

COMMENTARII
DE REBVS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XXV. PARS IV.

LIPSIAE, MDCCLXXXIII.

APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Londini apud Fr. Elmsly, Edinburgi apud Io. Balfour, Lugd. Bat. apud
Frates Luchtmann, Parisiis apud Barroi senior. Venetijs apud Io. Bapt.
Pasquali, Milano apud Ios. Galeazzi, Augustae Taurinor. apud
Laurent. Giraud, Holmiae apud Magnum Swederum.

1790

27

1790

1790

1790

Kongl
17
gr.

Acta

I

anno
vent
titat
colli
anno
mna
mai
laru

glo
riu
qu
fer
are
lac

Al
lic
qu
de
te
e
P
P

I.

Kongl. Verenskaps Academiens Handlingar för
1779. Vol. L. Stockholm, trykt I. Ge. Lan-
gr. 8. pagg. 336. tabb. aen. 11.

i. e.

Acta Academ. Reg. Scient. Suecicae anni 1779.

Trimestre primum.

I. O. GOTTSCHALK WALLERIVS observationes p. 3.

Ad agriculturam pertinentes edit; inde ab
anno 1747 ad 1777; tempora sationis et messis, pro-
ventus iidem, tum pro seminis terrae commissi quan-
titate, tum pro agrorum mensura, indicat. Vnde varia
colligit, vt: non effoetam fieri cultura tellurem,
annorum, quibus laborem coloni frugum copia re-
muneratur ager, copiam, non minorem esse, imo
maiores illorum numero, vbi de laboris et impen-
sarum iactura queritur agricola, cet.

II. A Cl^o PETRO SIM. PALLAS describitur *Anas* p. 26.

glocitans, non nisi in Orientalis Sibiriae partibus repe-
riunda, ad orientem lacus Baikal; nomen a sono,
quem edit, gallinae *glocitanti* simili: specificam dif-
ferentiam repetit a capite, albo nigroque fasciato,
area vtrinque falcata viridi sericea, nuchaque vio-
lacea. Additur icon.

III. *De aegro, cui impedita erat deglutitio*, refert p. 35.

ADOLPH. MURRAY. Crescente paulatim malo, so-
lida nulla deglutire poterat, quae cum magna
quantitate muci redibant, vix fluida tenuia descen-
debant. Vocatur Cl. MURRAY, ynguenta mercurialia
tentauit, quae initio malum ita diminuerunt, vt
etiam solida descenderent. Mox vero, omnibus in-
peius mutatis, decessit aeger: cuius in cadauere, p. 40.
praeter alia non naturalia, reperta: ventriculi tu-

nicae omnes crassiores et tumentes, ut exiguus
 ipsi cauum superesset; facies anterior lobo
 sinistro cartilagine iuncta, idem ventriculus
 rhis adhaerens diaphragmati, scirrhorum
 series, ad oesophagum, cardiam, integrum
 rem ventriculi arcum, omentum minus in
 scirrhosam mutatum, oesophagi superficies
 rior a pure adrosa, ventriculi tunicae interiores
 abscessu hepatis, qui intrauerat, fere destruc-
 scirrhorum plures digiti magnitudine aucti in ven-
 triculo eminentes, tunicae ventriculi nerea et
 losa tumentes et scirrhosae, scirrhi tres aucti
 basin cohaerentes ante cardiam, ubi oesophagus
 diaphragma penetrat. Ventriculus pure fetens
 plenus, hepatis substantia eo in loco in purum
 nem mutata. Hunc casum cum aliis ab aliis
 relatis comparat et varia eo pertinentia addit.

p. 50.

III. CAR. WILH. SCHEELÉ inuestigat, quomodo
 aëris puri in atmosphaerico contineatur, principium
 nixus, quod purus aër, siue igni nutriendo
 phlogisto vnitus veluti euanescat. Itaque materiam
 ram ex vna sulphuris contriti parte et duabus
 maturae martis, paullulum madefactam, pulu-
 vitreae inclusit, donec elapsis circiter 12 horis
 ta essent sulphur et limatura martis. Eius aliquam
 immisit vasculo supra columnam eleuato, et
 per inuersum posuit vitrum cylindricum, cuius
 rat capacitatem; omnia haec autem collocata
 in vase amplo, non nimium alto, aqua pleno.
 dum aër purus cylindro inclusus vniebatur
 gisto, et adeo velut disparebat, aqua exterius
 pressa, adscendit in cylindrum: Quanta
 lindri partem occuparet, scala exterius cylindri
 glutinata ostendebat. Ex observationibus
 anno 1778 continuatis colligit Noster, leui
 quantitatis mutatione, inesse aëri atmosphaerico

semper fore $\frac{3}{4}$ puri. Quod tam exiguum esse Ipse
miratur, cum igni alendo perpetuo tanta aëris puri
propia consumatur, aut in acidum aëreum, abeat cet.

V. IAC. TVRDEJÄLL, de *parochia Lapponica* p. 55.
montana Juckasjerri refert, quot nati, mortui, ma-
trimonio iuncti sint, vixerint, inde a 1725 ad 1774.

VI. *Sectiones conicas* in plano considerare, per p. 63.
igit I. MELDERCHÉVZ.

VII. ANDR. SPARRMANN describit animal, p. 75.
quod Batauis in capite bonae spei habitantibus
Gnu vocatur. Id ad *Antilopas* refert.

VIII. AB EODEM describitur *Bos Caffer*, noua p. 79.
Babali species.

IX. IO. L. ODHELIVS *cataractam membranaceam* p. 85.
sustulit. Viro, qui in rupe pulueris pyrii ope fin-
denda laborauerat, dissiliens massa, vtrumque ocu-
lum vehementer laeserat, visu statim adempto, tu-
more, inflammatione cet. accedentibus. Dextri
oculi corneae adhaerebat granulum pulueris, pu-
pilla aliquantum contracta, superius versus nasum
immobilis, sed ad externum oculi angulum infe-
rius parum mobilis, tota tecta membrana grisea.
Haec cataracta cum valde plana esset et adnata vuae,
eger vero hoc oculo lucem a tenebris discerneret,
cataractam membranaceam suspicatus ODHELIVS,
aperta cornea pupillam artificialem fecit sub
naturali, cochleari spatium post cataractam exa-
minavit, cataractam reperit esse membranam
tenuem nihil ad lentem crystallinam pertinentem,
itaque rupit segmentum circuli iridis, quod ambas
pupillas disiungebat, ampliata pupilla naturali, re-
cessit membrana cataractae, et versus incisionem
corneae pendens decidit, quam exemit. Omnino
similis erat tenuis cuticulae cui, diametri 3 linearum.
Cum vuae versus nasum adhaesisset, non sine do-
lore extrahebatur, guttulae quaedam sanguinis in

camera anteriore collectae, per incisionem eductae, cum nulla haemorrhagia sequeretur, sed pupilla claresceret, oculus consueto modo obtegatur. Operatio tarde procedebat, quod oculi facile irritaretur; id semper contingere observatur. Noster, oculis vi externa laesis, sed citius quietiores sunt. Aegri visus statim melior rediit, elapsis sex septimanis, adhibitis remediis conuenientibus, laetus domum abiit, ipsos litterarum characteres impressos maiores legit, lente duorum digitorum adhibita. Pupilla irregulari paululum, non tamen nimium deformis. Simili oculi operationem distulit, donec constaret, an lens crystallina eius oculi obscurata esset.

Trimestre secundum.

- p. 89. I. IO. HAARTMAN agit de optimo ferendi tempore autumnali in districtu Aboensi, nixus observationibus x. annorum, inde a 1767.
- p. 122. II. Dissertationem de sectionibus conice conuenat J. MELDERCREVZ.
- p. 134. III. ANDR. LAVR. SANTHESSON enarrat, quae egerit ad curandum morbum epidemicum in districtu Calmariensi Aug. et Sept. 1778. Erat is phlegmifer et tritaetus biliosus: Febris biliosa remittens exercituum *). Febris biliosa Auctorum. Eo loco natus imprimis a transpiratione, frigore respectu impedita, unde morbus praecipue uidebatur in rusticis, qui labore diurno ad sudorem usque incaluerant, item eos, qui calentes, frigidam potauerant. In sanando morbo optimorum auctorum praecepta ita sequutus est, ut ex 221 aegris, quos obseruauit, nullus obiret. Vomitoriorum uiam insignem reperit, non solum ut praeueneretur vomitui symptomatico, sed etiam ut cruda euacueretur.
- *) V. PRINGLE sur les maladies des armées.

tur. Iuueni 24 annorum veritus est vomitum ciere, tum ob pectoris debilitatem, tum quod ab illis remediis aeger omnino abhorreret. Is autem meteorismo, contra quem nil faciebant laxantia, clysmata, cataplasmata cet. decima die euomuit pornum integrum indigestum, quod eodem die deglutauerat, quo in morbum inciderat. Statim cessauit meteorismus, et valetudo continuo melior facta. Huic igitur plurimum profuisset vomitorium initio datum. Cascarillam cum fructu adhibuit ad febrim leuandam, cum euacuationes debitae praecesserant, p. 144. et vrina sedimentum deposuerat. Apud rusticos, vltimum phaenomenon, quod carerent vase vitreo, rarius obseruari poterat, itaque hic ad linguae puritatem respexit. Antequam cruda essent euacuata, data cascarilla, carus sequebatur, aut tympanites, aut, horrore febrili cessante, capitis dolor et ipsa febris augebantur. Iis casibus, quibus locus erat cascarillae, si dabatur quantitate nimis exigua, cessabat febris quidem cum symptomatibus, sed sudor nocturnus debilitabat, qui tamen etiam cedebat vltiori medicamento vsui. Transpirationem ab hoc medicamento augeri non vidit, sed aluum laxari, item ventriculum roborari. Cortici perauigano additam cascarillam minoris efficaciae reperit.

III. ANDR. SPARRMAN describit animal Capen- p. 151.
se, *Dorcas*, ad *Gazellas* s. *Antilopas* pertinens, LIN-
NEO *Capra dorcas* vocatum. Batauis caput colen-
tibus *Hartebeest* vocari dicit, eoque nomine in lin-
gua vulgari appellat. (*Hartebeest* Batauorum idio-
mate animal indicat, cui cum ceruo quidpiam com-
mune sit. Id nomen commune esse pluribus ani-
malibus, testatur BOSMAN *Nawkerige Beschryving*
van de Guinese Goud-Tand-en Slavekust, II. Deel
p. 29. vbi fere viginti species animalium esse dicit,
quae hoc nomine veniant.)

P. 155. V. IDEM describit *Gazellam Capensem*, quae Batauis *Eland* vocatur.

P. 158. VI. CAR. WILH. SCHEELLE de *salibus neutris* ope calicis viuae et ferri decomponendis. Laminam puram ferream solutioni saturae salis culinaris immisit, extractam in cauea humida suspendit. Elapsis 14 diebus reperit adhaerens laminae alcali minerale. Apparebant etiam guttulae flavae, quas ferum continere apparuit, cum id ex illis praecipitaretur, addito pauxillo alcali vicini. Similia ostenderunt laminae ferreae madefactae solutioni salis

P. 160. mirabilis et in cauea suspensae cet. His igitur imitatur adfertum, maiorem alcalium fixorum attractionem ad acida esse, quam ferri et calcis. Remanens explicat: Cum acido certa aquae quantitas melius fortiore ad illa esse attractionem alcali, cum eadem aqua maximam partem in vapores abiit, ferri posse, ut fortius agat terra quaedam aut metallum, imprimis cum alcali, quo momento ab acido separatur, debilius acidum offendat, cui uniri possit, ut acidum aëreum in caueis abundans.

P. 164. VII. CLAUD. BIERKANDER pergit enumerare insecta, quorum larvae radicibus cerealium infesta sunt. Primum de iis egit 1777, Trimestri I. Eorundem insectorum observatione edoctus est aliquid pertinens ad originem erroris, secale in lolium mutari cet. Phalaena secalis, musca secalis, multa calamitosa, culmos secalis destruunt, intactos relinquunt lolii culmos, quod itaque, seminibus eius inter secalis semina eiectionis, laete crescit, perempto secale.

P. 165. VIII. *Pan Boum* à PÉTRO HOLMBERGER, M. Recenset graminia et plantas, quae a bouibus comedantur, aut vitentur.

Trimestre tertium.

P. 169. I. IO. IAC. HAARTMAN absolvit observationes de optima ferendi tempore autumnali in districtu Aboëni.

II. 10.

II. IO. MELDERCREVZ pergit de *sectionibus* co-p. 177.
micis ad tangentes describendis.

III. LAUR. MONTJEN describit *Lophium barba*-p. 187.
 tum, nouam speciem, illis, quas LINNEVS habet, ad-
 dendam. Animalis figura exhibetur.

III. SVEN RINMAN describit varia tentamina, p. 199.
 quibus inuestigantur *massae vasis in coquina adhiben-*
dis inducendae, ne ab illis alimenta, quibus praepa-
 randis destinata sunt, inquinentur. Desiderantur
 igitur materiae, quae vitri ad modum igne fusae
 possint vasorum superficiei adhaerere, ipsae vero
 ab acidis non soluantur, neque nimium fragiles sint.
 Possunt ad illud genus vitrorum reduci, quo crusta
 quadam superficies metallorum tegitur, *Email* ap-
 pellant. Separatim enarrat, quae cum cupro, quae
 cum ferro tentauerit. Praecipue adhibuit mixturam
 ex fluore minerali spatoso, gypso, vitro fusibili, li-
 thargyro, nitro, magnesio (*Braunstein*) et similibus.
 Coloris gravioris obtinendi causa pauxillum cobalti
 addidit.

V. CAR. PET. THVNBURG describit nouum gra-p. 216.
minis genus, quod ipsi dicitur *Ehrharta capensis*, ab
 EHRHARTO Bernate, botanico, iam Hannouerae
 degente. Quibus differat a congeneribus, ostendet
 pars descriptionis, quae sequitur: *Corolla* duplex
exterior bivaluis, valvulae oblongae complicatae
 carinatae retusae transuersae rugosae, calyce triplo
 longiore, basi extus villosae, interior paulo breuior,
 carinata, laeuis. *Nectarium* patheriforme, hinc trun-
 catum, inde lacerum, album breuissimum. *Stam*: *fila-*
menta sex, breuia capillaria alba, *Antherae* lineares
 erectae emarginatae, corolla breuiores. *Pist*: *Ger-*
men superum, *stylus* simplex compressus villosus,
 staminibus breuior. *Stigma* simplex villosum. Na-
 scitur in capite bonae spei.

VI. IO. L. ODHELIUS casus aliquot narrat, qui-p. 218;
 bus expertus est *insignes vires Ledi palustris aduer-*

fus lepram, inprimis in iuvene 15 annorum, ubi morbus hoc medicamento omnino cessit. Infusum ledi interne adhibitum est, externe vlceribus applicatum et naso obstrueto iniectum. Ceterum morbum, in Suecia, Norwegia, Islandia, endemium, de quo in actis 1774 egit, nutrimentis et vitae generi adscribit, ad quae igitur in sanando illo respici debeat. Etiam in eruptione grauiore cutanea cum fructu ledum adhibuit.

- P. 224. VII. TORB. BERGMAN *de materiis, quae component Turmalinos fuscis*. Examinauit Ceylonicos et Tyrolenses. In vtrisque dominatur argilla, ad quam quantitate proxime accedit flix, minus calcis inest, et minimum ferri. Methodum, qua haec ingredientia separat via humida, explicat. Negat ad gemmas referri posse Turmalinos, licet gemmas, excepto adamante, iisdem ingredientibus constent. Differunt autem tum duritie, tum habitu ad menstrua; Rubinus enim, Smaragdus et Topasius cum alcali Sodae igni expositi etiam vehementiori, non funduntur, ut Turmalinus. A Zeolitho differunt Turmalini, quod minus silicei contineant, et partes illorum solubiles non, nisi ope alcali praeparatae, ab acidis suscipiantur.
- P. 238. VIII. CAR. WILH. SCHEELLE examinauit *Plumbaginem s. Molybdaenam vulgarem*, quae est *crystallina*: *Molybdaena, textura mixta et granulata*.
- P. 243. Habet illam pro genere sulphuris aut carbonis mineralis, cuius partes componentes sint acidum acreum magnae phlogisti quantitati vnitum. Paululum ferri, quod interdum continet, mechanice solutum et fortuito admixtum videtur. Ita, quae Molybdaena tosta sulphur olet, pyritae aliquid admixtum habet. Quod residuum manet, ferro fuso crudo.
- P. 244. Suec. *Tackjärn* in acido vitrioli soluto, etiam Molybdaenam reperit, sed minus phlogisti continet.

IX. CL. BJERKANDER *observationes tonitruum* p. 245.
continuat (v. ann. 1775)*). Inprimis memorabile
ipſi videtur ex observatione 25 annorum, certis
menſium diebus ſæpius tonuiſſe, aliis omnino; etſi
eius ordinis cauſſa nulla appareat.

Trimeſtre quartum.

I. PETR. VARGENTIN *ſtellam variabilem in* p. 249.
collo Ceti octobri 1779, maiorem, quam vnquam, vi-
dit, vt ad Oculum Tauri, et Martem, fulgore acce-
deret. Qua occaſione hiftoriam ſtellæ recenſet.

II. AD. AFZELIUS ARVIDSSON *de copia homi-* p. 259.
nium in paſtoratu Larſ, Gothiæ Occidentalis, varia
notatu digna edit.

III. ANDR. SPARRMANN *deſcribit et depingit* p. 282.
Ekebergiam capenſem, nouum plantæ genus ad de-
cimam claſſem LYNN. pertinens.

IIII. CLAVD. BJERKANDER *deſcribit laruam* p. 284.
elateris alicuius, quæ culmos frumentorum deſtruit,
eſque magis nocet, quod diutius laruæ habitu vi-
uat. Noſter enim laruas quinque annis nutriuit,
antèquam transformarentur. Deſcribit vero et
pupam et elaterem, quem *ſegetis* vocat. Icones etiam
naturali magnitudine, et microſcopio auctas addit.

V. *Differtationem longiorem de ſectionibus co-* p. 288.
poris abſoluit I. MELDERCREVZ.

VI. TORB. BERGMANN *aluearia apum* ſæpius p. 300.
ponderauit opè ſtatera, quam deſcribit et delineat.
Ita incrementa et decrementa ponderis obſeruauit,
vide varia ad culturam apum pertinentia colligit.
Examina iuniora per hyemem ſeruât, rempublicam,
quæ illa dimiſit, ſulphure ſuffocat, quod nutriri
omnis apum multitudo non poſſit, et hoc modo
puriffimum mel et minima opera obtineatur.

VII. *De vermibus, quibus inteſtina adhaerent*, p. 329.
OTTO FR. MÜLLER. Faſces, quos vermibus adhae-
rentes

*) vid. comm. noſtr. Vol. XXIV. p. 588.

rentes obseruarunt ODHELIVS et BLOW in A8.
Ac. 1776. *) intestina esse confirmat. Vidisse se
pluribus vermibus intestina exire. *Holothuria ele-
gans* (Zool. Dan. Tab. 3.) per aperturam in extre-
mo suo angustiori pro lubitu partem emittit et
retrahit. aliis vermibus per vulnera, quae pro lubitu
fecerat, exierunt. Ceterum plurima nobis adhuc
incognita esse, de ipsis vermibus in homine habi-
tantibus. Ad quae accuratius euoluenda vt inci-
tet naturae scrutatores, addit, ex obseruationi-
bus suis circa Taeniam, consuetaria, quae certa sint,

P. 334. vtcunque aliorum placitis aduersa: Taeniam ani-
mal esse, non zoophytum, vnicum animal, per in-
testina protensum, non catenam animalium, caput
ipsi esse et organa, os in extremo anteriore. Quae
in segmentis habita sunt oscula, aperturas esse cum
emittendis, ramosa, quae obseruantur, series or-
rum. Taenias diuersarum specierum esse in mam-
malibus, auibus, piscibus. Propagari per oua, et
viuis foetibus, aut segmentis. In longitudinem
crescere, accedentibus ad segmenta capiti propin-
quioribus. Vnicum vermem (*le Solitaire*) nec in ho-
mine, nec in animalibus viuere. Verosimiliter in
omnibus animalium speciebus reperiri vermes
haecenus nondum cognitorum indiuidua. Illa in
corpus humanum non intrare cum aqua pota, et
piscibus; vix cum nutrimento ex auibus, aut mam-
malibus, aut ex aëre. Vix dolorem creare ani-
malibus, quae victu nullo artificio praeparato vtuntur.

P. 335. VIII. P. VARGENTIN addit quaedam ad obser-
uationes circa stellam variabilem Ceti.

*) vid. comm. nostr. Vol. XXV. p. 75.

II.

Histoire des Animaux d'Aristote, avec la Tra-
duction françoise, par Mr. CAMUS, Avocat
au Parlement, Censeur Royal etc. A Paris
chez la Veuve Desaint, Libraire. MDCCLXXIII.
Tome I. Notes sur l'histoire des Animaux
d'Aristote, par Mr. CAMUS. T. II. ibid. eod.
in forma quadrata.

i. e.

Historia animalium Aristotelis, cum versione
Gallica, auctore Cl. CAMUS.

Cum recentiores Plinii versiones magno cum stu-
dio et applausu a ciuibus suis acceptas esse vi-
deret Editor, non sine ratione sperabat, vernaculam
magni Philosophi versionem iisdem gratam atque
acceptam fore, eo quidem magis, quod ex Aristote-
lis historia animalium non Plinius solum, sed ple-
rique etiam vetustiores historiae naturalis scripto-
res tanquam ex fonte perpetuo notitias animalium
haustas posteritati non satis ubique integras prodi-
derunt. Praeterea multo maior est Aristotelis in
enarranda animalium natura auctoritas atque fides,
quam reliquorum, inprimis seriorum scriptorum,
quam inter recentiores Gallos primus illustris BVR-
RONVS multique exterarum gentium scriptores in-
numeris exemplis et certissimis rerum documentis
confirmarunt. Atque in dies videmus, quo magis
Asiae vastae atque immensae regiones virorum do-
ctorum itineribus aperiuntur et innotescunt, quo-
que magis Graeciae antiquae contiguarumque re-
gionum notitia peregrinatorum eruditorum studiis
inclarescit, eo magis magisque Aristotelis auctori-
tatem et fidem ipso naturae testimonio gliscere. Ne
quis autem putet, superuacuum esse eam operam,
quae

quae hodieque in vertenda et commentanda Aristotelis historia animalium ponitur, omnesque inde expetendos fructus iam olim studiis virorum doctorum, Bellonii, Gyllii, Rondeletii, Conr. Gesneri aliorumque praeceptos atque exhaustos esse, monendus est, textum graecum Aristotelis historiae animalium innumeris in locis adhuc mendosum paucisque intellectum fuisse. Itaque cum, praeter Conr. Gesnerum, nemo fere virorum doctorum magnum critices usum ad interpretandum Aristotelem attulisset, factum est, ut ipso Bellonii, Rondeletii aliorumque in Aristotelem studio interpretandique concertatione sensus Aristotelicae historiae magis obscuraretur et peruerteretur. Accedebat Theodori Gazae versio latina ex graeco Codice olim facta, et plurimis in locis immane quantum a lectione vulgata graeca discrepans, adeoque a sensu verborum graecorum et veritate naturae aberrans. Quam cum plurimi hodie historiae naturalis scriptores sequantur ducem, quoniam recentior et accuratior non exstat, non mirum est, multos Aristoteli imputari errores falsasque animalium notitias, quarum in textu graeco nullum vestigium deprehenditur. Multos etiam, qui graecum textum adhibuerunt in consilium, concisa Aristotelis breuiloquentia aut verborum deprauatio in errorem induxit; quod Plinio inprimis accidisse omnes hodie consentiunt. Optime igitur meritus est de fama Aristotelis et de omni rerum naturalium studio Gallus, qui textum verborum graecorum ad Codicum scriptorum fidem emendatum recensere, interpretari atque illustrare instituit. Quam quidem operam quam feliciter quibusque adiutus subsidiis administraverit, copiosius nunc explicabimus.

Prius Volumen continet textum graecum, satis nitide, quamvis non ubique diligenter excusum, et
quod

que hinc inde ex Codicum lectione emendatum, sed haud raro etiam studio emendandi corruptum. In aduersa pagina versio gallica apposita est, oratione satis graui et breui, in qua Buffoni imitorem, agnoscas. Sub finem voluminis adiecta est collectio variarum lectionum ex Codicibus manuscriptis, versionibus duabus antiquis et recentiore Gazae excerptarum, intersertis paucis et breuibus Editoris animaduersionibus et iudiciis. Alterum volumen inchoatur a Tabula nominum graecorum animalium omnium, quorum in Aristotelis historia fit mentio, ex ordine litterarum concinnata, iuxta appositis quadruplici columna nominibus latinis, quibus vetus Interpres anonymus, Gaza, et Scaliger vsi sunt, denique gallicis vocabulis, quibus noua versio graeca reddit. Qua tamen in tabula non solum aliquot nomina graeca, sed vocabula etiam latina, quibus Scotus in versione ex arabico facta vsus est, omissa dolemus; multo enim facilius poterant lectores carere nomenclatura Scaligeriana, quae in historia naturali nullam plane auctoritatem consecuta est, similem versioni a Th. Gaza ex codice scripto factae. Multa enim Scotus vocabula arabica posuit, quae deinde Albertus Magnus arrepta retinuit et saepenumero ita deprauauit, vt a nemine hodie agnosci possint. Sequitur deinceps Commentarius secundum animalium nomina graeca, vbi versio graecis vocabulis adhaeret, aut gallica descriptus ita, vt sub indicio cuiusque vocabuli plerumque omnia Aristotelicae historiae loca, aut singularia et praecipua repetantur, aut in compendium redigantur. Qua quidem in opera certam aliquam regulam ab Editore obseruari non meminimus, nisi quod anatomicae observationes, quae vniuersum, aliquod animalium genus spectant, aut singularum specierum structuram internam illustant, plerumque

que omittuntur. Comparantur ipsa animalia eorumque vocabula cum illis, quae scriptores recentiores vel iisdem vocabulis signarunt, vel ipsa natura cum notis ab Aristotele traditis convenire con- fuerunt. Verum statim hic apparet, Editorem in historia naturali plane peregrinum, nisi scriptores vernaculos non adhibuisse, exterorum vero aut an- lam plane aut obscuram notitiam habuisse. Vnde factum est, ut quae ab auctoribus historiae natu- lis Germanicis, Italicis, aliisque ad illustrandum at- que emendandum Aristotelem bene tradita sunt, plane ignoraret et ubique fere in tenebris micaret. Verum hoc nostrum iudicium, postea quam de sub- fidius criticis, quibus Gallus in textu graeco emen- dando usus est, tradiderimus, multis rerum argu- mentis confirmabimus.

In recensendis Prolegomenis priori Volumini praepositis omittemus, quae longinqua virorum doctorum observatione et consensu trita et perual- gata sunt; contra vero accuratius perscrutabimur ea, quae Gallus ex sua observatione tradidit, et quae ab illo reliquisque eius censoribus et criticis male omissa vidimus. Vbi de fontibus historiae Aristotelicae traditur §. XIII. breuiter nominantur ex Indice Sylburgiano auctores, quos ipse Aristote- les hinc inde, plerumque tamen cum reprehensio- ne aliqua, nominauit. In his est etiam Alcmaeon, Herodorus et Diogenes; de quorum scriptis ope- rae pretium erat plura tradere, et loca exinde ex- cerpta, quae passim in scriptoribus reliquis graeci seruata exstant, inter se comparare, ut certius illo- rum ingenium scribendique consilium et rationem cognosceremus. Praeterea male omittitur mentio metamorphoseon, quas pluribus locis Aristoteles vel nominat vel respicit. Ferebantur scilicet olim carmina quaedam sub Boei, Phemonoes, aliorumque poeta

poëtarum nominibus, quae transmutationes hominum in varia animalium genera referebant, quorum similitudo cum moribus humanis illustribus notis aliquot declarabatur. De natura horum carminum iudicare licet ex fragmentis, quae Antoninus Liberalis ex Boei, Nicandri, Simmiae aliorumque poetarum libris excerpta posuit. Quantum vero hodieque ad illustrandam veterum historiam naturalem haec Antonini Liberalis excerpta mythica habeant, postea exemplis aliquot docebimus. Cum fors litterarum tulisset, ut scripta Aristotelis logica et metaphysica ab Arabibus diligentius legerentur et in eorum linguam transferrentur, eaque deinde consuetudo cum litterarum restauratione in Europam, inprimis Hispaniam et Italiam, introducta esset, ut, qui viri docti et esse et haberi vellent, in logicis rationibus et metaphysicis exercerent se et excellere contenderent: factum inde est, ut historia animalium cum reliquis Aristotelis scriptis physicis negligeretur et raro a librariis describeretur. Hinc tam rara hodie in praecipuis etiam Europae Bibliothecis scripta historiae animalium exemplaria sunt, cum pleraeque omnes logicis eius et metaphysicis scriptis abundant. Vulgo tamen ferebatur et legebatur duplex historiae versio latina; quarum altera seculo 13 facta incertum habet auctorem, alterius vero ex Arabico factae, qua usus etiam est Albertus Magnus, perhibetur auctor Michael Scotus. Posterioris versionis exemplaria scripta haud ita rara in Bibliothecis exstant, quam prioris, quae graecum textum verbotenus sequitur, adeoque codicis graeci scripti vice fungitur. Scotus vero saepe longius a graeco textu abit et a sensu verborum aberrat. Vtramque versionem manuscriptam adhibuit Gallus, earumque lectionem cum codicum graecorum varietate annotavit;

verum nostrae quidem expectatione ea comparatio non satis fecit, atque optamus, ut utraque tandem versio in publicum proferatur, et diligenter utriusque cum graeco textu et Alberto Magno contendatur. Ante Theodorum Gazaeum, qui vulgo Theodorus Gaza audit, Georgius Trapezuntius ab Angelo Politiano dicitur historiam Aristotelis in sermonem latinum transtulisse, cuius opera Theodorum Gazaeum tacitum abusum esse queritur Politianus. Verum haec Georgii versio frustra a Fabricio aliisque quaesita magnam de eius fide atque aetate dubitationem mouet. Theodori Gazaei versio ab anno 1476 publicam vidit lucem; sed ignoratur hodie codex graecus, quem in interpretando secutus est. Editionem historiae animalium graecam, eamque primam, Aldinam nempe annorum 1495, 1497 et 1498, Florentinam anni 1527, Basileensium trium postremam, anni 1550, Venetam Camotii, anni 1553, Sylburgianam anni 1587, reliquasque recentiores editiones comparavit Editor, earumque non omnes, ut diligenter et continuata comparatione nobis constitit, sed praecipuas tantum varietates, quae quidem Gallo memoratu dignae videbantur, annotauit. Codicum scriptorum graecorum quatuor lectionem Editor non suis, sed alienis oculis et manibus cum lectione vulgata comparatam apposuit. Principem locum tuetur codex Mediceus, quem utpote antiquissimum ex quatuor codicibus, quos Bibliotheca Medicea Florentiae asseruat, delectum perlustrauit, eoque varietatem excerpsit Bandini. Ex quinque codicibus Vaticanae Bibliothecae vnum, eumque integerrimum, cum reliqui manci et mutili essent, comparauit Foggini. Ambrosiani seu Medicei nensis codicis varietatem a quopiam exscriptam Gallo submitit Branca. Regium Parisiensem codicem ornatum

omnium minime vetustum, ex codice peioris notae descriptum, et subinde ex Theodori versione latina interpolatum, ipse cum vulgato textu contendit Gallus. Praeterea reperit in Bibliotheca regia Parisiensi exemplar editionis Iuntinae; cuius marginibus adscriptae leguntur manu Bernardi Canisiani Atfoli filii variae lectiones, sine dubio ex codice aliquo scripto excerptae, quas cum reliquorum codicum varietate simul annotavit Gallus. Nobis vero olim contigit inspicere codicem graecum, qui fuerat Beati Rhenani, et priores libros sex ex historia animalium continebat. Eum diligenter cum lectione vulgata contendimus, nunc vero in plerisque omnibus lectionibus, quae quidem approbari merentur, cum codice Mediceo et Canisiani consentire deprehendimus. Est tamen, ubi solus integram et veram Aristotelis scripturam servasse videtur; nec raro nobis, cum eius lectionem cum varietate ex codice Mediceo annotata compararemus, incidit suspicio, male et negligenter in opera comparandi codicis Medicei versatum esse, quisquis demum eam susceperat.

Alterum Volumen initio continuat Prolegomena, ubi status historiae naturalis post Aristotelem cum nominibus celeberrimorum scriptorum declaratur. Verum ubique apparet, Gallum turbulentissimos quosque riulos sectatum fontes ipsos non adiisse; igitur nisi vulgaria non tradit leuitate transultatoria. Oppiani Ixeutica temporum iniuria abolita fuisse, nec hodie exstare putat. Nemesiani nihil praeter Poëma de venatione superesse tradit. Athenaeum denique inepte inter auctores historiae naturalis recenset, qui nisi aliena non tradidit, appositis ubique auctorum nominibus. Ab Athenaeo subito transit ad Carolum Magnum, et deinceps seculi noni scriptores recenset.

Post Manuelem Philen et Georgium Pisidem nominatur statim Petrus Crescentinus, Hildegardus Pinguensis, Vincentius Bellouacensis, similisque auctorum farrago. Isidori vero Hispalensis, Marbodaei aliorumque scriptorum, qui Plinium aliorumque vetustiorum scripta compilarunt, ita tamen, ut ex moribus atque ingenio temporum suorum quaedam admiscerent, nulla plane fit mentio. Nec magis nominatur Friderici secundi, Imperatoris, de Arte venandi cum auibus liber egregius, Augustae Vindelicorum editus, qui de anatomia, natura, ingenio et moribus auium omnium vel antiquissimorum auctorum optime disputauit. In vetustioribus scriptoribus frustra quaesiuimus mentionem Apollonii, Antigoni Carystii, deinde Basilii, Eustathii similiumque scriptorum, qui Mirabilium libros ex Aristotelis scriptis collegerunt, aut dum Hexaëmeri opera illustrabant, materiem vndique a quibuscunque historiae naturalis scriptoribus corrobabant. Cupidissime vero perlegimus illam partem, quae veterum et recentiorum Commentatorum historiae Aristotelicae notitiam tradit. Verum statim ab initio profitetur Gallus, se paucissimorum tantum scripta pertractasse, ex quo conicere licet, quam leue eius sit iudicium de eorundem auctoritate. Albertum Magnum tanquam interpretem Aristotelicae historiae non multum historiae naturalis studium adiuuasse fatemur; sed multa ex sua alienaque obseruatione de natura animalium prodidit, quae recentiorum temporum experientia confirmauit. Optandum igitur esset, ut vir aliquis doctus scientia naturali bene instructus et historiae litterariae bene gnarus, scriptorum illorum, quorum nomina et verba saepe laudat Albertus Magnus, aetatem et scripta diligentius investigaret, atque historiam litterariam scientiae naturalis,

turalis, quae Alberti Magni aetate iam aliquo procedere ultra vulgares ineptias coeperat, magis magisque illustraret. Post Albertum nominatur Aug. Niphus, qui versionem Gazae repetiit, adiectis interdum opinionibus suis de hodiernis animalium Aristotelicorum nominibus. Verum cum saepiuscule etiam Niphus de varietate codicum graecorum moneat, operae pretium erat dispicere, unde codicum graecorum notitiam ille habuerit. Nobis quidem nondum contigit Alberti Magni librum aut Aug. Niphi commentarium inspicere. Ex hac vero nostra narratione facile lectores iudicabunt de eruditione noui Editoris, de numero et praestantia subsidiorum, quibus usus est, et denique de natura atque vtilitate nouae versionis eique additorum commentariorum. Sed ne quis iudicium nostrum, quod subinde iam indicauimus, leuitati aut inuidiae tribuat, age, ponamus ex singulis Aristotelicae historiae libris specimina quaedam, quibus et iudicium nostrum confirmemus, et simul tesseram nostram ad illustrandum atque emendandum egregium opus conferamus.

L. I. c. 9. de significatione superciliorum, quae, Tom. I. inquit, ad tempora inflectuntur, indicium *μῶμυ* p. 24. καὶ εἰρωνος habent. Rectius hic codices Ambrosianus, Vaticanus et Mediceus *μῶμυ* habent, quod sublannatorem significat, cum *μῶμος* irrisiōnem ipsam denotet. Igitur *μῶμυ* recipi debuisset. Ibi- dem de significatione canthorum oculi est: οἱ δὲ μὲν ὡς μακροὶ, κακοήθεις σημεῖον. ἀντὶ δὲ αἶον οἱ κτέ- νες κρεῖττους ἔχουσι οἱ πρὸς τῶν μυκτῆρι, πονη- ρίας. Primum ex codice Vat. Ambr. Medic. Canif. annotatur varietas *κακοήθειας*, deinde de significatione vocis *κτένες* dubitatio Scaligeri refertur. Sed codices scripti nihil adiuuant, nisi quod in Canifiani codice exstabat καὶ κτένες scriptum. Le-

P p 3 tionem

tionem eandem posuit etiam Galenus, qui hunc locum excerpfit, et paulo quidem integriorem; T. V. p. 453 ed. Charterii, vbi legitur: κακοήθης σημείον. οἷς δὲ βραχεῖς, ἢ θύς βελτίονος. ὧν δὲ οἱ κτῆνες αἶον κρεῶδες ἔχοντες πρὸς τῷ μυκτῆρι. Commodius igitur οἶον ante κρεῶδες ponetur, et κτῆνες significant aut furcam seu fissuram canthi seu angulum; aut referenda huc est notio ὄζυς, quam in arboribus adhibuit Theophrastus. In sequenti etiam capite Galenus alium locum integriorem seruauit, quod editor non vidit. De auricularum significatione morali: καὶ ἡ μεγάλη, inquit, ἡ μικρά, ἡ μέσα, ἡ ἐπανεστηκότα σφόδρα, ἡ ἔθεν, ἡ μέσον, τὰ δὲ μέσα βελτίστη ἢ θύς σημείον. rectius Galenus l. c. τῶν τὰ μὲν μικρὰ κακοήθης σημείον, τὰ δὲ μέσα βελτίστη ἢ θύς.

p. 32. Cap. 15. mentio fit λυγνίων ἐπταπλευρῶν. Gazam in suo codice reperisse λέγων, cum Plinio XL 37 Turdulos interpretatum, iam olim obtulit Sylburgius, et post eum Reinesius Var. Lect. p. 74. Codd. Reg. Vatic. Ambr. λινύων, Mediceus et Canis. rectum λινύων exhibent. Gallus vero noster, qui plus, quam reliqui Interpretes sapere sibi videbatur, λυχνίων rescripsit: les Lychniens, interpretatus, nulla edita ratione. Sed in commentario p. 590 monet, se a Danvillio commemoratam Macedoniae urbem λυχνιδῆς nomine reperisse, eiusque incolas esse fortasse λυχνίς illos, quos Duval importune in Aristotelis locum inuexit. Mirum est, hominem ingenio suo adeo indulgisse, vt contra Plinii, Stephani Byzantini, Codicum et Graecae auctoritatem, denique contra analogiam grammaticam, nouam induceret lectionem, quae nihil aliud nisi Duvalii negligentiam et noui Editoris inscientiam significat. Quid? quod Eustathius ad Dionysii Periegesin versu 76 ipsam lectionem λινύων aperte

aperte ex hoc loco refert. In eodem capite alius etiam est locus, quem idem ille Eustathius paulo aliter lectum in commentarium suum retulit. De talis pedis humani sermo est: λέγει δὲ καὶ ὅτι τῶν σφυρῶν ἐκάτερον ἐκ πλαγίᾳ τῶν δεξιτερῶν καὶ ἀριστερῶν κάμπτεται. Hodie vero locus Aristotelis ita legitur: τῶν δὲ σφυρῶν ἐκάτερον κατὰ τὸ ὕψ. ἐκ δὲ τῶν πλαγίων τῶν δεξιῶν καὶ τῶν ἀριστερῶν οἱ βραχίονες τὴν κάμψιν ἔχοντες εἰς τὸ ἐντός. Gallus ex codd. Reg. Ambr. Vat. rescripsit ἢ τὸ ὕς. in reliquis codices nihil variant.

II. cap. 1. Animal hippardium dictum in co-p. 58. dice Mediceo, vti et in nostro et editione Aldina, pardion scribitur. Gallus noster vulgatam lectionem Cheval - pard reddit, et suspicatur intelligi Cervum Tarandum Linnei, la Renne, animal plane septentrionale, quod longo tempore post Romanis demum innotuit. Longe vero rectius Cel. Pallas hippardium Aristotelis camelopardalin interpretatur in Spicileg. Zoolog. I. p. 4. Porro Cap. XI. p. 76. vbi in chamaeleontis descriptione pardalia nominantur, Gallus in commentario p. 60. hoc nomen putat esse genericum, quod pantheram, pardalin, tigrin, lyncem et thoem comprehendat. Sed de hac re iudicium est difficile.

III. 2. ex Syennesi de venarum ortu infit: ἐκ p. 116. τῷ ὀφθαλμῷ παρὰ τὴν ὀφρῦν διὰ τῷ νώτῃ et cet. In codice Mediceo legitur ὀμφαλῷ περὶ τὴν ὀφρῦν; quam lectionem reddidit vetus Interpres. Verum ea cum voce ὀφρῦν nulla ratione potest conciliari, vt monuit etiam Gallus. Merito igitur suspicamur, eum, qui codicis Medicei varietatem exscripsit, non satis oculi aciem intendisse. In nostro enim codice, qui olim Beati Rhenani fuit, existat scriptum: ὀμφαλῷ περὶ τὴν ὀσφῦν. qua lectione omnis plane difficultas tollitur. Idem sentimus

- p. 120. de alio loco in fine capitis, ubi vulgo legitur: *ἀποσχῶσιν ὅταν τι ὑπὸ τὸ δέσμα λυπῇ. ἂν δέ τι περὶ τὴν κοιλίαν, τὴν ἥπαττιν*. Ex codice Mediceo affertur varietas haec: *ἀς ἀποσχίζουσιν αἱ καὶ πᾶρεχουσιν ὅταν ὑποδράμῃ λύπη· αἱ δ' ἐτι καὶ περὶ*. Verum monet excerptorum auctor, posse etiam ita legi: *ἀς ὑποσχίζουσιν αἱ ὑπερέχουσαι ὅταν ὑποδράμῃ λύπη. ἂν δέ τι καὶ περὶ*. Ex quo iterum suspicamur Mediceum magis cum nostro convenire, quam ab eius exscriptore annotatum est. Cap. 3 in verbis Polybi codex Mediceus cum Canis. et versione Scoti habent *ἀρχόν*, anum, pro *ὄρχιν*. Eadem vox ab Aristotele II. c. 17 adhibetur ea notione. Ibidem post locum Homericum legitur vulgo de vena: *τίναςσι παρὰ τε τὴν πλευρὰν ἐκάστην φλέβαν καὶ πρὸς ἑκάστον τὸν σφόνδυλον σχίζεται διχῶ*. In Gazae versione est: finditur etiam bipartito haec eadem vena iuxta vertebam, quae supra renes posita est. Gallus nullum codicum varietatem annotavit; verum noster codex in margine veluti vulgatiorem, ut solet alibi etiam, habet eam lectionem, quam Gaza reddidit: *κατὰ δὲ τὸν ὑπὲρ τῶν νεφρῶν σφόνδυλον* et cet. — Cap. 5. venae dicuntur totius corporis figuram, veluti in pictis *κανάβοις*, ita exprimere, ut in hominibus macilentis tota corpora moles plena venarum appareat. Gaza eumque secutus Scaliger *κανάβας* depictos canales interpretatur, impulsus uterque auctoritate Philoponi, qui locum de Generatione II. 6. *ἐκ δὲ τῆς καρδίας αἱ φλέβες διατεταμέναι, καθάπερ οἱ τῶν κανάβας γράφοντες ἐν τοῖς τοίχοις. τὰ γὰρ μέρη περὶ ταύτας ἐστὶν, ἅτε γινόμεναι ἐκ τῶν*. de cisterna ineptissime explicat. In codice Mediceo et Canisiano scriptum est *καράβοις*, quam vocem tenuit vetus Interpres. Cum nullibi veram huius loci et verbi *κάναβοι* interpretationem traditam legissemus, vehementer sumus mirati Gallum nostrum.

hic acutius vidisse et loci difficilis sensum interpretatione sua apertissimum fecisse. Posuit enim: La disposition des veines ressemble à celle de ces lignes que les Peintres tracent avant de former une figure; elles suivent tellement tout le contours du corps, que dans les sujets fort maigres on ne croiroit ne voir que des veines. Veram esse hanc Galili interpretationem paucis docebimus. Primum igitur Hesychius: *κάναβοι*, inquit, dicuntur ligna, quocirca fictores ceram primum ponunt. Vnde etiam homines macilenti et graciles canabi appellantur. Idem deinceps *κανάβιος κηρός*, cera canabina, qua utuntur statuarii ad fingendum. Pollux VII. 164. et X. 189. eadem tradit, et praeterea docet, non solum lignum illud, cui cera circumposita in figuram effingitur hominis, sed formam etiam illam, circa quam figuli dolia vinaria fingunt, *κάναβον* atque inde etiam lutum canabinum dici. A plastica igitur arte translatum est vocabulum hoc ad picturam, ubi lineamenta illa, quibus figura hominis vel animalis pingendi primum circumscribitur et designatur, canabi nomine intelliguntur, ut ex hoc Aristotelis loco clarissime apparet. Quales vero fuerint figurae illae hominum vel animalium in parietibus lineamentis circumscriptae solum, quas Aristoteles comparat, difficile est iudicare. Hoc vero planum est, ex ratione pictorum, non vero ex plastica, ut voluit Hesychius, esse arcessendam originem notionis, qua homines macilenti et graciles *κάναβοι* dicuntur; vnde etiam *σῶμα τὸ κανάβιον* in Epigrammate Anthologiae, de quo Huetius in Animad. p. 17 et 19. Male igitur Heinsius ad locum priorem Hesychii *τὰς γεαφόμενας κανάβας* interpretatur picturas macilentorum hominum. Gallum nostrum ad veram notionem direxisse videtur lingua vernacula, quae vocem *cannevas* eodem fere sensu adhibet.

p. 144. III. Cap. 11. de causis canitie, manifestum ad inquit, ὅτι ἐκ αὐότης. Ita scilicet Gallus rescripto auctore codice Regio, in quo tamen rectius αὐότης scriptum exstabat, quod ille non intellexit, cur spiritus asper additus esset. Vulgo ὁ χαλκός legebatur. Sed eandem emendationem ingenio consecutus iam olim tradidit Septalius in commentario ad Problemat. T. II. p. 104.

p. 146. Ibidem ἦττον δὲ γίνονται φαλακροὶ οἱ δύνανται. Gaza interpretatur, qui sunt mento bipartito, calvarius fiunt. Gallus vero: dont le menton n'est pas fourchu. In Codice nempe Ambr. et Regio reperit: οἱ μὰ δυνέσεις, sed in margine adscriptum vulgarem lectionem; in Mediceo ὁ μαδγένειος. Vetus interpres, quem Scotum esse perhibent, habet: euulsus vero barbam non erit caluus nisi mactum. Miramur, Gallum hac lectionis varietate commotum non ulterius inquisivisse, cum vulgaris omnifere sensu careat, nec ullam veri speciem praefereat. In nostro codice μὴ δύνέσεις scriptum est; in margine vero recentiore manu additum est οἱ μαδγένειοι. Ex quo apparet veram lectionem esse οἱ μαδαγένειοι vel μαδηγένειοι, i. e. immento, seu imberbi, quam Scoti versio expressit. Photius in Lexico habet: μαδαγένειοι τὸν μαδαγῆν ἔχοντα γένειον. Pollux l. 88. μαδηγένειος scriptum habet. — III. cap. 21. legebatur vulgo sine sensu, in Epiro, γίνεσθαι δὲ ζῶα ἃ καὶ τὰλλα μεγάλα τετραπόδα, fieri animalia grandia, quemadmodum reliqua quadrupeda. Sed Gallus recte auctore codice Mediceo, consentientibus tribus versionibus ex graeco factis: γίνεσθαι δὲ ἔξω ὄντα καὶ τὰλλα καὶ cet. i. e. praeter asinum etiam reliqui quadrupedes in Epiro insignes magnitudine crescunt.

p. 172. IV. 1. de Molluscorum corpore: tertia, inquit, pars, aluceus, κύτος, dicta, ἃ περιέχει πᾶν τὸ σῶμα.

Le tronc, qui couvre le reste de leur corps. Vix poterat ineptius Gallus. Manifestum est, lectionem, quam codex Mediceus cum editione Camotii praefert, τὰ ἐντὸς, i. e. interiora, vnice veram esse. Quomodo enim alueus, i. e. extrema totius corporis pars in molluscis, licet maxima, potest tegere totum corpus, cui ab anteriore parte caput et pedes additi sunt? Ibidem πόδας διχοτύλως, i. e. duplici acetabulorum ordine instructos, vt recte Gaza, male Gallus reddit: ils ont à ces pieds une double cellule. Similiter proboscium τραχύτητα διχάτυλον inepte reddit; une asperité qui a double cellule. Ita vero omnis differentia inter polypum et osmylum tollitur! Ibidem, vbi Aristoteles situm p. 174 mytidus ab atramenti vesicula diuersum aperte tradit, Gallus tamen in versione omnia perturbauit, cum verba μύτιν καὶ ἐπὶ ταύτῃ θολὸν ita interpretatur, quasi ἐν ταύτῃ scriptum esset: La mytis où est contenue l'encre — Le reservoir de l'encre (μύτις) est située au dessous de la bouche, et l'œsophage la traverse. Denique verba: ἡ δὲ τὸ ἔντερον ἀνατείνει, κάτωθεν ὁ θολός, omnium pessime ita vertit: Le canal qui vient du reservoir de l'encre, tend en bas vers le même lieu que l'intestin. Quanto rectius Gaza, quem sequi debebat: at vero atramentum infra continetur, qua intestinum petere incipit superiora!

Ibidem locum vexatissimum de nautilo, qui p. 178. vulgo ita legitur: ὅτε καλέμενος ὑπὸ τινων ναυτίλος καὶ ὁ ναυτικός, ὑπ' ἐνίων δὲ ὡς πολύποδος, ita olim Salviānus p. 162 a. Histor. Aquatil. ex impresso quidem codice, sed ad antiqui Mti censuram castigato, emendabat: ὅτε καλέμενος ὑπὸ τινων ναυτίλος, καὶ ὁ ποτίλος ὑπὸ τινων. ἔστι δὲ οἶον πολύπους. Plinii etiam pompilum mutabat in pontilum. Gallus ex codice Mediceo eandem fere in textu posuit lectionem:

tionem: καὶ ναυτικὸς ὑπ' ἐνίων. ἔστι δὲ ἀνωτέρω
 πῦς. Monet tamen, in ipso codice pro ναυτικῇ
 legi πῶπιλος, cum qua lectione Plinii potius
 conuenit. Difficile est iudicare, vtra lectio in pos-
 riore membro sit praeferenda, ἔστι δὲ οἶον πολύπῦς
 i. e. polypo fere similis est, an ὑπ' ἐνίων δ' αὖτε οἶον
 ποδος, i. e. ab aliis ouum polypi appellatur. Videtur
 tamen vix credibile, Plinium ouum polypi legisse
 hic; Athenaei vero locum VII. p. 317. in patrocinium
 alterius lectionis (οἶον πολύπῦς) trahere nolumus.
 — In eodem loco vulgari lectioni: ἀλλ' ἔστι δὲ καὶ
 κοχλίας substituit Gallus scripturam Vaticanam
 Ambr. cod. ἀλλ' ἐνέστιν, quae parumper in locum
 loci immutat. Obiter etiam monemus, lectionem
 codicis Vaticanani a Gallo allatas h. l. differre ab illa
 lectionis discrepantia, quam ex alio Vaticanae li-
 briothecae libro scripto attulit Saluianus l. c. cum
 librum Gallus nunquam inspexisse videtur.

p. 178. L. IV. 2. In historia crustaceorum enumerandi
 tam diligenter versatus est Aristoteles, vt non ex-
 ternas solum, sed etiam internas corporis partes
 figillatim omnes nominaret et describeret; quo-
 rum quidem vocabula pleraque ab iis diuersa sunt,
 quibus hodie easdem partes indigitamus, vt locum
 non satis attentus parum aut nihil in tota haecum
 accurata tractatione intelligat. Itaque etiam hic
 omnium maxime primum interpretis officium in
 Gallo nostro desiderauimus. Is enim nihil aliud
 nisi verba graeca gallicis commutauit; de se ipso
 ipse nunquam cogitauit ipse, nec alios docere in-
 gressus est. In quo quidem magis laudandus esse
 videtur, quam culpandus. Nemo enim alios do-
 cere potest, quae ipse nunquam diligenti corpo-
 rum naturalium inspectione et contemplatione di-
 dicit. Igitur bene sibi consuluit Gallus, cum illam
 interpretandi rationem ingrederetur, vt loca hinc
 inde

inde, vtcunque lubuerat, excerpta in commentarios sic dictos referret, difficilia quaeque sedulo omitteret, ne toties ignorantiam profiteri cogeretur. In enarranda quidem crustaceorum historia, quam in plura membra discerpfit, vbi plurimarum partium vocabula interpretis officium desiderabant, nisi ad colli nomen non adhaesit Gallus. Etsi vero Gaza, Scaliger et Gesner recte collum astacorum et cancrorum caudam interpretati sunt, noster tamen Gallus tam plana in re caecutiuit, et corpus ipsum intelligi putauit. Vide Commentarii p. 291. Apparet igitur multo minus eum intellexisse, quae Aristoteli *πτερύγια*, i. e. pinnulae, dicantur. *καὶ τὰ πτερύγια τὰ μὲν ἐν τῷ ὑπτίῳ ἢ μὲν θήλεια μέγαλα ἔχουσιν καὶ ἐπ' ἑλάττω τὰ πρὸς τῷ τραχήλῳ ὁ δ' ἀρσενὸν ἑλάττω καὶ ἐκ ἐπ' ἑλάττονα.* Satis quidem cautus fuit in eo, cum verba graeca gallicis mutaret iisdem, sed pessime fecit, cum optimam et vnice veram lectionem *ἐπαλλάττοντα* in *ἐπ' ἑλάττονα* bis in eodem loco deprauaret, codicis Regii, Ambrosiani atque editionis Aldinae auctoritatem, quae fere nulla est, secutus, etsi totus hic locus recte in codice Mediceo, omnium optimo, scriptus exstabat. Verba *ἐπ' ἑλάττω* interpretatur: les nagoires vont en diminuant du coté du col. Sed clarum est, pinnulas intelligi appendices illas caudae, quibus feminae oua affixa gerunt, in maribus quinas in utroque latere, in femina vero quaternas. Sicutum earum exprimit verbum *ἐπαλλάττοντα*, quod latius explicare hoc loco nolumus. Easdem vult appendices Aristoteles paulo post, vbi ait: Collum ipsum seu cauda exterius quinquefariam diuisum est, sexta pars postrema et plana in quinque tabellas finditur. Interius quatuor pilosae partes positae sunt, in quae feminae partum deponunt. Caudam igitur astacorum senis articulis distinguit Aristoteles

stoteles, quorum ultimus latus, in quinque tabulis fingitur. Quicumque vel astacum fluviatilem vquam inspexit, hanc caudae structuram agnoscat, necesse est. Quod vero caudae femininae apponit, indices tantum quatuor pilosas commemorat, id ita interpretandum est, quasi τέτταρα latine quaternas vtrinque dicantur, aut quatuor duplici ordine positae. Gallus iterum male: Les parties voisines

p. 184. de ce qu'on nomme le col. Deinceps ubi intestini recti exitum definit, ipse Aristoteles ἔραν nominat; contra in cancri exitum intestini in medio ἐν πτύγματι collocat, quod Gallus male operculo interpretatur. Videtur enim potius ἐπίπτυγμα cancrorum caudam sub ventrem attractam et reflexam significare: Quod ex eo fit manifestum, quod cancri feminae ἐπίπτυγμα, quemadmodum carabi feminae, maius et pilosius dicitur esse in fine capitis.

3. Reliquam internarum partium descriptionem, obscuram sane, extricare non adeo difficile erat, adhibitis in consilium anatomicis Willisii, Portii, Redi, Listeri et Roeseii aliorumque descriptionibus cancrorum et astacorum. Sed haec altioris indaginis, aliusque loci, non huius, sunt. De turbinatis cap.

p. 192. τὸ ἐπίπτυγμα πάντ' ἔχει ἐκ γενετῆς. Gallus pessime: Tous les testacées naissent avec leur enveloppe. Putabat nempe ipsam testam intelligi; sed haec Aristoteli ὄστρακον dicitur. Oesophagum turbinatorum duplicem usque ad papaver pertinentem facit lectio vulgaris; ibidem; sed recte codex Mediceus et Canisiani ἀπλῆς praeferunt, i. e. simplex, pro διπλῆς, i. e. duplex, quam quidem scripturam recipere debebat Gallus, si quidem historiam Aristotelis a civibus suis recte emendatam legi omnemque Philosophi doctrinam recte ab iis cognosci volebat.

κύλαρον Cap. 4. ita enim codex Medic. Canis.
et noster scriptum habent, non inepte interpreta-
tur *le petit-boiteux*, a κυλλός, claudus, mutilus.
Eo vero grauius impegit in alio eiusdem capitis
loco de neritis. Adhaerent, inquit, petris, ὅταν ἀπο-
κλίνωσι τὸ ἐπικάλυμμα illud enim videtur operculi
vicem gerere. Gallus vero: Ils s' attachent aux
rochers, et inclinent sur eux leur coquille, qui
leur sert alors comme de couvercle. Sed ἐπικά-
λυμμα est operculum, pars turbinatis plerisque
omnibus aquatilibus communis, qua apertura te-
stae clauditur. Eo vero reclinato animal et cor-
pore exserto petris adhaeret. Praeterea Gallus
in eo errauit, quod ἀποκλίνωσι versione sua in ἐπι-
κλίνωσι mutauit.

IV. 8. de oculis talpae: sunt, inquit, duo canales p. 210.
neruosi et validi a cerebro, ea parte, vbi neruus
connectitur, iuxta basin oculorum extensi, qui desi-
nunt in dentes superiores exsertos. Recte hoc lo-
co codex Mediceus, Canis. et noster cum antiqua
versione praeferunt lectionem ἢ συνάπτει τῷ μυε-
λῷ, i. e. ea parte, vbi cerebrum cum medulla ob-
longata connectitur, quam recipere debebat Gal-
lus, cum vulgaris plane absurda sit. Docere vole-
bat Aristoteles, quod recentiorum experimentis
comprobatum est, oculis talpae nullum cum cere-
bro per neruos commercium esse. De duobus
vero neruis, qui basin oculorum praetereunt, et ad
dentes superioris maxillae exsertos tendunt, nulli-
bi traditum meminimus; nec tempus, quo haec
scribimus, talpam incisam inspicere permittit. —
Cap. 8. de odoratu animalium, ponit exemplum in-
sectorum: apes, inquit, et οἱ κνίπες mel ex longin- p. 216.
quo odorantur. Gaza muliones culices dictos ex
Plinio huc transtulit; cautius Gallus noster vocem
graecam retinuit. Sed in commentario p. 217.
fluctuat

fluctuat inter vocem *cousin* et *moucheron*, quarum neutra sensum vocabuli graeci exprimit. *Kollis* enim genus formicae minutum significat, cuius gressus solitatem patres familiae nimis saepe in promturiis mellis experiuntur. Locus manifestus est Aristotelis de sensu cap. 5. paruarum formicarum genus, inquit, quod quidam scinipes appellant. Sol in Theophrasti Historia Plantarum IV cap. 17. *συνίπας* Plinius IX sect. 37. § 7 culices vertit. Male! Iterum Aristoteles H. A. IX. 9 scinipes et vermes commemorat, quos pici pulсандis arborum truncis euocatos deuorant. — Ibidem de solenium sensu, traduntur, inquit, etiam solenes ad strepitum fugere et profundius recedere, cum ferrum appropinquare senserint. Semper enim pars aliqua eorum superexstat; reliquum vero corpus quasi in cellula latet inclusum. Recte etiam Gaza verba: *ὑπερέχει γὰρ αὐτῶν μικρὸν* reddit: exiguu namque exstant. Contra Gallus pessime: les Solenes paroissent s'enfoncer quand on fait du bruit: ils se retirent en fuyant sous le sable, lorsqu'ils sentent approcher le fer. on ne voit plus alors qu'une petite partie de leur coquille, le reste étant comme rentré dans sa retraite. Scilicet solenes, (Conteliers *Πίστονibus* dicti) parte carnea exstante veluti pilillo in arenam penetrant ad perpendicularum; parte vero superiori emittunt siphunculos duos respiratorios, ad quos vestigia foraminum in arena relicta ducunt. Hos igitur siphunculos cum ferramentum tangit, retrahit se animal. Piscatores vero gallici ipso in foraminibus arenae sale eliciunt foras. Vide disputationem Reaumurii in *Mémoires de l'Académie* 1722. p. 118. — Cap. 9. Vocem *narum marium* ubi Aristoteles explicat, bene Gallus in commentario adhibuit obseruationes Swammerdamii, oblitus tamen loci Pliniani, quem ego

gio c
doux
cru
Galle
tera
voce
verb
rem
no
buc
Ho
acc
in
har
lag
et
du
de
on
er
β
ra
7
t
I
r
f
gio

gio commentario nuper illustravit Camper. Verba?
 δοκῶσι δὲ διαλαμπρῶν τῶν σιαγόνων ἐν τῇς ἐπιτά-
 σιως ὥσπερ λύχνοι φαίνεσθαι οἱ ὀφθαλμοί· recte
 Gallus suspicatur referri ad sinus seu vesicas ad la-
 tera capitis marium ranarum fitas, quae inflatae
 vocem cum lingua singularem efformant. Hunc
 verborum Aristotelicorum sensum licet obscurio-
 rem praeter morem clarissime, sed fortassis ex alie-
 no auctore, indicavit Plinius, dum *extenti*, inquit,
buccarum sinus perlucent, oculi flagrant, labore perpulsi.
 Hos sinus eorumque situm et nexum cum lingua
 accuratius descriptum delineavit Camper. Cap. XI. p. 231.
 ἐπιτραγίας pisces apte interpretatur Gallus *bré-*
hans. Pro cyprino et barino Gaza carinum et ba-
 lagrum nominat. Carinum appellant Codd. Ambr.
 et Regius; contra Medic. Canis. cum nostro et
 duabus versionibus antiquis balagrum. Difficile est
 de veritate scripturae pronunciare; videtur tamen
 omnium antiquissima lectio βαῖνος esse; exstat
 enim Hesychii glossa a Contr. Gesnero non omissa:
 βαρισίται οἱ μὴ γεννώντες. quam vir doctus in Pa-
 ralipom. p. 1291. emendat: βαῖνοι ἰχθύς οἱ μὴ
 γεννῶντες. Alibi nomen hoc nondum fuit inuen-
 tum; igitur qualis eo censeatur piscis, dubium est.
 Ex piscium genere isto, quod Gallus *bréhans* dixit,
 maxime celebratur in Gallia species cyprini, *car-*
peau dicta, propter insignem carnis saporem, quam
 nuper accurate descripsit Gallus de la Tourrette
 in Rozierii Obseruat. Physicis Tom. VI. p. 271.

L. V. cap. 5. Ex testudinum genere (τῶν δὲ p. 245.
 ἡ θήλια et cet.) femina vnum eundemque vrinae
 excrementorumque habet canalem, licet vesica in-
 structa. Sed de femina loqui non poterat Aristo-
 teles; ea enim, quod ad vesicam attinet, a mare
 non differt. Igitur putamus pro θήλια legendum
 esse θαλασσία; nominat enim testudinem mari-
 Tom. XXV. Pars IV. Qq nam,

nam, vt ab aquatili distinguat, quae ab Aristotele
 p. 246. vesica carere dicitur. — V. 6. de genitali poly-
 brachiis innato, quale piscatores vulgo perhibe-
 bant: εἶναι δὲ τὸ τοιαῦτον, ὥσπερ νευρώδες, μέχρι ἐν
 μέσῃ τὴν πλευρᾷ πρὸς πεφυκός, ὃ πᾶν ἐμπιφρά-
 ναι εἰς τὸν μυκῆρα τῆς θηλείας. Hoc loco vulgo
 legebatur πρὸς πεφυκός ἅπαν εἰς τὸν μυκῆρα. Ex
 codice Mediceo, vbi est ἅπαν ἢ ἐμπιφράναι, emen-
 dauit lectionem Gallus; non inepte! Reliqui co-
 dices cum nostro conspirant in vulgari lectione.
 Ceterum μυκῆρα, i. e. nares, Gallus interpretatur
la trompe, Φουσητῆρα vero paulo post in eodem lo-
 co *l' euent*, cum tamen vtrumque vocabulum ean-
 dem partem significet. In commentario p. 511.
 primum erronee toti molluscorum generi pedes
 assignantur; deinde additur: *Les salmuri*
et les seches ont deux de ces bras beaucoup plus grands
que les autres: Aristote leur donne le noms de trompes.

p. 274. V. 15. de stellis marinis: Φασὶ δὲ καὶ σίνος μέ-
 γιστον εἶναι τῷτο ἐν τῷ Εὐερίπῳ τῶν Πυρραίων, τὴν δὲ
 μορφὴν ὁμοίαν τοῖς γραφομένοις. Haec lectionis va-
 rietas nulla sub auctoritate annotatur; sed debet
 sine dubio codici Mediceo, cum quo codex noster
 plerumque conspirat, qui eandem lectionem ha-
 bet, sed praeterea τῷ τῶν Πυρραίων. Editor suspi-
 catur pro σίνος, i. e. noxa, legi debere γένος; sed
 haec ipsa erat olim Contr. Gesneri suspicio p. 1107.
 qui emendationem suam: Φασὶ δὲ γένος τι τῷτο
 μέγιστον εἶναι. i. e. aiunt genus earum esse aliquod
 maximum: versione Alberti Magni confirmabat,
 quam ille ex Scoti versione in librum suum tradu-
 xit. Scotus vero, in mari, inquit, est modus huius
 animalis magnus. In fine de cancello legitur vul-
 go: ὅταν δὲ εἰσδύῃ, συμπεριφέρει τῷτο. In Codice
 Mediceo dicitur legi: εἰς δύο ἤ. sed sine dubio ibi
 vt in nostro Codice scriptum est εἰσδύῃ. Etiam hoc
 exemplo

exemplo negligentia exscriptoris codicis Medicei
constat. — V. 19. de aureliis papilionum: περι p. 286.
έχονται δὲ πόροις ἀραχνώδεσιν, ἅτε δὲ σόμα ἔχουσιν,
ἅτε ἄλλο τῶν μορίων διάδηλον ἔσθ' ἐν. Les chry-
salides sont enfermées dans des cavités faites
d'une matiere qui ressemble aux fils d'araignées.
Nimis seruiliter haec ex Gaza expressa sunt, cuius
versio sic habet: meatibus araneosis obductae. Pri-
mum ex codice nostro legimus προσέχονται, et to-
tum locum consentiente rerum natura ipsa inter-
pretamur: dependent vero ex filis telae aranearum
tenuitate, nec oris nec alius membri expressa ima-
gine. Πόρος enim non solum canales, meatus, sed
etiam fila solida, nec caua, significare patet exem-
plo capreolorum illorum, quos canicularum et
raiarum ouis quadratis ad angulos additos Aristo-
teles itidem πόρος vocavit. Paulo post: χέρον δὲ ἰ-
πολλῶν διαλθόντος recte Gallus ex Codice Mediceo
restituit, cum vulgo negatio deesset, vti etiam in
nostro Codice. Breue est omnino tempus, quod
inter transmutationem erucæ in papilionem inter-
cedit brassicae, de quo Aristoteles hoc loco praeci-
pue loqui putandus est. Naturam erucæ et pa-
pilionis brassicae recte nouit et explicuit Gallus in
commentario p. 108. sed nimis argutatur in refu-
tando Aristotelis errore duplice. Alterum quidem
ex ignorantia graeci sermonis ortum atque Aristo-
teli iniuria imputatum iam refutauimus; alter ex
praua itidem Codicis lectione ortus facile tolletur,
si ex Codice nostro legeris αἱ δὲ κάμποι γίνονται
ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν χλωρῶν, cum vulgo habetur
ἐν τῶν φύλλων. Plinius vero totum hunc locum
non interpretatus est, sed aliam secutus narratio-
nem plane corruptit, vt recte etiam aduertit Gal-
lus noster.

Ibidem generationem ἐμπίδων ex vermibus p. 291.
ἀσκαρίδης dictis recte refert Gallus ad culicem,

cuius metamorphosin Swammerdam explicat *Natur. p. 348.* Addimus Derrhami *Physicotheol. p. 950.* et Listeri *Goedartum p. 336.* Præterea acute vidit, locum Aristotelis *I. cap. 1.* vbi ἐκ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς ἐμπύδων ὁ οἶστρος generari dicitur, esse ab aliena manu corruptum. Hoc enim ipso loco Philosophus ait: ἐκ δὲ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς πλατύνων ζῶδαρίων τῶν ἐπιπλέοντων οἶστροι. Ita enim recte codex Mediceus, Canis et noster legunt, vbi vulgo γίνεται loco οἶστροι est. Atque hanc emendationem confirmat testimonium Softrati apud Scholiasten Apollonii ad *Argonaut. I. 1269.* et *III. 276.* vbi tamen ἐπιπλέοντων legitur. Ipsum vero oestrum interpretatur Gallus non p. 291. inepte de asilo Swammerdamii p. 649 seqq. — Ibidem κρότῳνες ex gramine oriri dicuntur. Gallus in commentario ait: lorsqu' il a dit, de la tique, qu' elle venoit du gramin, je pense qu' il a parlé de celle qui se nourrit des vegetaux. Mais son observation n' est pas exacte — Mais il paroît qu' on n' a pas encore suffisamment étudié cette partie. Verum acarus seu ricinus nullus prorsus vegetabili vita vitur. Originem opinionis falsæ ex consuetudine acarorum graminum culmos vere adscendenti, quo facilius corpora prætereuntium animalium insultent, repetendam esse putamus. De eo acarorum more optime tradidit Pallas in *Spicilegiis Zoologicis.* — ὀρεσοδάκνας interpretatur mordelles ex latina Gazæ versione. Mirum vero, quid comminiscatur in explicanda hac voce commentar. p. 516. Exstitit nuper vir doctus, qui tinearum genus interpretaretur; nobis vero videntur chrysemelæ saltatoriae intelligi, quæ cotyledones, tenera folia, et cauliculos plantarum exedunt. In fine capitis ἐφήμερον dicitur τετραπύ. vbi recte monuit Gallus, auctore Reaumurio, eos, qui Aristoteli de

epha.

ephemero narrauerant, pedes priores ante caput plerumque protensos antennarum loco habuisse, ideoque quatuor pedes insecto tribuisse, quod reapse sex habet.

Cap. 22. βλίσσεται δὲ τὰ σμήνη, ὅταν ἐρίνουν σὺ. p. 298.
και Φάγη. Monet Gallus in Mediceo et Canisiani codice esse Φανῆ, quod miramur ab Editore non esse receptum. Etiam noster Codex eandem praefert lectionem; vulgaris sensum non habet. Paulo ante, vbi est, ὅσα ἔχει ἐν κάλυκι ἄνθη, monet Editor Mediceum omittere ἔχει; sed addere debebat, quod ex nostri Codicis scriptura suspicamur, eundem legere ἐν κάλυκι ἄνθῃ. Sensus tamen eodem redit. — Cap. 28. ἀκρίδες Gallus vbique interpre- p. 304.
tatur *Criquets*, κάραβον vero, quem plerique scarabaeum interpretantur, *sauterelles*; magis tamen eo inclinatur, vt carabi nomine singularem aliquam locustae speciem intelligi putet. Rationem, cur a vulgari interpretatione vocis κάραβος recesserit, hanc affert, plane nugacem: Mais ce meme mot carabos, lorsqu' Aristote l'emploie pour designer un animal qui vit dans la mer, est constamment traduit par le mot locusta; pourquoi donc ne pas employer la même expression latine pour traduire le carabos d' Aristote, lorsqu'il designe un insecte terrestre? Et si le mot locusta est toujours la traduction de carabos, il faut donc toujours aussi rendre le mot carabos par celui de sauterelle. On le peut avec d'autant plus de raison, qu' Aristote ne dit rien du carabos qui ne soit vrai de la sauterelle; car tout ce, qu'il en dit, c'est qu'il a à la tête de petites cornes comme les papillons. L. IV. chap. 7. c'est à dire des antennes. Or cela est vrai de la sauterelle. Multo etiam ineptiorem his addit notam p. 259. vbi locum Aristotelis IV. 7. corruptum esse censet in voce κάραβος, legendumque κάλθαρος.

Recensentur ibi coleoptera haec, *μηλαρόν καὶ κάραβος καὶ κάνθαρις*. Gaza fullonem interpretatus est. In codice Mediceo, Regio, Ambros. Casian. uti et in nostro et editione Aldina legitur *κάραβος*; Gallus tamen reliquarum editionum lectionem *κάνθαρος* praetulit. Deinceps Mediceus *κάνθαρος* habet pro *κάνθαρις*. Gaza fullonem itum in eodem capite interpretatur *κάραβον*, uti papilioni iunctus legitur. Sed etiam in hoc loco, cui maxime confusus Gallus vulgarem opinionem reliquit, codex Vaticanus in margine vocem *κάνθαροι* appositam habet pro varia lectione. Tertium vero locum V. 19. Gallus etiam male sanum censet, nulla edita ratione. Dicuntur ibi *κάραβοι* ex vermibus arborum gigni; quod quidem in locustis nullo modo convenit. Nulla tamen scripturae varietas in Codice villo exstat, nisi quod Mediceus, sane omnium optimus, bis in hoc loco cum vetula versione latina *καράμβιοι* legit. Ex quo suspicamur, *κάραβον* etiam olim *κάραμβον*, alia vero dialecto *κέραμβον*, *κέραμβηλον* et *κέραμβονα* dictum fuisse, atque intelligi genus Cerambycum Linnaeum, quod in lignis gignitur. In metamorphosi apud Antoninum Liberalem Cap. 22. Cerambyx mutatur in animal Thessalis *κέραμβυξ* dictum, cum quo nomine conveniunt *κέραμβυξ* et *κέραμβηλος* in Hesychii glossis. Cum igitur nullum Gallo praesidium sit in Codicum constantia, nescimus, quibus ille rationibus impulsus a vulgari nitione discesserit, quam plura argumenta confirmant. Aut enim, ubicunque carabi nominantur, *κάνθαροι* reponendi sunt, aut nulla plane ratio est, cur unico in loco, ubi carabi papilionibus iunguntur, *κάραβοι* retineamus et de locustis intelligamus. p. 306. mus. — Cap. 30. cicadae, inquit, non proveniunt nisi ubi arbuta adsunt. Ideo nullae reperiuntur

in agro Cyrenaeo, multae vero circa ipsam urbem, *μάλιστα δὲ ἔλαιαι ἔγίνονται πολύσκιοι*. Posterius periodi membrum ita vertit Gallus: aux environs de la ville, surtout dans les endroits où les oliviers ne font pas un ombrage trop épais. quasi haec omnia ad Cyrenes mentionem pertineant. Sed recte codex noster scriptum habet: *μάλιστα δὲ ἔλαιαι, ἔγάρ γίνονται παλίνσκιοι*. i. e. Maxime quidem proueniunt in locis olea confitis, quae nimis umbrosa non sit. Quo quidem exemplo iterum constare potest lectori, ex nostro codice, qui in plerisque bonis lectionibus cum Mediceo conspirat, plura tamen Aristotelis loca, quam ex Mediceo, posse emendari. — Cap. 32. de xylophthoro seu p. 312. phryganeo est: *ἡ μὲν γὰρ κεφαλὴ ἔξω τῷ κελύφῳ προσέχεται ποικίλη*. Gallus ait, lectionem *προσέχεται* deberi cod. Mediceo et Canis. vulgo enim *προσέχεται* legi; sed ipsum *προσέχεται* exstat iam in vulgaribus quibusdam editionibus, nauci tamen non est. Recte vero codex noster *προέχεται* praefert. Phryganeum enim in aquis capite ex testa exserto incedit. —

Libro VI. 1. Cuculus dicitur nidificare in do- p. 322.
mibus et petris. Sed iam olim Contr. Gesnerus p. 350 legendum h. l. censebat *κόσσυφος* pro *κόκκυξ*, cum Albertus M. cygnum ex hoc loco pro cuculo nominet. Quid in vetustis Scoti et aliis versionibus legatur, Gallus non commemoravit; sed idem alium locum VI. 7. de duplici cuculi genere interpretatur: *γίνεται δὲ πίων καὶ ἡδύκρεως κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν μάλιστα*. De cuculo hoc dicitur; tum pergit: *γίνονται δὲ καὶ τῶν ἱεράκων οἱ ποτῖοι ἡδύκρεω σφόδρα καὶ πῖονες. ἱσοτῆς δὲ γένος τι αὐτῶν πόρρω καὶ ἐν ἀποτόμοις πέτραις*. Il y a une autre espèce de coucou qui fait son nid au loin dans des roches escarpées. Sed haec postrema
Qq 4 verba

verba commodius ad genus accipitrum referantur, quorum mentio anteceffit, quam ad cuculum, cuius duplex genus diuersis moribus nisi in altero illo et corrupto loco ab Aristotele non memoratur.

p. 338. Libro VI. cap. 6. αἰτῶλιον interpretatur *le Milan Etolien*, secutus auctoritatem Buffoni et Bellonii. Sed in loco Aristotelis nihil est, quod milium arguat, nisi vicinia rapacium auium paulo antea memoratarum. Verum enim vero multae praeterea aliae aues ab isto genere alienae ibidem ponuntur. Lectio etiam ipsa in dubio est. Plinius enim X. 6 ex h. l. aegolios vel egolios habet; unde iam olim Conr. Gesnerus putabat in Aristotele αἰγῶλιος restituendum esse. Eodem nunc ducit scriptura codicis regii ἐγῶλιος. Vetus anonymus interpretes ante Gazam ecolius, Scotus alguneus posuit. Deinde Gesnerus aegolium interpretabatur vlulam impulsus, ut videtur, versione Gazae, quae libro VII. c. 3. IX. c. 17. αἰγῶλιον interpretatur vlulam. In his vero locis nulla codicum discrepantia inuenitur. Nocturnam auem ex noctuarum genere intelligi series orationis ibi dubitare non sinit. Sed disputari potest, an eadem sit avis, quae Suidas ἐπῶλιος dicitur in h. v. et in voce ἡμερινά. Apud Hesychium ἐδῶλιος avis occurrit, et apud Arisphanem in Auibus, ubi Scholiastes monet, Callimacho eandem εἰδῶλιον appellari. Verum haec nomina, uti sedis incertae, ita etiam notionis sunt dubia.

p. 358. — Cap. 13 ubi de ouorum piscium exclusione traditur: ὅταν δ' ἀναλωθῇ τὸ ὄν, γίνονται περὶ ὅλης praecellaram codicis Medicei lectionem γυρινῶδες, qua pisces recens ouis exclusi cum ranis recens

p. 362. natis comparantur, recte recepit Gallus. — Cap. 14. quem vulgares editiones ψύλωνα, Gaza vero fullonem nominant, piscem fluuiatilem et gregalem, qui in littore parit, eum cod. Reg. ψύλωνα. Medi-

Mediceus, Canis. et vetus interpres *τύλωνα*, Scotus vero *tilona* appellant. Putamus equidem *τίλλωνα* veram esse lectionem, idque eo magis, quod deinceps statim codices Reg. Ambros. et Vatic. *κυπρίνος δὲ καὶ βαλίνος*, cod. Medic. vetus interpres et Gaza καὶ βάλερος legunt. Scotus belenis nominat. Nobis etiam hic βάλερος placet, quod iterum Libro VIII. c. 20 βάλλερος cum τίλλωνι commemoratur. Herodotus V. 16 inter pisces lacus Prasinae *πάπρακας καὶ τίλλωνας* nominat. Gallus in epte βαλίνος recepit, in catalogo tamen animalium omisit. — Cap. 15. vulgares editiones exhibent p. 362 *ἰχθύδια μικρὰ ἤλικα ἐψητῷ ἔντερα*. sed Gallus ex codice Mediceo *ἔτερα* rescripsit, cum deberet etiam *ἐψητοὶ* emendare. Gaza *ἔντερα* non habuisse videtur in exemplari suo, nec *ἔτερα*. — VI. 15. vbi vulgares p. 364. editiones ex emendatione Sylburgii et Casauboni habent: *ἐκ δὲ τῆς Φαληρικῆς γίνονται αἱ μεμβράδες*. Gallus noster antiquarum editionum vitium *μὲν ἀράδες* reuocavit, contra codicis Medicei, Canis. veteris interpretis et Gazae auctoritatem. In commentario igitur nulla membradum fit mentio; nec quae sint *ἀράδες* docetur. Eodem pertinet, quod ex vno pisce secundum variam codicum scripturam duos fecit; alterum *ἀχάρενα*, alterum *ἄρχανον* appellavit, cum nulla dubitatio sit *ἀχάρενα* vnice veram esse lectionem. Scriptum tamen olim fuisse etiam *ἀκάρενα* docet Hesychii glossa *ἀκάρεναξ, λάβεραξ*. — VIII. 15. *πριμαδία*, inquit, in luto se ab p. 496. dunt; cuius rei argumentum est *τότε μὴ, ἀλίσκασθαι, ἰλὺν δ' ἔχουσαι τῷ νώτῳ φαίνονται πολλὴν καὶ τὰ πτερύγια ἐντεθλιμμένα*. Ex codice Mediceo Gallus annotavit lectionem *πριμάδες* — καὶ ἰλὺν ἔχουσας ἐπὶ τῷ νώτῳ φαίνεσθαι. quam cur vulgatae postposuerit, nullam plane rationem videmus, cum structurae et grammatica lex illam deposcat. τότε enim

enim non est *tum*, sed ex *to* compositum et *le*.
 Etionem *πρημάδες* etiam veriore esse nemo de-
 bitabit, qui Oppiani Halieutic. l. 183. comparau-
 rit, ubi libri vulgares exhibent *πρημάδες*, liber vni
 Vaticanus a Saluiano comparatus *πρημαίδες*. In
 Hesychii glossa: *πρημάδες καὶ πρημαίιδες θυνί-
 δες ἰχθύος*, suspicari licet, duplicem olim huius ve-
 cabuli scripturam obtinuisse. *πρημαίδες*, et *πρη-
 μάδες*. In Nicocharis loco Athenaeus VII
 p. 328 *πρημάδες* interpretatur *θυνίδας*. Libr.
 p. 500. VIII. c. 17. Cum serpentes senectam exuunt, in-
 quit, ab oculis primum membrana vetus dissoluta
 abscedit: *μετὰ δὲ τῆτο ἀπὸ τῆς κεφαλῆς. καὶ ἀπο-
 κή Φαίνεται πάντων*. Posterius membrum orationis
 sensum commodum aut facilem non habet; vitium
 lectionis arguit etiam Gazae versio: glabrum enim
 hoc omnium antequam reliquum corpus appareat.
 Gallus vero, qui alias codicis Medicei vel praeci-
 rissimas et certissimas lectiones repudiauerat, ni-
 rum qua ratione subito impulsus hoc loco dubium
 adeoque ineptam istius codicis lectionem *καλυφ-
 γὰρ Φαίνεται πάντων* receperit, interpretatus est:
 il semble que ce soit l'étuit de tout le reste. In
 cor Zenodoti! — Cap. 18. *teuthus mas*, inquit,
 a femina differt; haec enim (*εἰάν τις διατείλαι θυνί-
 ρῃ τὴν κόμην εἰς τὰ ἔντερα δύο οἶον μαζέες*) si quis se-
 parata coma interiora inspexerit, intestina duo
 mammaram instar habet. Codex Medic. Canis. cum
 nostro *εἰς τὰ ἔντερα δύο* habent, i. e. corpora duo rubra;
 quam lectionem merito recepit Gallus. Sed idem
 pessime, nostro quidem ex sensu, mutauit *κόμην*
 comam, in *κοιλίαν*, ventrem; et si posteriorem le-
 ctionem codex Regius, Scaliger et Gaza appro-
 bant. Versio gallica habet: en ouvrant la se-
 melle, on lui trouve dans le ventre deux corps
 rouges. Sed *διατέλλειν* est distendere, separare
 inui-

indicem. Igitur retinemus vocem κόμην, quae
branchias vtrinque in ventre sitas significat; quas
Aristoteles etiam alibi IV. 7. simili vocabulo τρι-
χῶδη ἄτ'α, partes pilosas, appellat. Has qui se-
paraverit branchias, in ventre reperiet corpora illa
rubra; quorum quidem naturam si ex anatomia
accuratius perspectam haberemus, multo etiam cer-
tius de lectionis veritate totiusque loci sensu pro-
nunciare liceret. — Cap. 26. Locus est de mor- p. 519.
bis elephanti difficilis: oleum, inquit, alii bibunt,
alii minus; et si ferramentum aliquod corpori in-
haeserit, oleo eiicitur. ὅταν πίνωσιν, ὡς Φασὶ τοῖς
δὲ, εἶζαν ἐψήσαντες ἐλαίῳ διδῶσι. Ita pergit: Ga-
za vertit: Qui autem oleum non bibunt, iis radix
tyrtami decocta in vino datur. Scoti versio habet:
et elephans bibit vinum, et quando non potest po-
tare, accipit medicinam, et decocunt cum oleo, et
dant ei ad bibendum. Vetus incerti versio: non
bibentibus autem vinum radicem decoquentes in
oleo dant. Vini igitur mentio in codicibus exsta-
bat, quibus hi interpretes utebantur. In codice
Mediceo scriptum est: τοῖς δὲ πίνωσι τὸν οἶνον, εἶζαν
ἐψήσαντες ἐν ἐλαίῳ διδῶσι. Canis. codex τοῖς δὲ
πίνωσι εἶζαν et cet. omissa vini mentione. Has
difficultates extricare non potuit Editor; sed si
comparaueris locum Aeliani XIII. 7. et II. 8 de
Natura Animal. vbi eadem medicinae commemo-
rantur, vix dubitabis desiderari hic vini mentio-
nem ex oryza facti, quod ad plurimos elephanti
morbos adhibebatur. Igitur putamus in voce
εἶζαν latere ὀρυζαν, et totum locum ita emenda-
mus: τοῖς δ' οἶνον ὀρυζας ἐψήσαντες διδῶσι. — Cap. p. 523.
28 de bobus Syriacis vulgo legebatur: boues quem-
admodum cameli in summa scapula flexuram habent.
Sed Gallus ex codice Mediceo edidit: καὶ οἱ βόες
καὶ αἱ κάμηλοι χαίτας ἔχουσιν etc. i. e. et boues et
cameli

cameli iubam habent in summa scapula. Eandem lectionem expressit vetus Anonymi et Scoti veris. Boves quidem iubatos ex h. l. commemoravit Gallus in commentario, et bisontes intelligi suspicatur; sed camelos iubatas omisit. Decidere de veritate lectionis adeo memorabilis difficile est, dubitare tamen licet, dum plures animalium species in notitiam nostram peruenerint, quas Aristoteles nouit.

p. 536. IX. r. vbi libyus et celeus tanquam amicae in vicem aues commemorantur, et libyus petras et montes habitare dicitur, Gazae versio pro liby bis laedum nominat. Gallus etiam auctoritatem confusus quinque codicum, et veteris Interpretis, *λασδός* pro *λιβυός* rescripsit, itaque tollere repugnantiam studuit, quae ex vulgari lectione exsistebat, cum paulo antea Aristoteles celeum et libyum inimicos inuicem tradidisset. Sed *λασδόν* nemo praeterea legit vel nouit vsquam. Ergo etiam de hac scriptura dubitari potest. — Ibidem amicae inter se aues nominantur *πίφιξ*, *ἄρπη*, *ιπτιός*. Codex Mediceus et Canis. *πίφιγξ*, quae lectio sine dubio verior est, vtpote quae etiam in Antonino Liberali c. 20 occurrit, vbi Artemiche in aqua *πίφιγγα* mutata esse dicitur. Hesychius *πίφιγξ* *κορυδαλός*, et alibi *πιφαλλίς*, *πίφιγξ*. Etymolog. M. *πίφιξ* *εἶδος ὀρνέας παρὰ τὸ πῖον. χείρει γὰρ τὸ ὀρνέον τῷ τοῦ ὕδασι.* Sed ultra scripturam nominis consequi aliquid de ista aue non potuimus. — Ibidem semel *αἰγυπιός* nominatur. Genus et naturam auis definire non ausus Gallus recte tamen statuit, differre eam a vulture et aquila, quibuscumque plerumque a grammaticis confunditur. Aelianus inter aquilas et vultures medios ponit II. 46. albosque depingit. Idem V. 48 cum aquilis pugnare ait. Boeus apud Antoninum Liberalem c. 5 duos aegy.

aegyptios forma et magnitudine diuerfos tradit. — Ibidem de antho seu flore aue quae traduntur, quæstionem de natura eius, quae hodie hoc nomine censeatur, adeo difficilem reddunt, vt merito dubitet Gallus de veritate opinionum illarum, quas viri docti adhuc protulerunt. Bellonius Gallorum Bruant, Briffon contra eorundem *bergeronette jaune* interpretatur. Sed codicum varietati non est quod hoc loco confidat Gallus Editor. Quamuis enim cod. Medic. ἀκανθος praeferat, constat tamen testimonio Aeliani VI. 19 Antigoni aliorumque scriptorum, qui Aristotelicam narrationem repetierunt, veram esse lectionem ἄνθος. Ceterum quod Aristoteles tradit in vulgaribus editionibus, equum ab aue antho pratis expelli, recte auctoritate codicum et versionum antiquarum mutatum est ita, vt equus auem expellere dicatur. ἐξελαύνει αὐτὸν ὁ ἵππος ἐκ τῆς νομῆς, cum vulgo legeretur ἐξελαύνει γὰρ τὸν ἵππον. Consentit Boeus apud Antoninum Liberalem cap. 7 etiam nunc, inquit, cum anthus equum hinnientem audit, fugit interim imitatus eius vocem.

IX. 3. de pecude: ἐγκαθεύδειν δὲ ψυχρότεραι p. 544.
αἱ οἷες αἰγῶν. αἱ γὰρ αἶγες μᾶλλον μηρυκάζουσι.
Hoc loco primum αἱ οἷες μᾶλλον ex versione Scoti, deinde ἡσυχάζουσι ex quinque codd. et tribus versionibus rescripsit Gallus: quod plane approbaremus, si docuisset simul, quis verborum ἐγκαθεύδειν ψυχρότεραι sensus esset. Quod enim in versione posuit: Les brebis sont plus froides quand elles dorment: plane ineptum est, et a re alienum. Quod vero pastores ibidem tradunt de situ caprarum cubantium, ὅταν ὁ ἥλιος τραπῇ, id Gallus ita interpretatus est: aussi tot que le soleil commence à descendre. Sed veteres scriptores, qui hanc narrationem laudarunt, omnes de solis conversione annua non vero diurna ceperunt: cf. Plutarchi

tarchi Opuscul. p. 974. Aeliani H. A. VII § et Aetigonus Carystius c. 65. Verum in vniuersum huiusmodi raro Gallus consuluit veteres scriptores praeter Aelianum, Athenaeum et Plinium, quos tantum

p. 562. ipse non satis diligenter inspexit — IX. c. 11. Charadrium aquaticam et nocturnam auem nominat Aristoteles, quam Gallus *oiseau de roche* interpretatur, cum multo aptius, ut ipse fatetur, *oiseau de ravine* posset, si vocis graecae etymologiam tenere volebat. De natura auis hodiernoque nomine nihil affert in Commentario noui. Nobis vero multum momenti ad quaestionem hanc extricandam adferre videtur locus Boei apud Antonium Liberalem cap. 15 vbi Agron Eumeli filius, cum arrepto veru Mercurio occurrisset, conuersus ab eo in auem charadrium dicitur. Mentio veru significationem nobis habere videtur rodri longi, quod in aues quasdam ex Charadriorum genere Linneano omnino cadit. Sed certius aliquod

p. 566. definire non licet. — IX. 13. merops dicitur perire ὑπὸ τὴν ὀπάραν. Ita enim auctore codice Mediceo et Canis. et duce Sylburgio rescripsit pro ὑπὲρ, quod est in vulgatis libris. Sed pessime posuit κρημνοῖς pro κρημνοῖς, melius tamen *endrius escarpées* interpretatus. Sed VI. 1. locus est de eadem aue; quem, Boeotii, inquit, μέρονα appellant, solus nidum in profundis terrae foraminibus ponit. Mirum videtur, Aristotelem vbique nomine peregrino usum fuisse, nec vsquam vernaculum Atheniensium adhibuisse, cum auis ipsa intra fines Boeotiae non esset conclusa a natura. Sed bene factum, quod ex codice Mediceo annotatur varietas lectionis μέρονα, cui similis est scriptura veteris interpretis Iropedem et iropem. Gallus noster merito etiam in Commentario p. 506. miratur, quid Aristotelem impulerit, ut Boeoticum nomen vbi

que

que poneret, (μέροπα) de vernaculo taceret. Deinde monet ex Bocharto, alia eiusdem avis nomina fuisse αἰρόψ, αἰρόπυς, et ἡέροπος. Vides hic delphinum in sicco natantem ! Vti copiis suis nesciebat Gallus. Ex loco enim Aristotelis hoc, qualis in codice Mediceo exstat, discere poterat, Boeotum vocabulum esse εἶροψ, aut, quod rectius putamus, αἰρόψ. In Hesychio exstat glossa: αἰρόπυς-ὄρνις τινα. Scholiastes Aristophanis ad Aves αἰρόπας, Suidas vero in voce ἀντιπελαγεῖν nominat αἰρόπδας aves meropas, vterque Aristotelis auctoritatem professus, ex quo fabulam de amore in parentes referunt. Similiter etiam Apostolius Adagior. Centur. III. 39. Igitur clarum est, olim in Aristotele αἰρόπα lectum fuisse; quod vocabulum cum nescirent grammatici ex αἰρόψ an ex αἰρόπυς factum esset, varia scriptura alii αἰρόπδας, alii αἰρόπας nominarunt. Accedit denique auctoritas Boei in Ornithogonia apud Antoninum Liberalem c. 18. qui Eumeli Thebani filium mutatum narrat in avem αἰρόπον, quae etiam nunc sub terra parit, et semper volatum meditat. Ex qua narratione clarissime patet, αἰρόψ, vel poetice ἡέροψ, quod etiam ἡέροπος flectitur, esse nomen, quo avis merops a reliquis Graeciae incolis dicta, in Boeotia appellaretur. Quod vero volatum semper meditari dicitur, id quidem refertur ad eam narrationis partem, ubi filius Eumeli ad terram prostratus cespitat (ἀσπαίζει). In volatu igitur singulare aliquid notare veteres voluerunt, quod Boeus cum meditatione volandi in nouellis auibus comparat. Videtur igitur volans terram semper legere; unde orta apud Aelianum l. 49. fabula, meropem non sursum ad oculos, sed retro quasi ad caudam volare. Gallus in commentario dubitare videtur, an recte Merops apiaſter Linnei cum merope Aristotelis componatur; nobis vero

vero res dubio carere videtur. Omnis enim ad meropem nostrum accommodari apte possunt, quae Veteres narrant; licet colorum distributio ab Aristotele annotata cum recentiorum descriptionibus non plane conueniat.

P. 570. IX. 15. in vulgaribus libris αἰγίθος legitur et pede claudicare dicitur, πόδα χωλός ἐστι. Col. Ambros. αἰγίδαλος habet, i. e. parus, Gesnerus vero ex Oppiano αἰγινθος emendabat. Gallus αἰγίθος rescripsit, nulla tamen edita ratione. Verum etiam Antigonus Carystius cap. 51. αἰγίθος ex l. l. habet, quemadmodum Plinius X. 74. eumque χωλὸν ὄρνεον, claudam auem, appellat. Ex quo apparet, vitium lectionis, quod in codice Vaticano est, χλωρός, viridis, et in versione Scoti, qui pedes citrinos memorat, ex eoque Albertus Magnus, non adeo esse vetustum. Male Plinius aegithum ad accipitrum genus refert X. 8. Sed ibi codices vulgati olim circum praeferebant. Cf. Oppiani Ixeutica I. 10, vbi III. 4. nuce et verme inescatur auis aegithus ad capturam, et cauea includitur capta, ut vt voce illicit congenere. Quae quidem omnia monere omisit Gallus in commentario, vbi de aegitho agit. Quid? quod Oppiani Ixeutica existit hodie negat? In eodem Aristotelis loco chlorion κατοπιτης dicitur, i. e. incommodi volatus. Sed Aelianus, qui haec transcripsit IV. 47. ait: μαδία τε πάν ὅτις ἄγαθος, καὶ τλήμων ὑπομένει, τῇ τῷ μανθάνειν βάσανον, ὅταν ἀλῶ. Itaque pro κατοπιτης aliud vocabulum, κατοπαθής, aut simile, legitur in Aristotele videtur. — Cap. 16. mentio gnaphali auis: καὶ ὁ γνάφαλος καλέμενος, vbi ad ἀγαθὴν in codice Ambr. et Mediceo, itemque in versione vetusta Incerti et Gazae omittitur. Contra Scoti versio nominat pro gnaphalo oderopelion ex quo Albertus Magnus adpellus in opus suum transtulit.

transulit. Graecum vocabulum γνάφαλος ipse Gallus pessime, licet non sine exemplo, *foûlon* interpretatus est, cum id non fullonem, qui γναφούς dicitur, sed tomentum aut tomentosum significet. Ampelidem Linnei intelligi cum aliis Buffonus putavit; sed eam opinionem vanam esse iam olim Conr. Gesnerus admonuit. Nihilo tamen minus Gallus noster eandem in commentario sequitur, ubi sub voce *faseur* de gnaphalo tradit, nulla facta alterius nominis *foûlon* mentione, quod in versione posuerat. Scilicet tum demum, excusa iam versione, errorem agnouisse videtur. — IX. 18 Φώξ p. 573. post ardeas commemorata dicitur oculos piscium, auium et serpentum impetere in victu, quemadmodum etiam ἀεπη. Bellonius de ardea stellari, Gallis *butor*, intelligit locum Aristotelis, et monet vera stellarem ardeam oculos auium impugnare. Gallus noster, approbata hac Bellonii opinione. addit: mais je ne fais où Bellon a pris l'histoire de la metamorphose de Phoix. Scilicet haec metamorphosis narratur ab Antonino Liberali Cap. 5. Bilis, inquit, mutata fuit in auem πῶγγξ dicta, ei-que Iupiter victum assignauit eum, ut oculos auium, piscium et serpentum impeteret et voraret. Ex quo loco etiam hoc apparet veriore lectionem esse πῶγγξ. Hesychius habet: πῶγγξ ὄρνις ποιός: quam glossam Salmasius ad Solinum p. 65. male ad locum Aristotelis IX. 12. referebat, ubi πτύγγξ nominatur. Etymologo M. πῶγγγες αἱ ἀθυσιαὶ αἰ κληθεῖσαι βῆγγες sunt.

Locum vexatissimum de merulis c. 19 τῶν ὁμοίων τῷ μέλανι κοτυφῶ. ἔστι δὲ βαιὸς τὸ δὲ μέγεθος ita emendauit ex codice Mediceo Gallus: κοτυφῶ ἐστὶ λαῖος, τὸ μέγεθος μικρῶ ἐλάττων. ἕτος ἐπὶ πετρῶν et cet. Nigrae merulae similis est laius, paulo tamen minor. Hic in petris habitat et cet.

Gaza habet, sed fusca colore; unde iam olim Com. Gesner suspicatus erat, Gazam in suo codice legisse Φαιός. In Canis. codice annotatur varietas Φαλός. Vetus Interpres ait: harum nigrae merulae est fuscus laios; itaque et Φαιός et λαιός simul expressit. Scoti versio habet: et auis, quae dicitur leuior, assimilatur ad Kocitor. Itaque videtur λαιός expressisse. Sed Albertus M. nomen *leneos* posuit quod Gesnerum p. 580 turbauit. Certum est, vocem βαιός, si paruam anem significare debet, esse poetis solis familiarem, igitur hic locum non habere. Deinde series orationis nomen auis flagitat. Vocabulum λαιός praeterea occurrit in loco Boi apud Antoninum Liberalem c. 20 ubi cum celeo, cerbero et aegolio nominatur, tanquam fausti omnis auis. Ex quo suspicor, auem, quae supra cap. 1. λαιδός in codicibus dicitur et cum celeo simul nominatur, eandem intelligi, quae h. l. λαιός dicitur. Verbum Φαιός an simul vocabulo λαιός sit adiungendum, ut in suo Codice reperit Vetus Interpres, dubitari potest. Fuscam hanc merulam cum cyano explicare tentauit Cl. CETTI, auctor libri: degli

p. 574. Uccelli di Sardegna. — Qui cap. 22 μαλακοκρανύς dicitur, in veteris Interpretis versione μεγαλοκρανύς audit. Posset hoc nomen ex eo approbri, quod Aristoteles aui caput magnum esse tradit, sed addit καὶ χονδροτυπός, i. e. castiagineum, quod in vocabulum μαλακοκρανύς non male contuenitur. Mirum vero, auem neutro nomine nusquam alibi memorari. Dicitur praeterea εὖπυς καὶ καύκτορος. Sed Gaza depes, Vetus Interpres bene pedatus et non male alatus; Scotus etiam pedes magnos et alas magnas posuit. Unde apparet, scripturam huius loci iam olim variasse. In codice Mediceo locus hic in lacuna iacet. Nobis quidem Bellonii suspicio non displicet, qui Loxiae genus, Gallis

Gallis *gros-bee* dictum, intelligi putabat; in quod optime atque adeo vnice convenit os robustum et rotundum, quod ei Aristoteles assignat. Quae quidem rostri forma rotunda quanquam in nostratibus speciebus satis conspicua, magis tamen elucescit in exoticis generibus loxiarum, quae Buffonus nomine *Bee-ronds* indigitavit. Quae vero contra hanc Bello-nii opinionem disputavit Gallus noster in commentario p. 256 pleraque omnia falsa loci Aristotelici interpretatione nituntur. Primum illud, quod posuit argumentum; il dit qu'il reste stupide, où on le trouve, et qu'il s'y laisse prendre, falsum est. Aristoteles enim sic: *ἀσὶ ἐπὶ ταῦτὸ καθίζανει, καὶ αἰλίσκεται ἐνταῦθα*. quae Gaza recte reddit: in eodem loco semper sibi statuit sedem, atque ibidem capitur. Deinde etiam a veritate et sensu loci Aristotelici abhorret: que cet oiseau est la proie la plus ordinaire du chat huant. Sed *αἰλίσκεται μάλιστα γλαυκὴ* significat, eam auem facillime capi cum noctua, quam cum reliquis auculis infestat monstratam, itaque visco inhaerescit. Nobis quidem certum esse videtur eandem intelligi auem, quae Hesychio *κοκκοθραύσης* dicitur, etsi rationem nominis hodie non agnoscimus, quae potuit a vulgi falsa vel ridicula opinione originem traxisse. — Cap. 23. qui *κολλυρίων* appellatur, in co- p. 574.
dice Canif. *κορυλλίων* est; quam eandem scripturae varietatem reperimus etiam in Hesychio, adeo ut vetustissimorum etiam Codicum lectio in hoc nomine variasse censenda sit. — Qui cap. 36 in accipi- p. 575.
trum numero vulgo appellatur *πτενης*, Gazae per-nix, in codice Mediceo et vetere versione *πτεινὶς* dicitur. Quam quidem scripturam nos antiquissimam et veram putamus esse, utpote quam Hesychius exhibet, qui, *πτεινὶς*, inquit, *εἶδος ἰέρακος*.

p. 600. Cap. 40. In historia apum plura sunt opus-
dicum emendata loca; sed plura etiam emenda-
Critici operam desiderant. Veluti cum vulgo le-
geretur: ἐὰν δ' ἐκπετασθῶσιν, προσφῶνται εὐβ-
δὴν ἄνω πρὸς τὸν ἕρανόν, hanc scripturam Gallus
tacitus mutavit in εὐβδην, sed ex codice Mediceo
εὐδην annotavit. Et si vero receptam ab eo lectio-
nem probamus, utpote quam Hesychius rescriptum
videatur cum poneret: εὐβδην δαψιλῶς ἢ ταχύνῃ
ἢ μετ' ἥχου negligentiam tamen Editoris mirari le-
tis non possumus. Ipse interpretatur *par troupe*,
cum tamen Hesychii testimonio a nobis allato con-
stet, veteres grammaticos de notione vocis dubi-
tasse. — Cum apes ceram colligunt, pedibus pri-
oribus arreptam in posteriorum τὰ βλαστία ἀδύ-
gunt. Gallus noster ex codice Vaticano, Ambrosiano
et Mediceo βλαστὰ rescripsit, Sylburgio obsecutus,
et *la partie courbe des pattes de derriere* interpre-
tatur. Gaza vocem graecam blaesia cautior re-
nuit; Plinius vero, femina, inquit, onerant propriam
id natura scabra. Vterque male cum Gallo; qui-
cunque enim operariam apem in floribus accuratius
inspexit, is pedum posteriorum seu femorum
potius insignem latitudinem aliquatenus exten-
tam condendae cerae inseruire sciet. Igitur nobis
quidem vox πλαισία, quae lateris formam obla-
gam notat, aptius videtur ab Aristotele pedibus
apum posterioribus accommodari potuisse. — De
fauis, quos apes incubant: fauis, inquit, apes incu-
bant eosque maturant; quod nisi fecerint, conum-
pi aiunt fauos araneisque obduci. καὶ ἐὰν μὴ τι
λοιπὸν δύνωται κατέχειν ἐκκαθήμεναι, τὸ δ' οὕτως
ἐκβρωμα γίνεται εἰ δὲ μὴ ἀπόλλυνται ὅλα γίνονται
δὲ σκωλήκια ἐν τοῖς φθειρομένοις ἢ πτερόμενοις ἀπο-
τὰται. Vocem ἐκβρωμα Gaza reddit, parvis quibus
abortus sit. Igitur habuit in suo codice scriptum
ἐκτρωμα.

ἰσχυρὰ, quod Canis. codex praefert. Recte!
 Vetus Interpres putredo posuit. Gallus noster
 mediam loci partem ita interpretatur: si elles ont
 le courage d'y demeurer tout le tems necessaire,
 leur miel devient propre à leur nourriture; sans
 cela leurs gateaux se perdent absolument. Quam
 inepte. et ridicule. Non vidit igitur, de illis fauis lo-
 qui philosophum, quibus insunt foetus! Hos enim
 solos incubant apes. Lectionem *ἰσχυρὰ* confirmat
 et totius loci sensum aperit Plinius XI sect 16 fit in
 fauis quibusdam qui vocatur clauus amarae duritie
 ceræ, cum foetum inde non eduxere, morbo aut
 ignaui aut infœcunditate naturali. Hic est abortus
 apium. — Ibidem: apes cum pupugerunt aliquem
 moriuntur, quia aculeum absque intestino non pos-
 sunt retrahere. Saepe tamen fit, vt seruantur, si quis
 curam adhibuerit, atque aculeum molliter expres-
 serit. Ita fere etiam Gaza graeca non obscura red-
 didit. Contra Gallus pessime: La piquure que
 fait l'abeille lui est mortelle à elle même par l'im-
 possibilité de faire sortir son aiguillon sans faire
 sortir son intestin. Souvent celui qui a été piqué
 n'a point de mal, lorsqu'il est attentif à faire sortir
 l'aiguillon. Eandem rem iisdem verbis in com-
 mentarium retulit, vbi tamen recte admonet, inte-
 stini nomine intelligi sine dubio vesiculam veneno
 repletam, quae aculei basi adhaeret. Quid igitur
 mirum, si, qui Aristotelem graecum nunquam vide-
 runt, et gallicum solum inspiciunt, inscitiam et pin-
 gue Philosophi in rebus naturalibus ingenium cre-
 pant? Alienos scilicet tot interpretum errores sibi
 imputatos tam liberaliter praestare nec potest nec
 debet. Statim ab initio commentarii copiosior
 fuit Gallus in apium, quam in alius animalis histo-
 ria explicanda. Sed nusquam vel modum tenuit,
 nec rationem certam secutus est. Cum enim aut
 omnia Aristotelis loca fideliter excerpta in compen-
 R r 3 dium

dium agere, aut illa tantum seligere deberet, quae
explicatione aut refutatione egerent, ille contra
pro lubitu hinc illinc decerpfit vel leuissima vel in-
eptissima quaeque, atque interdum adiecit ex libro
Reaumurii de apibus desumptas obseruationes, quibus
dicta Aristoteli vel confirmari vel refutari pos-
sint. Exterorum scriptorum libros, experimenta
et inuenta ignorat. Non mirum igitur, plura illi
vel falsa vel obscura visa fuisse, quae exterorum in-
dustria iam ad liquidum erant perducta.

¶ 628. Cap. 44. genus leonum duplex commemoratur,
alterum *τρογγύλον καὶ ἐλότρεχον*, i. e. rotundum et
crispo crine, alterum *μακρόν καὶ εὐθύτρεχον*, i. e.
oblongum et recto crine. Recentiores historiae
naturalis scriptores hanc leonum differentiam non
agnoscunt quidem, sed haec nostra ignorantia non
eò valere potest, vt fidem grauissimi scriptoris
suspectam habeamus. Verum hanc disputationem
hic ingredi non vacat. Lectionem huius loci vul-
garem temere mutauit Gallus auctoritate codicis
Regii, Vaticani, Medicei, Canis. Aldinae editionis
et versionis Gazae impulsus. Posuit enim *εὐ-
χρον*, i. e. bene crinitum; cum Aelianus IV. c. 34
εὐθύτενης ex hoc ipso loco transferens vetustatem
illius scripturae (*εὐθύτρεχον*) satis testetur. Villo
simplici ait Plinius VIII. sect. 18.

Tom. II. Superest, vt ex commentario pauca etiam spe-
cimina referamus, quae cum lectione textus graeci
p. 261. coniungi non potuerunt. In crocodilo narratur
quaedam de animali iuuenco huius generis, quod
Gallus Parisiis viuum vidit anno 1772, verum illud
anno post mortuum est, quamuis omni diligentia
p. 267. ad curam eius adhibita. Sed in totò hoc capitulo
nihil reperimus, quod vel laude vel annotatione
dignum videatur, praeter animaduersionem de au-
trochilo, crocodilis amica, quam Gallus hic inter-
posuit.

posuit. Recte vero admonet, trochilum hunc dis-
ferre ab illo trochilo, quem vulgo regulum dicunt.
Quamquam haec res disputatione non egebat; Ae-
lianus enim II. 15 trochilum hunc *κλαδάρορυγχον*
dici monet, pluresque diuersis nominibus censerī
species. In capite de regulo grauem huius errorem p. 732.
adiicit Gallus, cum de hoc trochili genere, croco-
dilo amico, ait: Je crois que c'est à ce dernier
qu'il faut appliquer ce qu' Aristote dit au Livre
VIII. c. 3. que le roitelet a le dos de couleur d'eau
comme les halcyons. Verum Aristoteles in loco
illo, ubi auium domicilia secundum genera enarrat,
inter aquaticas numerat cum halcyonibus trochi-
lum, nulla habita colorum similitudinis ratione: καὶ
τὸ τῶν ἀλκυόνων γένος πάρευδρόν ἐστι; tum vtram-
que alcyonis speciem describens addit: τὸ δὲ νῶ-
τον ἀμφότεραι κυανὴν ἔχουσι. καὶ τροχίλος. περὶ δὲ
τὴν θάλατταν καὶ ἀλκυῶν καὶ κήρυκος. quae recte
ipse Gallus interpretatur: il faut mettre dans la
même classe le roitelet. Aliam denique sibi Gal-
lus necit difficultatem ex eo, quod Aristoteles ibi-
dem regulum cum auibus nominauit, quae vermi-
bus plerumque vescuntur, tamen addit: ἔτι βασι-
λεὺς, σπερμολόγος. Gaza regulum et frugilegam
reddidit; igitur duo auium distincta nomina poni
putauit. Similiter Scotus in versione sua; quan-
quam codices hic nihil mutant. Verum iam olim
Longolius spermologum Aristotelis interpretatus
est cornicem frugilegam, obsecutus, ut videtur, He-
sychio, qui *σπερμολόγον* — *κολοιῶδες ζῷον* expli-
cat. Praeterea nihil propter breuitatem Philoso-
phi definire licet. In capite de lepore bene do p. 277.
cet, sprete Plinii auctoritate, cuniculum Aristoteli
fuisse ignotum, Romanos demum occupata Hispa-
nia primam eorum notitiam accepisse et graecis
cum ipso nomine vernaculo prodidisse; leporem
vero

vero ab Aristotele nullo vocabulorum discrimine modo *λαγών* modo *δαρύποδα* dici. Qui contra sentiant loco Aristotelis nituntur I. 7. ubi *λαγών*, *δαρύποδα* coniunctim legitur. Sed coniecturam Salmasii et Rocharti confirmant codices quinque a Gallo exhibitum, cum veteri interprete, qui vocem *λαγών* tanquam glossam, omittunt. Hos igitur recte etiam secutus est Gallus noster.

p. 571. In capite de Avibus ex libro de Partibus IV. c. 12 refertur, aves aquaticas sed fissipedes crura longa, digitos itidem longos, quasdam vero plures etiam articulos digitorum habere, quam aliae. De qua tamen observatione dubitat Gallus, an veritati conveniat; contra vero putat omnem differentiam in eo esse, ut phalanges digitorum longiores sint in aquaticis. Verum si ipse rerum naturam oculis suis contemplatus esset, vix fieri poterat, ut de fide Aristotelis dubitaret. Nos etsi paucas ex numero aquaticarum aves dissecimus, in mergis tamen et fulicis externum digitum quatuor articulis connexum vidimus, cum in reliquis avibus tribus plerumque articulis digiti priores colligati sint.

p. 265. — Crocodili coitum ab Aristotele non describi miratur Gallus, cum plane diversus sit a reliquorum quadrupedum ouiparorum ratione. Femina enim resupinata marem recipit, teste Petri Martyre et Hasselquistio. Videntur tamen Veteres hunc crocodili coitum non ignorasse. Eustathius certe Antiochenus in Hexaëmero cap. 22. crocodilum prope ripas feminam supinam prosternens atque ita coire tradit, secutus sine dubio auctoritatem vetustiorum scriptorum. — Quem describit Aristoteles II. 7. equum fluviatilem Aegypti, non convenire cum eo quadrupede, quod nunc eodem nomine novimus, mirum est, et post Buffonum monuit etiam Gallus noster, qui tamen Philosophum

phum auctoritate Herodoti excusare voluisse videtur, a quo putat eum plurimas notitiae satis brevis partes transtulisse Philosophum. Is equo fluuiatili inham et vocem equi, magnitudinem asini, caudam apri, ungulas bouillas, talum bisulcorum instar, et rostrum resimum tribuit; Herodotus contra caudam equi et magnitudinem tauri. Diodorus Siculus aures, caudam, vocem equis similem, reliquum corpus haud dissimile elephanto facit, dentes ex utroque latere tres, ultra reliquarum ferarum modum eminentiores tribuit. Vides igitur ipsis Graecis non conuenisse inter se de forma Aegyptii quadrupedis. Roma plurimos equos fluuiatiles spectauit in circo et euripis ad tempus effossis ab aedilitate inde Scauri ad Antonini Pii et Gordiani imperium. Calpurnius poeta imperante Caro spectauit vitulos Romae et equorum nomine dictum, sed deforme pecus, quod in illo pascitur amne. Eclog. VII. vers. 66. Multa denique exstant hodieque Romanorum monumenta et numi, in quibus figura hippopotami expressa conuenit satis cum eo hippopotamo, quem Bellonius Constantinopoli ex Nilo allatum descripsit, cum romanis monumentis comparauit et depinxit. Verum in ea specie nihil est, quod Aristotelis descriptioni respondeat. Nec apud Plinium reperimus aliam hippopotami notitiam, nisi qualem olim Aristoteles ediderat. Adeo ut merito scriptorum romanorum socordia sit accusanda, qui nihil posteritati de forma hippopotami Romae tam saepe visi tradiderint. Mirum est tam subito deinde imperante Iuliano Themistium oratione 20 in Libya prouentum elephantorum, in Thessalia leonum, in paludibus veri Nili equorum fluuiatiliū defecisse. Cum quo conuenit Ammianus XXII. 15. Per aetates, inquit, exinde plures huc ducti nunc inueniri nusquam possunt, ut con-

ieſtantes regionum incolae dicunt infeſtantis multitudinis taedio ad Blemyas migrare compulſi. Quae cum omnia inter ſe aduerſa fronte pugnent, Ariſtoteles tamen ipſe vidiffe hippopotamum putandus ſit, cum denique Proſper Alpinus choeropotamum ab Hippopotamo diuerſum tradat et pingat: nobis tutior videtur opinio Cel. Herrmanni in comment. ad Tabulam Affinit. Animal. p. 96. propoſita, qui putat hodie nos verum Hippopotamum Ariſtotelis ignorare. Cui quidem opinioni graue pondus ex eo putamus accedere, quod Euſtathius Antiochenus Conſtantino Magno coaeuus in Horacero p. 21. eumque ſecutus Achilles Tatius Libro VII. Ereticorum longe alium et plane diuerſum Hippopotamum Aegypti depingunt. Ventrem et pedes equinos vterque tribuit, ſed ungulam quaſi biſulcorum inſtar fiſſam; magnitudinem maximi tauri, caudam breuem craſſam depilem, quemadmodum reliquum corpus glabrum eſt; mentum et maxillas lata, reſectum ad tempora uſque vtrinque apertum, triplicis dentium ſerie aſperum; dentes caninos curuatos, ſpecie et ſitu equinorum, ſed triplici magnitudine; caput rotundum magnum, equi maxillae ſimiles, nares admodum patulas et fumum quaſi igneum ſpirantes, magnitudinem denique maximi bouis. Hanc notitiam ſi contenderis cum deſcriptione et pictura ab Allamand tradita, deinde a Sparmanno aucta atque emendata, apparebit multo propius haec a veritate abeſſe, et cum hippopotamo nobis noto conuenire. —

p. 710. Pyralis ab Ariſtotele IX. 1 nominata num ad inſecta an ad aues pertineat magno conatu diſputat p. 711. tandemque in ea opinione acquieſcit, ut auem intelligi putet turturi inimicam. Genus deſiniri non poſſe; ſed etymologiam arguere colorem ruſum cenſet, denique cum Pawio locum Calimachi

limachi apud Athenaeum IX. 11 et Aeliani Var. Histor. I. 15. corruptum putat, vbi *πυραλῖς* in columbarum familia recensetur. Primum igitur de natura auis dubitatio esse nulla potest. Aelianus enim IV. 5. vbi Aristotelis locum repetiit: *τρυγόνι*, inquit, *πρὸς πύξαν διαφορά*. Eadem igitur Aelianus *πύξα*, quae Aristoteli *πυραλῖς* dicitur. Sed idem V. 48 in eadem narratione *πυραλλῖς* habet. In Oppiani Ixeuticorum II. c. 13. nominantur cum turdis *αἱ πύξαι*, vbi Gesneri codex *πύξαι* praeferebat. Haec nominis scriptura arguit omnino auem rufi coloris, sed speciem auis certis argumentis deprehendere nullibi licet. Locus enim Callimachi, quem repetiit Aelianus in Varia Historia, certas generis notas non distinguit.

Salpam Aristoteles VIII. 2. solam tradit capi p. 746.
τῇ κολοκύνθῃ, i. e. cucurbita. Ita etiam recte Gaza: legerat enim in suo codice rectius scriptum *κολοκύνθῃ*, quemadmodum habet Camotii editio, et Leonici: Gallus nullam codicum nec vetustarum editionum varietatem annotavit, et pessime neglecto Gazae exemplo *de la coloquinte* vertit, quasi *κολοκυνθίδι* scriptum legisset, adeoque in commentario p. 747. defendit, cum interea respiscere debuisset.

Sittan Aristotelis IX. 17. cum aliis interpreta- p. 774-
tur Gallorum *torchepot*. Sed videamus, qua ratione graeca reddiderit: *τὴν διάνοιαν εὐθιχτος καὶ εὐδήμων καὶ εὐβίος. καὶ λέγεται φαρμάκεια εἶναι διὰ τὸ πολυίδεῖς εἶναι*. Son instinct est tel, qu'elle se laisse facilement approcher. Sa vie est réglée; elle se nourrit bien. On prétend que cet oiseau est instruit dans l'art de guérir, parce qu'il fait beaucoup. Quot verba, tot numeraueris errores. Primum adiunctum *τὴν διάνοιαν* satis indicat, *εὐθιχτος* accipi sensu metaphorico: rectius igitur Gaza: animus

animus hilaris, concinnus, compos vitae facillioris Rem maleficam ei tribuunt. In codice Mediceo scriptum exstat: *συοικτος*, sed errore librarii, ut est manifestum; Canis. habet *ἀνόικτος*. Interpretationem suam Gallus confirmare conatus est testimonio Ornithologi Salerne, qui Sittan tradit adeo pertinaciter ovis incubare, ut facilius plumas sibi detrahi patiatur, quam ova relinquat. Sed moros auium plurimum a veritate natia deflectunt eo tempore, cum ovis incubant.

P. 815. Cum in commentario perlegendo progressi essemus ad paginam 815. subito mirabamur oblatam nobis nouam quadrupedis speciem, *Tourterelle quadrupede*. Cum propius locum inspiceremus, Aristotelis quidem fieri mentionem videbamus, sed locum ipsum non indicari. Eum quaesitum diu tandem reperimus in libro V. c. 3. vbi de quadrupedum ouiparorum coitu, postquam testudinem marinam et terrestrem nominarat, pergit: *ἔχει δὲ τι, εἰς ὃ οἱ πόροι συνάπτουσιν, καὶ ὃ ἐν τῇ ὀρχῇ πλησιάζουσιν, οἷον τευγόνες καὶ βάρταχοι καὶ πᾶν τὸ τοιῶτον.* Gaza pastinacam reddit; Gallus vero noster, multo scilicet cautior, totum hunc locum brevissime interpretatur: cet accouplement est accompagné d'intromission: on peut le voir dans le quadrupede, qui porte le nom de la tourterelle, dans la grenouille, et cet. Ita omnem plane loci sensum peruertit; cum interioris corporum structurae esset ignarus. Aristoteles affirmat, quadrupedes ouiparos habere partem aliquam, in qua canales feminales seu genitales coniunguntur, quaque inuicem in coitu cohaerent more auium, ex quibus exempli causa nominat turturem, cum anatem et anserem eodem iure potuisset. Aues enim hae in coitu partem intestini protrusam, cui penis adhaeret, in coitu iungunt orificio feminae. Eadem plane ratione

ratione testudinem constat extremam intestini resti partem, cui penis inclusus adhaeret, in coitu protrusam feminae orificio inferere. Itaque Aristoteles indicare voluit similitudinem, quae auibuscum quadrupedibus ouiparis in coitus ratione intercedit.

III.

Dissertatio botanica de *Gardenia*, quam publice ventilandam exhibent, Praeses CAR. P. THVNERBERG et Resp. *Petr. Djupedius*. Vpsal. d. XVI. Dec. MDCCLXXX. 4. pl. 3 $\frac{1}{2}$ tabb. 2.

Redux ex diuturno et longinquo itinere, Vpsaliam Demonstrator botanices vocatus ac dein Professor regius constitutus, Cel. THVNERBERG, collectarum diuitiarum partem, tum in Actis Academiae scientiarum Holmienfis aliarumque, cum in pluribus dissertationibus academicis, publici iuris fecit, quarum has ordine, quo prodierunt, recensimus. Definitur in §. III. genus, de quo sermo hic est, *Gardenia* scilicet: dicitur *planta, e Contortarum ordine naturali, pentandra, calyce quinquesido, corolla quinquepartita, antheris sessilibus, stylo clavato et fructu baccato*; additur character contortarum naturalis, subiunguntur vires, ac *Periplocae indicae*, Ceilonae sabulosorum maritimorum spontaneae, radicem a Cel. Praeside saepe loco ipecacuanhae, eadem dosi, cum usu, scopo emetico adhibitam esse, refertur. Sequuntur historia, (§. IV. V.) character genericus (§. VI.), specierum enumeratio (§. VII.), descriptio (§. VIII.), synonyma (§. IX.), locus (§. X.), usus (§. XI.), e quibus sequentem dabimus recensioem, indicatis simul annexarum tabularum iconibus:

Nomen *Gardeniae* dedit Cl. ELLIS, in honorem D. GARDEN Med. et Hist. Nat. Carol. Americ.
Essentia

Essentia generis: *Antherae* sessiles medio sui in ore tubi corollae! *Stigma* clauatum. *Bacca*, seminibus imbricatis.

Species: a) inermes:

1. *G. radicans*, corollis obtusis, calyce angulato, foliis ellipticis, caule radicante. Tab. I. Fig. 1. Hab. in Iaponia.
2. *G. florida*. LINN. *Mantiss. 2. suppl.* Hab. in Iaponia, China, Suratti, Amboina, Cap. b. sp. Colitur in hortis Iapon. (ad sepes viuas) Capenf. et Europ. Caulis arboreus.
3. *G. Thunbergia*. LINN. *suppl.* Hab. in C. b. sp. Colitur in hortis. Caulis arboreus. Omnes elegantia florum superat. Lignum durissimum.
4. *G. gummifera*. LINN. *suppl.* depicta in Tab. II. Fig. 3. Hab. in Ceylona. Corticis et foliorum rimae exsudent gummi-resinam, gummi Elemi haud absimilem. Arbor.
5. *G. Mussaendae*. LINN. *suppl.* *Mussaenda* formosa JACQU. *Amer.* Hab. in sylvis Carthagenae Amer. austr.
6. *G. Rothmannia*. LINN. *suppl.* vid. THUNB. act. Holm. 1776. Hab. in C. b. sp. Arbor. Flores vespere nocteque odori, instar Cheiranthi trifidis. Lignum durissimum.

b) spinosae:

7. *G. spinosa*. LINN. *suppl.* depicta in Tab. II. Fig. 4. Hab. in China prope Macao et Madras Coromandeliae. Frutex.
8. *G. micranthos*. LINN. *suppl.* delineata in Tab. I. Fig. 2. Hab. in China et Ceylona. Frutex.
9. *G. scandens*, scandens floribus pedunculatis. Tab. II. Fig. 5. Hab. prope Macao in China. Frutex.

Tab. II. Fig. 6. repraesentat fructum *Gardeniae Thunbergiae*.

IV.

Diff. botanica de Protea, quam publice ventilandam exhibent Praef. CAR. P. THUNBERG, et Resp. Io. Er. Gevalin. Vpsal. d. XIX. Iun. MDCCLXXXI. 4. pl. 8. tabb. 5.

Speciosum genus, quod Ipse insigniter speciebus novis repertis ditavit, ita tradit Cel. Auctor, vt praemissa historia literaria generis (§. I.), et specierum detectionis (§. II.), generis synonyma (§. III.), characterem naturalem essentialemque cum variationibus specierum (§. IV.), harumque differentias specificas (§. V.), descriptiones (§. VI.), synonyma (§. VII.), tradat, locum (§. VIII.), omnibus, praeter *P. ferrariae*, in australioribus Nouae Hollandiae a Gen. BANKS lectae, capensem, florendique tempus (§. IX.) indicet, vsum subiungat (§. X.) nouarumque in tabulis det icones. Generis character essentialis consistit in corolla tetrapetala, staminibus limbo insertis! germine supero; seminibus nudis. Sexaginta sunt, quae hic inveniuntur, species sequentes, quas differentiis specificis indicabimus.

1. *pinnatae*; foliis pinnatis filiformibus.

1. *P. decumbens*, foliis trifidis, caule decumbente. Tab. I.

2. *P. florida*, foliis trifidis, caule erecto, capitulis solitariis bracteis obuallatis. Tab. I.

3. *P. cyanoides*, foliis trifido-pinnatis, caule erecto, capitulis solitariis nudis. LINN.

4. *P. patula*, foliis trifido-pinnatis, caule erecto, capitulis aggregatis.

5. *P. sphaerocephala*, foliis bipinnatis, pedunculis capitulis breuioribus, squamis calycinis ouatis basi villosis. *P. glomerata* LINN.

6. *P.*

6. *P. ferraria*, foliis bipinnatis, hirtis, pedunculis capitulis longioribus, squamis calycinis ovato lanceolatis hirtis. LINN.
7. *P. triternata*, foliis bipinnatis, glabris, pedunculis, capitulis longioribus, squamis calycinis lanceolatis hirtis.
8. *P. giomerata*, foliis bipinnatis, pedunculo communi elongato nudo, pedicellis capitulis longioribus. *P. sphaerocephala*. LINN.
9. *P. phyllicoides*, foliis bipinnatis, capitulis terminalibus solitariis lanatis. *Leucadendron phyllicoides*. BERG. *Att. Holm.* 1766.
10. *P. lagopus*, foliis bipinnatis, capitulis spicatis aggregatis.
11. *P. spicata*, foliis bipinnatis, capitulis spicatis distinctis. LINN. (cum praeced.)
12. *P. Sceptrum*, foliis inferioribus bipinnatis, superioribus trifidis integrisque. SPARRM. *Att. Holm.* 1777.
2. *dentatae*: foliis dentatis callosis.
13. *P. crinista*, foliis quinquedentatis glabris, caule erecto, capitulis subternis terminalibus. *Leucadendron oleosol.* BERG. *Att. Holm.* 1766.
14. *P. conocarpa*, foliis 5dentatis glabris, caule erecto, capitulis terminalibus. *P. Conocarpodendron*. LINN.
15. *P. elliptica*, foliis ellipticis 3dentatis glabris, caule erecto, capitulo terminali.
16. *P. hypophylla*, foliis 3dentatis, glabris secundis, caule decumbente, capitulo terminali. *P. hypophyllocarpodendrum*. LINN.
17. *P. cucullata*, foliis 3dentatis, glabris, capitulis lateralibus. LINN.
18. *P. tomentosa*, foliis 3dentatis tomentosis.
19. *P. heterophylla*, foliis 3dentatis integrisque, caule decumbente.

3. *acerosae*; foliis filiformibus, subulatis.
 20. *P. pinifolia*, floribus racemosis ecalycatis glabris. L.
 21. *P. racemosa*, floribus racemosis calyculatis tomentosis. L.
 22. *P. incurva*, incurvis glabris, capitulis racemosospicatis tomentosis. Tab. III.
 23. *P. caudata*, foliis hirtis, capitulis subsessilibus spicatis. Tab. II.
 24. *P. bracteata*, foliis filiformi-canaliculatis, capitulo terminali, bracteis multifidis. Tab. I. *Prot. cancellata*. LINN.
 25. *P. comosa*, foliis inferioribus filiformibus, superioribus lanceolatis, capitulo terminali.
 26. *P. purpurea*, foliis linearibus recurvis, capit. terminalibus cernuis, caule decumbente. LINN.
 27. *P. prolifera*, foliis subulatis adpressis, caule prolifera. Tab. IV.
 28. *P. corymbosa*, foliis lineari-subulatis adpressis, ramulis verticillatis subfastigiatis. Tab. II. *Leucad. corymbosum* BERG. l. c.
 29. *P. nana*, foliis lineari-subulatis, capitulo terminali, calyce colorato. *P. rosea* LINN.
 30. *P. lanata*, foliis triquetris adpressis, capitulo terminali lanato. Tab. III.
 4. *lineares*: foliis linearibus.
 31. *P. torta*, foliis obliquis callofis.
 32. *P. alba*, foliis sericeo-tomentosis.
 5. *lanceolatae*: foliis ellipticis et lanceolatis.
 33. *P. aulacea*, floribus racemosis ecalyculatis. Tab. II.
 34. *P. umbellata*, capitulis terminalibus, bracteis multifidis.
 35. *P. linearis*, capitulo terminali tomentoso. Tab. IV.

36. *P. Scolymus*, foliis lanceolatis acutis, capituloque terminali rotundo glabris. *P. scolymocephala* L.
37. *P. mellifera*, foliis lanceolato-ellipticis, capituloque terminali oblongo glabris. *P. repens* LINN. Capituli saepe ad dimidium, tempore florescentiae, replentur succo melleo, qui ab insectis filtratione purificatus lenique igne inspissatus syrupum eximium praebet, in tussi, raucedine aliisque pectoris morbis propinandum.
38. *P. repens*, foliis lanceolato-ellipticis, capituloque ovato glabris, caule decumbente brevissimo. LINN. β.
39. *P. obliqua*, foliis glabris callosis obliquis, capitulo caulino terminali.
40. *P. parviflora*, foliis obtusis callosis obliquis, capitulis terminalibus ramulorum glabris. Tab. IV. LINN.
41. *P. pallens*, foliis glabris acutis callosis, capitulo terminali inuolucrato, inuolucro longo acuto pallido. LINN. *Mant. syst. conifera* β. γ. δ. & LINN. *sp. pl.*
42. *P. conifera*, foliis glabris acutis callosis, capitulo terminali inuolucrato, inuolucro longo acuto concolore. *P. saligna* L. *Mant. conifera* α LINN. *sp. pl.*
43. *P. Levisanus*, foliis glabris obtusis, capitulo terminali inuolucrato, inuolucro breui obtuso. LINN.
44. *P. strobilina*, foliis elliptico-oblongis reticulato-callosis capituloque terminali glabris. LINN.
45. *P. imbricata*, foliis lanceolatis glabris striatis imbricatis, capitulo terminali. Tab. V.
46. *P. sericea*, foliis lanceolatis sericeis, ramis filiformibus, caule decumbente.
47. *P. saligna*, foliis lanceolatis sericeis, caule fruticoso,

ticofo, capitulis oblongis inuolucratis. *Thymelaea* PLUK. *Mant.* 181. t. 229, f. 4.

48. *P. argentea*, foliis lanceolatis argenteo-tomentosis ciliatis, caule arboreo, capitulis globosis. LINN. Syluae pulcherrimae plantantur ex hac, pro concilianda umbra.

6. *oblongae*: foliis oblongis, ouatis.

49. *P. acaulis*, foliis et capitulo globofo glabris, caule decumbente breuissimo. LINN.

50. *P. myrtifolia*, foliis glabris, capitulo terminali aggregatis.

51. *P. grandiflora*, foliis venosis capituloque hemisphaerico glabris, caule arboreo. BOERH. L. B. To. 2. p. 123. ROY L. B. 136. Cortex adstringens curandae diarrhoeae inferuit.

52. *P. glabra*, foliis aueniis capituloque hemisphaerico glabris, caule fruticofo.

53. *P. speciosa*, foliis glabris, capitulo oblongo, squamis calycinis apice barbatis. LINN. Flores succum melleum suppeditant, eadem fere copia ac bonitate atque mellifera.

54. *P. totta*, foliis ouatis glabris callofis, capitulo ouato, corollis cylindricis hirtis. LINN.

55. *P. hirta*, foliis ouatis glabris, floribus lateralibus. LINN.

56. *P. pubera*, foliis ouatis capitulisque terminalibus tomentosis. LINN.

57. *P. diuaticata*, foliis ouatis hirtis, capitulis terminalibus, ramis diuaticatis. LINN.

7. *rotundatae*: foliis subrotundis.

58. *P. spathulata*, foliis spathulatis subcucullatis glabris. Tab. V.

59. *P. cynaroides*, foliis petiolatis glabris. LINN.

60. *P. cordata*, foliis cordatis. Tab. V.

Oxalis, quam dissertatione botanica publice ventilandam exhibent Praef. CAROL. P. THUNBERG, et Resp. *Herrm. Rud. Haß*, Vpsal. d. VII. Iul. MDCCCLXXXI. 4. plag. 4. tabb. 2.

Simili, ac in praecedentibus dissertationibus, modo Oxalidis genus hac dissertatione tradit Celeb. THUNBERG, locum in variis systematibus indigitans (§. I.), generis synonymiam exponens (§. II.), characterem genericum exhibens (§. III.), species cum differentiis enumerans (§. IV.), descriptionibusque adumbrans (§. V.), synonyma recensens (§. VI.), locum (§. VII.), florendi tempus (§. VIII.), usumque (§. IX.) addens ac in tabulis quarundam icones adiungens. Species eodem modo, ac e praecedentibus, recensebimus:

1. Foliis *simplicibus*.

1. *O. monophylla*, foliis ouatis indiuisis. Tab. I. L.

2. Foliis *ternatis*.

* *Acaules*.

a. *Scapis unisporis*.

2. *O. minuta*, foliolis oblongis glabris. Tab. II.

3. *O. punctata*, foliolis obcordatis punctatis. Tab. I.

4. *O. natans*, foliolis obcordatis glaucis. Tab. I.

5. *O. acetosella*, foliolis obcordatis pilosis. LINN.

6. *O. lanata*, foliolis obcordatis hirsutis.

7. *O. compressa*, foliolis obcordatis ciliatis, petiolis compressis.

8. *O. purpurea*, foliolis subrotundis ciliatis. L.

9. *O. longiflora*, foliolis semibifidis. L.

b. *Scapis umbelliferis*.

10. *O. violacea*, foliolis glabris, calycibus callosis. L.

11. *O. caprina*, foliolis glabris, floribus erectis.

O. pes caprae. LINN.

12. *O.*

12. *O. cernua*, foliis glabris, floribus plerisque clausis cernuis. Tab. II. Sal essentielle aequè bonum, maiori autem copia largitur, quam *Ox. acetosa*.
13. *O. sericea*, foliis tomentosis,
 - * *Caulescentes*.
 - a. *pedunculis unifloris*.
14. *O. repens*, caule repente, foliolis obcordatis hirtis. Tab. I.
15. *O. incarnata*, caule bulbifero, foliolis obcordatis glabris. LINN.
16. *O. bifida*, caule erecto glabro, foliolis semibifidis. Tab. I. *O. biflora*. BVRM. *Prodr. Afr.*
17. *O. glabra*, caule erecto glabro, foliolis oblongis emarginatis glabris. Tab. II.
18. *O. hirta*, caule erecto hirta, foliis subsessilibus; foliolis oblongis emarginatis glabris. LINN. *sp. pl. O. sessilifolia*. LINN. *Mant. syst.*
19. *O. versicolor*, caule erecto hirta, foliis linearibus callosis. LINN.
 - b. *pedunculis umbelliferis*.
20. *O. corniculata*, caule decumbente herbaceo. L.
21. *O. stricta*, caule erecto herbaceo. LINN.
22. *O. frutescens*, caule erecto fruticoso. LINN.,
 - c. *pedunculis racemiferis*.
23. *O. Barrelieri*, caule erecto, pedunculis racemiferis. LINN.
 3. *Foliis digitatis*.
24. *O. flava*, foliis multifidis glabris. LINN.
25. *O. tomentosa*, foliis multifidis hirtis. *Oxys. . .*
 - PLVK. *Amalth. p. 164. et 350. p. 3.*
 4. *Foliis pinnatis*.
26. *O. sensitiua*, foliis pinnatis, Vfus ad superstitionem et incantamenta; Ternatensibus decoctum totius plantae contra phthisin cum

asthmate, Cingallis decoctum herbae, cum melle, ad pituitam soluendam, in morbis pectoris, iisdem et Malabaris succus radicis contra morsuras scorpionum vsitata.

Quae in Linneano systemate non reperiuntur, a Celeb. THUNBERGIO additae, omnes in capite bonae spei lectae sunt.

VI.

Noua genera plantarum, quorum partem primam publice ventilandam exhibent Praefes CAROL. P. THUNBERG, et Resp. *Claudius Fr. Hornstedt*, Vpsal. d. xxiv. Nou. MDCCLXXXI. Part. secund. Resp. *Car. Henr. Salberg*, ibid. d. x. Iul. MDCCLXXXII. Part. tert. Resp. *Io. Gust. Lodin*, ibid. d. xviii. Iun. MDCCLXXXIII.

Generum plantarum, quae in itineribus suis detexit Cel. THUNBERG, quaedam his dissertationibus, more b. A LINNE in Gener. plant. vitato, adumbrantur; adduntur character cuiusvis essentialis, locus in systemate Linneano, saepeque denominationis ratio; sequuntur enumeratio specierum, harumque saepe descriptio et in tabula annexa icon. Paginae continua serie pergunt. Parte prima sequentia exhibentur genera:

- p. 3. *Galopina*, (tetrandra, digyna, ante Aphanem inferenda) cor. quadrifida, calyx o. sem. 2, nuda. spec. I. *G. circaeoides*. * Hab. in cap. bon. sp. ☉.
- p. 4. *Retzia*, (pentandra monogyna, post Theophrastum inferenda, in honorem Cel. RETZII Prof. Lundens. dicta) caps. bilocularis. cor. cylindrica. stigma bifidum. spec. I. *R. capensis*.
THUNB. Act. Lund. I.
- p. 5. *Weigela*, (pentandra, monog. ante Plumbaginem inferenda, in memoriam Cl. WEIGEL, Prof. Gryphici

phici dicta) sem. 1. stigma peltatum. Stylus
e basi germinis 1. spec. L. *W. iaponica*. THVNB.
At. Holm. 1780.

Bladhia, (pent. monog. post *Myrsinam* inferenda, p. 6.
in honorem Dni BLADH, mercatoris et botani-
nici dicta) bacca 1 sperma. semen arillatum!
spec. 1. *B. iaponica*. * Ob flores odoros saepe in
hortis colitur. 24.

Hovenia, (pent. monog. post *Diosmum* inferenda, p. 7.
in memoriam Dni TEN HOVEN, Scabini et
Commissarii vrbis Amstelod. dicta) caps. 3 lo-
cularis, 3 valuis, petala conuoluta, stigma 3 fi-
dum, spec. 1. *H. dulcis*. * Hab. in Iaponia 24.
Pedunculi carnosii, dulci sapore, fere piri, Ia-
ponensibus edules.

Chenolea, (pent. monog. post *Celosiam* inferenda) p. 9.
caps. 1 sperma, 1 valuis, calyx 5 fidus. spec. 1.
Ch. diffusa. * Hab. in cap. b. sp.

Cussonia, (pent. digyna, post *Pimpinellam* inferen- p. 10.
da, in memoriam Dni P. CVSSON, Prof. Mons-
pelienensis dicta), inuol. nullum, perianth. 1 phyl-
lum, crenatum, sem. bilocularia, spec. 1. *C. thy-
rsoidea* (THVNB. *Nou. At. Vpsal.* T. 3.) foliis
quinatis; foliolis simplicibus, cuneatis ternatisque
apice dentatis. 2, *C. spicata* (TH. l. c.)
foliis septenis; foliolis simplicibus lanceolatis
ternatisque apice ferratis.

Pollia, (hexandra, monogyna, ante *Asparagum* in- p. 11.
ferenda, a quo et *Dracaena* bacca polysperma
differt, dicta in honorem Dni VAN DER POLL
Consulis Amstelod.) cor. infera, 6 petala. Bac-
ca polysperma. spec. 1. *P. iaponica*. *

Gethyllis, (hexandra monog. post *Alstroemeriam* p. 13.
inferenda, a b. LINN. e specimine sicco aliter
relata et definita) cor. supera, 6 partita, fila-
mentis longior. spec. 1. *G. spiralis*, foliis li-

nearibus spiralibus glabris, limbi laciniis ovato-oblongis, 2. *G. ciliaris*, foliis linearibus spiralibus ciliatis, limbi laciniis ovato-oblongis.
 3. *G. villosa*, foliis lineari-filiformibus spiralibus villosis, limbi laciniis ovato-oblongis.
 4. *G. lanceolata*, foliis lanceolatis planis, limbi laciniis lanceolatis; omnes iam a Cel. Auctore in *Actis Lundenf.* sub nomine *Papiriae* descriptae, cuius nomen viso Gethyllidis asrae specimen Linneano incompleto nunc mutavit.

- p. 14. *Nandina*. (hexandra monog. post Canarinam) cor. 6petala, cal. polyphyllus imbricatus. sp. 1. *N. domestica*. * Crescit in Iaponia ubique, culta. 24.
- p. 16. *Ehrharta*, (hexandra, monog. post Hypoxin in memoriam Cl. EHRHARDT botan. Hanov.) cor. infera, glumacea, duplex! nect. patheriforme. sp. 1. *E. capensis*. THUNB. *Act. Holm.* 1779.
- p. 17. *Falkia*, (hexandra, digyna, ante Atraphaxin locanda a b. FALCK quondam Prof. Petrop.) cal. 1phyllus, cor. 1petala. sem. 4. spec. 1. *F. repens*. THUNB. *Act. Lund.*
- p. 18. *Wurmbea*, (hexandr. trigyna, flor. inf. post Scheuchzeriam inferenda, in honorem L. B. v. WURMB Batau. soc. secretar.) cal. 6partitus, cor. 6. caps. 3locularis polysperma. sp. 1. *W. capensis*. * Simillima Melanthio ciliato.
- p. 19. *Deutzia*, (decandra, trigyna, post Cherleriam locanda, Dno IO. DEUTZ, Scabino Amst. dicata) caps. 3locularis, filamenta 3cuspidata. spec. 1. *D. scabra*. * Hab. in Iaponia.
- p. 21. *Thunbergia*, (didyn. angiosp. post Cymbariam inferenda, in Cel. Auctoris, longinquis periculisque itineribus detectisque non paucis meritis, memoriam a Cel. RETZIO nominata) caps. bilocularis, cor. campanulata, cal. multipartitus.

partitus. spec. I. *Th. capensis*. RETZ. *Act.*
Lund. T. I.

Hydnora, (monadelph. monog. ante Waltheriam) p. 22.
fungi calyx tripartitus, cor. 3petala, calyci
adnata. stam. 3. pistillum! sp. I. *H. africana*
THVNB. *Act.* Holm. 1775. *Aphyteia hydnora*
LINN. V. *Achar. diss.* Vpsal. 1775.

Radermachia, (monoec. monandra, post Ceratocar. p. 24.
pum, summi Consilii Batauino - Indici Consilia-
rio, IOACH. CORN. MATH. RADERMACHER
dicata) masc. cal. o. cor. 2petala. fem. cal. o.
cor. o. styl. I. spec. I. *R. incisa*: foliis inci-
sis, 2. *R. integra* foliis indiuisis. THVNB. *Act.*
Holm. 1776. *Artocarpus incisus et integrifo-*
lius LINN. *supplem.* 411. 412.

Keura, (dioeca, monandra, ante Naiadem) Mas: cal. p. 26.
o. cor. o. filamento solitario: Femina: nuces
aggregatae. sp. I. K. odora. * (K. odorifera FOR-
SKÄHL *Flor. Arg. Arab.* 172. *Pandanus odo-*
ratissimus. LINN. *supplem.*) Hab. in Iaua et
Arabia masculus, in Ceylona vterque sexus 24.
Fructus interdum magnitudine Bromeliae
Ananas.

Montinia, (dioec. tetrandra, post Viscum inferenda, p. 27.
in honorem Dni D. LAVR. MONTIN dicta)
Mas: cal. 4part. cor. 4petala, Fem. cal. 4part.
cor. 4petala, stigm. 2. caps. 2. locul. spec. I. *M.*
caryophyllacea. THVNB. *Act.* Lund. T. I.

Asterisco notatae species vberius descriptae sunt;
tabula adiecta magnitudine naturali exhibet, *Blad-*
hiam japonicam, *Wurmbeae capensis* varietates tres
et *Deutziam scabram*.

Partis secundae prooemium de ignotis adhuc
quibusdam continet obseruationes. Sic dicti ligni
stercoris, ob affinem, recentis praesertim, odorem,

in Iava et Ceylona spontanei, solos ramos et folia obtinuit Cel. THUNBERG, vidit tamen decocto ex-anthemata cutis chronica saepe optimeque profi-gata; attulit pocula ex lignis amaris, in Malabaria et Ceilona quotidie cum usu contra morsuras ser-pentum et febres ardentes adhiberi solitis, nondum vero botanice notis, vinum infusum intra pauca momenta amaritiae summa inficietia. Radicem amar-riissimam Schyntyn, ad fluxus aluiños sistendos re-burque stomachi amissum restituendum Chinen-sibus decantatam, nondum detegi potuisse queritur Noster, qui praeter vulgarem, e Iaponia aduectam, e Lauri camphorae radicibus et lignis coctione et sublimatione extractam, aliam camphorae speciem exstare refert, camphora Baros ab vrbe Sumatrae dictam, priorem virtute longe superantem, vt vel centuplo illius ponderi aequiparetur, originis ta-men ignotae, ast certe ex arbore diuersissima, pel-luciditate vitrum aemulantem. Sequuntur Ge-nera:

- P. 33. *Witsenia*, (triandr. monog. ante Ixiam, in me-moriam Dni WITSEN conf. Amst. dicta) cor. 6part. cylindrica, stigma emarginatum. sp. 1. *W. maura* (Antholyza *maura* LINN.) Hab. in cap. b. sp. Ab Antholyza differt cor. regulari, aequali; ab Ixia corolla cylindrica, stigmate emarginato.
- P. 34. *Fagraea*, (pentandr. monog. post Randiam, in ho-norem Dni FAGRAEI, botan. meritiss.) bacca 2locularis carnosae, semina globosa, stigma peltatum. sp. 1. *F. ceilanica*. * h.
- P. 36. *Vahlia*, (pentandr. digyn. ante Phyllidem, in hono-rem Dni VAHL in horto Hafn. demonstr. bo-tan.) flores calyculati sparsi, capsula. spec. 1. *V. capensis*. * 24. Facies Aizoi.
- P. 37. *Caroxylon*, (pent. monog. post Sauvagesiam.) sem. tunica

tunica vestitum, cor. 5petala, neēt. 5phyll.
conniuens, corollae insertum! spec. 1. *C. Sal-*
sola. * 24. Hab. in Africa, in omni Carro, anabasi
proxime accedens, aēt nectario et calyce di-
phylllo, vti a falsola iisdem et stylo manifeste
vnico, fructuque angiospermo diuersa. E ci-
neribus huius cum pinguedine ouina saponem
cinerascentem Africanum praeparant rustici.

Massonia, (hexandr. monog. post Pancratium, in p. 39.

honorem FR. MASSON, hortul. reg. et botan.
ac olim sub bienni itinere in interioribus Afri-
cae comitis) neēt. inferum, cor. 6petala, ne-
ctario inserta. spec. 1. *M. latifolia*, * foliis ro-
tundatis glabris, 2. *M. lanceolata*, foliis lanceo-
latis integris glabris, 3. *M. undulata*, foliis lan-
ceolatis vndulatis glabris, 4. *M. echinata*, fo-
liis ouatis muricatis pilosis. Hab. vndulata in
interioribus Africae australis regionibus, reli-
quae ad cap. b. sp. 24. bulbosae.

Calodendrum, (pent. monog. post Cedrelam) caps. p. 41.
5locularis, neēt. 5phyllum. spec. 1. *C. ca-*
pense. * 24.

Ekebergia, (decandr. monog. post Swieteniam, a Cel. p. 43.

SPARRMAN, in memor. Cel. Capit. et Equ.
EKEBERG dicta) neēt. fertiforme, cingens
germen, bacca 5sperma, seminibus oblongis.
spec. 1. *E. capensis*. * h. Fraxino similis: Lignum
durum ad varia opera vsitatum.

Inocarpus, (dec. monog. post Arbutum) cor. tubu. p. 45.

losa, drupa 1sperma. spec. 1. *I. edulis* * (Gaian,
gaianus RUMPH. Herb. Amb. I. 170. t. 65. *Ino-*
carp. edulis FORST. Gen. plant. p. 65, t. 33.)
Hab. in Iaua et alibi. h.

Barringtonia, (polyandr. monog. post Mammearum, p. 46.

a Cel. FORSTER in honorem Dni BARRING-
TON, e Iudicibus Reg. Princ. Walliae dicta),
cal.

cal. diphyllus, persistens, drupa nucē 4loculā.
spec. 1. *B. speciosa*, * (Barringtonia FORST. Gen.
plant. p. 75. t. 38. Butonica RUMPH. Herb.
Amb. T. III. p. 172. t. 114. Mammia albatia
LINN.) Hab. in Iava et Ceylona, ad litora
maris. h.

P. 48. *Chamira*, (tetrad. filiq. ante Cheiranthum) cal. baf.
cornutus, glandes extra stamina breviora.
spec. 1. *Ch. cornuta*. * Hab. in cap. b. sp. ☉.

P. 50. *Galaxia*, (monadelph. triandr. ante Lercheam) cor.
1 petala. sexfida. spec. 1. *G. ovata* fol. ovatis. *
2. *G. graminea* foliis lineari-filiformibus. Hab.
in cap. b. sp. 24.

P. 52. *Atonia*, (monad. oct. in honorem Dni AITON, hor-
tulani in horto reg. Kewensi dicta) cor. 4pe-
tala, bacca exsucca inflata! spec. 1. *A. capensis*.
THUNB. Act. Lund. T. I.

P. 53. *Casuarina*, (monoec. monandr. post Cynomorium)
masc. amenti squama uniflora, cor. o. fem. stro-
bilus, cor. o. stigmata 2, bifida, caps. 2locularis,
1 sperma. spec. 1. *C. equisetifolia*, verticillis
staminum approximatis (*Casuarina littorea*
RUMPH. Herb. Amb. T. III. p. 86. t. 57. *Casua-*
rina FORST. Gen. plant. p. 104. t. 52.) Hab.
in Iava aliisque Indiae orient. insulis. h. 2. *C.*
nodiflora, verticillis staminum remotis. h.

Tabulae icones Witseniam mauram, Vahlum
capensem, *Galaxiam gramineam* et *ovata* re-
praesentant.

Partis tertiae genera sequentia sunt:

P. 55. *Gonocarpus*, (tetrandr. monog. post Elaeagnum)
cor. 4fida, drupa octogona, monosperma spec.
1. *G. micranthus*. * Hab. in Iaponia. ☉.

P. 56. *Othera*, (tetrandr. monog. post Rhacomam) petala
ovata, plana, cal. 4partitus, stigma sessile, cap-
sula. sp. 1. *O. iaponica*. * h.

Orixa,

- Orixa*, (tetrandr. monog. post Rhacomam) petala p. 56.
lanceolata plana, cal. 4partitus, stigma capitatum, capsula? spec. 1. *O. iaponica*. *h.
- Skimmia*, (ante Rhacomam) petala 4, concava, cal. p. 57.
4part. bacca 4sperma. spec. 1. *Sk. iaponica*. *
(Miiama Skimmi KÆMPF. *Am. exot.* fasc. V. p. 779.)
- Nigrina*, (tetrandr. monog. ante Elaeagnum) cor. p. 58.
4petala, capsula? spec. 1. *N. spicata*. *Hab. in Iaponia. Siccatione nigrescit.
- Doranea*, (pent. monog. post Menyanthem) caps. p. 59.
ilocularis, cor. 5fida, stigma emarginatum. spec. 1. *D. iaponica*. *h.
- Dryandra*, (monadelpha, enneandra, forsā dioica; p. 60.
hic flos masculus describitur). spec. 1. *D. cordata*. * (iaponice Dodicka et Atrasin. KÆMPF. l. c. p. 789.) Hab. in insula Nipon et alibi. h.
E seminibus exprimitur oleum pro lucernis, abasin goma lictum.
- Aucuba*, (monoec. tetrandr. post Serpiculam) masc. p. 61.
cal. 4dent. cor. 4petala, fem. nec o. nux. ilocularis. spec. 1. *A. iaponica*. *h.
- Bumalda*, (pentandr. digyn. ante Phyllidem) caps. p. 62.
2locularis birostris, cor. 5petala, styli villosi. spec. 1. *B. trifolia*. *Hab. in montibus Fallo-niae. h.
- Lindera*, (hexandr. monogyn. ante Orontium) cor. p. 64.
hexapetala, capsula. spec. 1. *L. umbellata*. * (Kuro-Nosji KÆMPF. l. c. p. 908.) Hab. in Iapon. h. Vfus: penicilli molles, e ligno, pro purificandis dentibus.
- Tomex*, (dodecandr. monog. post Asarum) cor. o. p. 65.
cal. duplex, inuolucr. 5phyllum, perianth. 5phyllum. spec. 1. *T. iaponica*. *h.
- Apasir*, (ibid. post Rhizophoram) cor. 4petala, p. 66.
cal. o. spec. 1. *A. iaponica*. *h.

Eurya,

- p. 67. *Eurya*, (ibid. post *Triumfettam*) cor. 5petala, cal. 5phyllus, calyculatus, caps. 5locularis, (tam. 13. spec. 1. *E. iaponica*, (Fisakaki KÆMPF. l.c. p. 778.) h. Fl. saepius dioici esse videtur.
- p. 69. *Cleyera*, (polyandr. monog. post *Tiliam*, in *memoriam medici olim et botan. Iap. Dni CLEYER dicta*) caps. 2locularis, cor. 5petala. spec. 1. *C. iaponica*, * (Mokokf. KÆMPF. l.c. p. 273.) h. similis *Vateriae indicæ*, capsula lacui biloculari minori, foliis longe minoribus et obtusioribus, floribus axillaribus in pedunculis vix floris diuersa.
- p. 70. *Licuala*, (hexandr. monog. ante *Bromeliam*) cor. 3partita, cal. 3partitus, nectar. sertiforme, drupa. spec. 1. *L. spinosa* (v. *WURME* *At. Batav. T. II. p. 469. THVNB. At. Holm. 1781.*)
Tabula annexa *Linderae umbellatæ* iconem exhibet.

VII.

Journal de médecine, chirurgie, pharmacie etc.
Tome LV. à Paris 1781. 8. pagg. 576 et
Tome LVI. ib. eod. pagg. 576.

i. e.

Diarium ad medicinam, chirurgiam et pharmaciam pertinens cet. Tom. LV. et LVI.

T. LV.

Mensis ianuarius.

- p. 3. 1) **C**onfessus publicus facultatis medicæ Parisinæ,
d. 9 decbr. 1779. In hoc confesso commemorabantur 1) dissertationes concernentes questionem de lactatione infantum a matribus instituenda. 2) expositio questionis propositæ anno 1780. 3) ludicia facultatis de variis rebus ciuium sapientem concernentibus. 4) analysi thesium in scholis

scholis propositarum. 5) *elogia IOSEPHI DE JUS-
SIEU, D'ALBERT HAZON, et GUILIELMI MICHEL*
6) *Narratio et brevis expositio commentationum,
facultati traditarum, de nutritione infantum.* 7)
disquisitio MAIAULT de aceto vini antidoto arsenici.
8) *MALLETI commentatio de quinquina.* 9) *com-
mentatio DESCOMET de castaneo, et MORIZOT*
*DESLANDES dissertatio de usu opii in febribus in-
termittentibus.*

2) *SAUCEROTTE de natura, causis et cura pustulae
lae malignae.* In Burgundia sub nomine *carbunculi
maligni* ille innotuit morbus, quo descripto Noster, p. 28.
ne cum aliis eiusdem generis confundatur, dia-
gnosin, causas, prognosin, indicationes in vniuersum,
remedia tuta et facilia ab initio morbi, et medendi
methodum in eius progressu percurrit.

3) *BAVME de constitutione epidemica anni 1778.* p. 37.
ad finem vergentis 1779 et initium 1780.

4) *DESGRANGES de quibusdam ossium morbis* p. 53.
ad anchyloses vergentibus. Prima et secunda obser- p. 54.
vatio sistit anchylosin acutam inflammatoriam, ter-
tia ossium fragorem per congestionem viscosam p. 57.
productum, primam potissimum huius morbi spe-
ciem concernens; et alteram speciem quoque recen- p. 58.
set, cuius morbi causa inflammatoria siccitas arti-
culi fuerat, 4) *falsam anchylosin ex induratione* p. 61.
ligamentorum, 5) *anchylosin viscosam ex conge-* p. 63.
stione, 6) *de intumescencia genu,* 7) *anchylosin* p. 66.
ex tumore contextus spongiosi ossis, 8) *anchylosin* p. 68.
viscosam veneream, et 9) *anchylosin cretaceam* p. 70.

5) *LEGER observatio de incontinentia urinae noctis* p. 72.
tempore. Cantharidum in puluerem redactarum
grana sex cum duabus drachmis extracti borraginis
in quatuor et viginti doses diuisarum commendan-
tur quam maxime.

6) *LIKUTAUP descriptio infantis monstrosi.* p. 76.
Mensis

Menſis february.

- p. 97. 1) A. F. A. DE ROUSSEL *difſertatio de variis herpetum ſpeciebus, cauſis, ſymptomatibus, morbis ab hepatica lue oriundis, et remediis expugnandae cuiſlibet affectioni herpeticae idoneis.*
- p. 110. 2) *Continuatio et finis conſtitutionis epidemicae annorum 1778. 1779 et 1780, auctore BAUMES.*
- p. 146. 3) DE VAULEVIER *de colica bilioſa graſſante in Fougères. Infeſtauit illa et viros et feminas a vigefimo quinto ad quadrageſimum et quinquageſimum annum, infantes autem et ſenes manſerunt immunes.*
- p. 153. 4) SUMEIRE *obſervatio de periculofa comprefſione nimia aequae ac exiguae in paracenteſi. Latet imprimis, euitandi periculi ex ſubitanea relaxatione oriundi cauſa, MONROI ligandi methodum.*
- p. 159. 5) *Obſervatio Eiuſdem de ſanguifugarum applicatione in temporibus in vertigine.*
- p. 161. 6) *Propoſitae quaefſiones conſultandi cauſa P. DUBB.*
- p. 162. 7) VINCENT *obſervatio de extractio Saturni. Defenditur illud aduerſus obiectiones ROUCH.*
- p. 168. 8) *Obſervatio JAYMES de laborioſo partu, artus et naturae ope excluſo. Concernit illa infantem ſexus masculini, qui per vnum fere menſem mortuus et putrefactus in vtero materno remanſit.*
- p. 174. 9) F. A. B. R. C. *obſervatio de reſina elafſica. Commemorat ſuas obſervationes cum illa inſtituta.*

Menſis martius.

- p. 194. 1) CALME *tentamen de hominis generatione. Sub examen reuocat omnia ſystemata haecenus nota, eaque reiicit, atque ex moleculis organicis et quariis ſat ingenioſe ſuam ſententiam firmare ſtudet.*
- p. 203. 2) FLANCHON *obſervatio de febris inflammatoria, qua cum excrementis mucoſis aranea viua reſecta eſt.*

3) *Responsio ad commentationem insertam super p. 209.*
priori anno mensi nouembri, concernens intricatam foe-
minae Fleurs affectionem.

4) *Responsio CASAUBIEL idem argumentum p. 219.*
tractans.

5) *DU PAY DE BELLEGARDE historia morbi p. 223.*
gutturis periodici unoquoque anno redeuntis, stipati
ab initio cum ingenti capitis dolore, febre per tres
horas, frigore corpus infestante, quod insecutus est
ardor cum delirio, tandem secundo aut tertio die
guttur se male habuit.

6) *DE CAUBOTTE observationes de morbi vene p. 227.*
rei contagio. Sedecim observationibus lectu dignis
absoluitur hoc opus.

7) *BOURDIER observatio de morfu serpentis p. 241.*
Coromandelensis, curato per cornu cerui calcina-
tum vulnere inspersum.

8) *JACQUINELLE et CHANDRON observatio p. 245.*
de calculis stercoralibus. Examine instituto dete-
xerunt Auctores, hos calculos generari potissimum
penes phlegmaticos ex materia mucilaginoia et
admodum viscosa.

9) *CHANDRON de vulneribus capitis, in quibus p. 251.*
ossa erant denudata.

10) *Epistola ad auctores Diarii ab DUCHANOY p. 256.*
scripta de usu narcoticorum in febribus intermitten-
tibus. Demonstrat methodum illam neque du-
biam, neque palliatuam, sed admodum proficuam
esse.

Mensis aprilis.

1) *CAROLI DE MERTENS observationes me p. 289.*
dicae de febribus putridis, de peste, nonnullisque aliis
morbis. Tribus partibus omnia complectitur Auctor:

1) proponit historiam constitutionis epidemicae
 obseruatae Moscouiae anno 1768. 1769 et 1770.

Tom. XXV. Pars IV.

Tt

2) hi-

2) historiam pestis Moscouiensis quatuor capitibus describit, et 3) de cura morsus canis rabidi, de quatuor haemoptysibus, de curata passione iliaca et de quadam capitis contusione agit.

- P. 314. 2) BAVMES *observatio de virtute resolvendi aquae vegeto-mineralis*: experientia confirmat, ipsi inesse potestatem refrigerandi, cui calor inflammatorius vehementissimus nequeat resistere, et virtutem anodynā, atque vim fortiter attenuandi et resolvendi.
- P. 320. 3) SUMEIRE *observationes de febribus catarrhalibus coniunctis cum hemicrania*.
- P. 323. 4) WANTERS *de suppressione urinae orta ex matricis conversione*.
- P. 326. 5) GUILLAUME iun. *observatio de vomitu, quo corpora extraordinaria speciem thimi vaccini referentia sunt reiecta*.
- P. 331. 6) HAZARD *de morbo equorum Parisiorum hiemis 1776 et 1777*.
- P. 334. 7) BERNARD *observationes de duobus magni vulneribus gangraenosis, prius in inferiore parte tibiae, posterius circa anum erat atque sinuosum*.
- P. 342. 8) CAMPARDON *de medendo cancro, cum primis de eius exstirpatione, atque de usu belladonnae et cicutae*.
- P. 350. 9) CROHARE *epistola de arsenico et stanno*.
- P. 359. 10) MARETI *epistola ad auctores huius diarii*.

Mensis maius.

- P. 385. 1) ANDRY *commentatio de rabie*, DUPERRI *observatio de eodem argumento*, et PORTAL *de natura et cura rabiei caninae*. Omnes hae commentationes propter praestantiam et accuratam tractationem laudes dignas merentur.
- P. 420. 2) THOREL *de quadam rabie muli a morsu canis rabidi*.

3) CAN-

3) CAMPARDON *continuatio de medendo cancro etc.* p. 423.

4) CHIFOLIAU *analysis aquarum mineralium* p. 438.
fontium Launay - Quinas et Veau - garni. Describit ante omnia situm ipsum fontium, qualitates in sensus incurrentes, grauitatem specificam, temperaturam, agendi et reagendi modum, quomodo agant igni admotae, earum destillationem, euaporationem, lixiuium acetosum, ex quibus simul sumtis de principiis harum aquarum, virtutibus et vsu legitimo rationem reddit.

Mensis iunius.

1) CASP. NEWMANNI *historia naturalis, chymi- ca et medica trium naturae regnorum, edita a ROUX.* p. 481.

2) BAILHERON *de tumore frigido enormi in iugulari externa.* Ad tantam magnitudinem in puella quadam accreuerat hic tumor, vt versus humerum dextrum caput inclinatum esset, ille autem sanatus est terra Ballaracensium fontium applicata.

3) DUPUY *continuatio de morbo gutturis etc.* Iam p. 494. in eo est Auctor, vt medendi tradat rationem, videlicet venaesectione et tepidis balneis, cauterio actuali et regimine apto, emollientibus clysmatibus, pediluuiis, aquis mineralibus acidulis d' Jenfet, de Vals. de Forges, Passy, et Sanctae reginae omnem morbi vim fractam esse tradidit.

4) CAMPARDON *continuatio et finis obseruationum de medendo cancro.* Multas egregiasque obseruationes hic proposuit Auctor quae medentibus non nisi gratae et acceptae esse possunt.

Mensis iulius.

T. LVI.

1) PARMENTIER *de vegetabilibus nutrientibus,* p. 3. quae in annonae caritate in locum ordinariorum alimentorum possunt substitui cum nouis obseruationibus de cultura solani tuberosi. Idem Auctor et tracta p. 4.

tum de castaneis edidit, et hi ambo libri hic subi-
ciuntur censurae.

- p. 22. 2) SCHÜLER *de bonis effectibus absorbentium in venenationibus ab acidis venenis ortis.* Pistor quidam post crapulam sentiens sitim ingentem petiit a famula sibi porrigi aquam calidam cum saccharo, quae autem ex errore ipsi vitriolum exhibuit album, quo assumpto dolores in regione epigastrica et infimo sensit ventre, cum vomitionibus continuis et deiectionibus. Igitur accersitus Cl. SCHÜLER ipsi propinari iussit lapides cancrorum praeparatos, et successive potum caffee, prima statim dosis excitavit effervescentiam, cum dolore stomachi ardoreque, sed mox haec symptomata disparuere, quare sentiens aeger vomitiones et sitim assumere debuit aliquas guttas spiritus niri dulcis cum aqua et lapides cancrorum, demumque omnia symptomata evanuerunt et penitus convaluit aeger. Adiecit Auctor Cl. aliam observationem de anchylosi paene completa sanata usu aquarum saponacearum Bonnensium, quibus videlicet septem septimanis in usum tractis tumor evanuit.
- p. 24. 3) CHARTIER et DUROLLEAU *iun. observatio de suppuratione pulmonis et stomachi transpositione.* Morbus ille coniunctus fuit cum dolore pungente lateris sinistri, tussi sicca, respirandi difficultate, et una specie strepitus tanquam aquae fluctuantis. Emplastro vesicatorio imposito et kermes intus assumpto expectoratio melius processit; verum omnia in peius conversa mortem accelerarunt, apertoque cadauere pulmo suppuratus inventus est, et lien stomachusque descenderunt in regionem umbilicalem.
- p. 26. 4) *Epistola* DE LA PLANCHE *ad auctores huius diarii* de origine sectionis symphyseos ossium pubis, qua demonstratur, antiquitus eam quoque fuisse notam.

5) BAIGNERES *observatio de effectibus aquae p. 54.*
frigidae glacialis corpori accommodatae cum successu
in partu quodam laborioso cum convulsionibus et
oedemate extremitatum inferiorum et superiorum sti-
pato. Foemina quaedam tertio graviditatis circi-
 ter mense plagis violentis in toto corpore, praeser-
 tim in infimo ventre, percussa est, quibus convul-
 siones et oedemata sunt insecuta cum aliis sym-
 ptomatibus. Itaque venae sectione et remediis an-
 tispasmodicis incassum adhibitis, interrogatus SI-
 GAULTUS, quiaegrae statum disquirendum censuit,
 atque vterum directum esse oblique deprehendit,
 eiusque orificium in crispatione spasmodica, unde sua-
 fit accommodationem aquae frigidae glacialis, quae
 demum repetitis disquisitionibus optime respondit.

6) FABRE *disquisitio de hydropo. Foemina p. 60.*
 quaedam bis vnoquoque mense menstruum fluo-
 rem passa et demum gravida facta, a tertio puer-
 perio depositionibus lacteis in mammilla sinistra
 fuit obnoxia, sed cum quinta vice puerperio fun-
 geretur, in hydropem incidit, quae euacuantibus
 demum et symptomatibus consuetis menstruorum
 recedentibus sanata est.

7) MAURICE *de tendine Achillis falce resecto. Re p. 69.*
 ductione ex artis legibus facta et aptis remediis
 omnia in pristinum statum reducta sunt.

8) HAZARD *descriptio tumoris ossei facti ex com- p. 75.*
pressione gravi iuncturae genu, et de anchylofi. Haec
 descriptio artem veterinariam concernit, atque ex-
 acte huius tumoris declarat naturam.

Menfis augustus.

1) BAYEN et CHARLARD *disquisitiones chymi- p. 98.*
cae stanni, siue responsio ad quaestionem propositam,
num sine periculo vasa stannea vsui oeconomico in-
seruire queant.

- P. 115. 2) WANTERS *observationes super asae foetidae virtutibus*. Exemplis docet, in mentis alienatione et conuulsionibus, in chorea sancti Viti cum conuulsionibus, in vertigine, animi deliquio et amentia a retropulsa scabie orta, praestare hoc medicamen. Dosis autem fuit asae foetidae, tres drachmae in sex vncii aquae fontanae in emulsionem redactae, addita vncia vna syrupi violarum cochleatim sumenda.
- P. 130. 3) BAYMES *de diabete*. Natura et causis huius morbi accurate propositis, docet, qua ratione in curando versatus sit, qualemque praescripserit dietam. inprimis a lactea diaeta multum auxilii expectauit, verum incassum.
- P. 151. 4) *Observatio de operatione RAMDHOR in hernia incarcerata in subsidium vocata*. Etsi aeger perijt, cadaueris tamen inspectio docuit dissolutiones gangraenosas potius causam mortis fuisse, quam ipsam operationem.
- P. 163. 5) LA BORIE *observatio de venae sectione*.

Menfis september.

- P. 193. 1) LEPECQ DE LA CLOTVRE *collectio observationum super morbos et constitutiones epidemicas in Normandia*. Egregie suo officio Auctor defunctus est, atque observationes per quindecim annos congestas hic exhibuit, sequutusque est potissimum COVM senem atque causas meteorologicas, locales et relatiuas respectu diuersorum climatum addidit, simulque historiam naturalem et medicam Normandiae proposuit: Eaedem observationes mensis octobri huius Diarii continuantur.
- P. 218. 2) IADELOT *tentamen de studio theoretico et practico artis medicae perficiendo*.
- P. 241. 3) SUMEIRE *observatio de extraordinario quodam capitis dolore*. Hunc ab insolatione deducit atque eum more Tournatori curauit, qui paulo verbosius a Nostro describitur.

4) CROHARE *Epistola responsoria ad MARE* p. 249.
 TYM. Concernit potissimum quaestionem, de alcali volatili praecipitato cum aethiope et ferro per acidum nitri dissoluto.

Mensis october.

2) IADELOT *continuatio tentaminis de studi* p. 309.
theoretico et practico medicae artis.

3) MOULENQ *observatio.* Foemina quaedam p. 330.
 in inguinibus versus ligamenta Fallopii tumore dolente admodum, rubicundo, inflammato cum tensione et magna pulsatione affecta fuit. Variis remediis tumor non cessit, quam plurimi pro hernia habuere, at MOULENQ de aperiendo tumore cogitans taeniam ibi deprehendit, quam summa cum cautione extraxit.

4) FORT *de tumore femoris admodum magno et* p. 336.
dolente. Vir quidam octo et viginti annorum in genu dextro tumorem ingentem sine pulsatione, et cutis mutatione sentiens, qui tamen admodum dolebat, occupabatque os femoris in inferiore parte duorum digitorum transversorum super condylos et finiebat se digitis duobus vel tribus transversis in illa articulatione. Inquisitione facta intellexit aneurysma hic esse formatum a ruptura arteriae popliteae, quod nullam curationem neque amputationem propter aegri debilitatem admisit.

5) ALIGNY *observationes de abusu venaesectio-* p. 344.
nis gravidarum et praeprimis ad praecauendos abortus. Quinque observationibus docet, caute esse versandum in venaesectioe instituenda, cum exempla prostant, quibus edoceamur, dolores non solum non remisisse, sed intensiores factos, atque abortum insecutum esse.

6) GARNIER *epistola ad auctores huius diarii,* p. 353.
concernens BAUMES disquisitionem de diabete.

- P. 356. 7) KÖLPIN *observatio de virtute plantae cuiusdam ex genere rhododendri aduersus rheumaticos dolores.* Ex PALLASII itineribus huius plantae descriptionem sumsit KÖLPIN, atque eius virtutem experientia declarauit, atque in infuso praescripto matutino tempore sumendo *).

Mensis nouember.

- P. 384. 1) FOURNIER *observationes super natura, causis, et medendi ratione febris lentae siue hellicae.*
- P. 386. Duabus partibus absoluit libellum. In priore brevissime quasdam propositiones praemisit, quibus natura indoles et causa febrium in vniuersum declarantur, quae demum ad febrim lentam ita applicantur, ut simul symptomata et phaenomena diversa inde deducantur. In posteriore multas erimiasque observationes proposuit, quibus medendi ratio indicatur, et cautus quorundam remediorum vsus suadetur.
- P. 406. 2) BAVMES *epistola de taenia ad P. **.* Praecipue historiam naturalem et diuersas huius vermis species vberius explicat.
- P. 435. 3) GRATELOUP *animadversiones super SUMERRE observationem de dolore capitis extraordinario.*
- P. 441. 4) FOUQUETI *epistola ad M. ** de epilepsia vterina observationem continens, in qua vsum pilularum ex iusquiami extracto cum musco et camphora proficuum fuisse docet.* Alia observatio concernit variolam carbuncularem cum diarrhoea admodum fetida iunctam, et feliciter curatam opo chinae et acidorum.
- P. 446. 5) BONNARD *observatio de fluxione phlegmonosa oculi, cum aliis symptomatibus, quae effecerunt, ut hoc organon exsisteretur.*

Mensis

*) Vberius et seorsim iam editam hac de re tractationem alibi iam indicauimus: vid. comm. nostr. Vol. XXIII. p. 658.

Mensis december.

1) *Varia opuscula ALPHONSI LE ROY, quor.* p. 481.
sum spectant de vestimentis femellarum et infantum, modus et ratio partum iuuandi et finiendi, si brachium infantis ex vtero exierit, praxis artis obstetriciae, super suam criticam, disquisitiones historicae et practicae de sectione symphyseos ossium pubis, observationes de operatione symphyseos et partibus laboriosis.

2) *DUPERIN observatio de tympanite cum* p. 498.
asite coniuncto. Pillulas tonicas BACHERI praescriptit cum decocto Taraxaci, quae successiue vomitiones et saluationem excitarunt, et perfectam saluationem producerunt.

3) *Observatio VAULEVIER de flatibus et materia* p. 511.
fecali retenta in urethra.

4) *LABORIE observatio de narium haemorrhagia.* p. 513.

5) *BONNARD commentatio super operationem* p. 520.
cataractae DESFARGES in duobus a natiuitate coecis institutam.

6) *Quomodo ex Solano tuberoso polenta, Salep et* p. 522.
Sagou praeparanda sint, docetur.

VIII.

Vermischte chirurgische Schriften, herausgegeben
von JOHANN LEBERECHT SCHMUCKER, königl.
Preuss. erstem Generalchirurg von der Armee,
Director des chirurg. Militärfeldhospitals und
Mitglied der Röm. Kaiserl. Akad. der Naturforscher. Dritter Band. Berlin und Stettin bey Friedrich Nicolai 1782. 8. 334. pagg.

i. e.

Scripta chirurgica mixta, auctore IOANNE LEBERECHT SCHMUCKERO.

T t 5

Neque

Neque haec pars absimilis prioribus partibus^{*)} est, quippe observationum (36.) frugiferarum et vtilissimarum plena. Sed praestat ire per singula.

- P. 1.** *Obs. 1. De efficacia seminis Sabadillae in quorundam morborum verminosorum genere, auctore I. I. L. SCHMUCKERO.* Credit auctor Noster, vermes extrinsecus aduenire, non connasci, exindeque rationem repetit, cur inter morbos militares vermes principatum teneant, qui sub principio tartari emetico facillime enecantur, rhabarbaro non item. Bohemiam hisce ingenerandis, nec non scabiei evocandae, fauere putat. Laudat ergo prae ceteris contra vermes et epilepsiam semen sabadillae sine ulla noxa aegris demaciatis et infantibus ipsis datum, imo medicamento Nouffert longe praesferendum.
- P. 14.** Dantur gr. v. cum melle, cuius formula haec est: R. pulu. sem. sabadill. gr. v. mell. despum. gr. vii. M. F. pil. vna, praeuia medicina laxante, sensim ad tres pilulas ascendendo, et purgans medicamentum interponendo, donec vermes et pituita eorum desinant. Minori dosi in infantibus opus est mane et vesperi gr. ij. in aetate prouectis quouis mane pil. sex, die quinto laxante medicina. Res in vado est die 12 vel 16. ascarides decocto sem. sabadill. et lacte enecantur. Id quod observationibus abunde confirmatur, ex quibus constat, hoc semen sabadillae etiam proficuum ad epilepsiam fuisse.
- P. 41.** *2. Laesio capitis vehemens, morte post sex horum insequente, eodem auctore.* Ex casu fractura claviculae sinistrae in corpore, ut Noster dicit, orta est, signo euidenti capitis laesi nullo. Sectio docuit, subesse sub parte squamosa sinistri ossis temporum et musculo temporali drachmas aliquot sanguinis extrauasati, et fissuram duplicem, quae ipsa ab fractura squamosa ossis temporum inferius confluere, et progredere per alam magnam sinistram in medium

^{*)} de quibus vid. comm. nostr. Vol. XXIV. p. 315. 619.

medium os sphenoides et ab sella equina anterieus per laminam horizontalem ossis ethmoidis ad cristam galli usque. Cranium erat praetenuae, pellucidum et diploë expers.

3. *De calculi operatione ex methodo LE DRANII* p. 44. *infelicitèr peracta*, eodem auctore. Se aegrorum nullum hac via sectum perdidisse, Cl. SCHMUCKER profitetur. Calculum vnc. 6. extraxit, sed operationem, quam Francogalli *à deux tems* appellant, hic per necessitatem tentatam, tanquam summe periculosa, vehementer damnat.

Sequuntur mixtae observationes.

I. FRITZII *historia sectionis caesariae, post ictum* p. 59. *tauri necessariae et feliciter factae*. Operatio intra quadrantem horae peragitur, cura intra 24 dies absolvitur. Effecta nulla ominosa praeter vomitum. Denuo ingrauidata femina filiam mortuam peperit, lochiorum fluore parco, debilitate subsequente summa, post vomitum exspiravit. Ex sectione intelligitur, cicatricem post operationem residuam fuisse bene inductam et firmam, magis vero extentam et tenuatam eam, quae ictus loco orta erat, intra abdomen 12 libras sanguinis fluidi et coagulati extrauasatas, peritoneum ubiuis bene concretum, et omentum maius hinc inde adnatum, venas uteri, cum primis ovarii dextri, varicolas, coagulum sanguinis quendam succum peritonei efformans, unde venae in substantiam uteri apertae exhibant, locum uteri, sub sectione caesarea scissi, cicatrice iusta obductum, eum vero, quem cornu tauri laeserat, non nisi tenuiorem factum, placentam uteri firmiter adhaerescens, uterum vero non ruptum. Ex quo concludit Auctor, haemorrhagiam internam fuisse causam mortis proximam.

2. De

- p. 81. 2. *De vulnere sclopetario humeri dextri*, auctore SEELIGER. Deperdita erat pars magna ossis, tegumentorum, musculi bicipitis et gemellorum, sed reliqua etiam quaedam vna cum vasīs et nervis, quae rite apposita et conseruata fuerunt.
- p. 96. 3. *De amputatione*, auctore LAVRE.
- p. 108. 4. *De ascite, urinae educatione sanato*, auctore BLOCK. Prolapsus vaginae post partum residuus et regio umbilici et pubis tumida mentiebantur asciten, qui, educta vrina, prorsum cessabat.
- p. 113. 5. *De otalgia ab ulcere veteri siccato, cum consuetudine saniri fluore et auditu perduto*, auctore JASSER. Causa mali in fronte legitur, sed magis memorabilis inuenta medicina est. Ex nigra macula, puluillo inhaerente, colligebat Noster, in processu mammillari subesse cariem. Incisa hac parte et specillo immisso, incidit in cellulas mastoideas, post haec iniiciendum curauit infusum tepidum, quod nare dextra iterum effluxit vna cum pure. Hinc dolor auris abiit, et spatio trium hebdomadarum vulnus solidescere coepit. Ausus ergo Noster est idem experimentum in aure sinistra, auditu dudum priuata, decoctio myrrhae iniecta sinistra nare effluxit, auditus rediit.
- p. 126. 6. *De malis sequelis vulneris capitis post binos demum menses oriundis*, auctore EODEM. Incidit sopor, in latere utroque cubitus intolerandus, pupilla aperta, conuulsiones a capite retrorsum actae, hinc orta suspicio materiae fluidae inter bina haemispheeria effusae, prorsum antrorsum latae. Visa necessaria ergo trepanatio est in sinibus frontalibus, sed prius tentatus pulvis sternutatorius, vnde tandem pus et sanguis profluxit, mens illico et conscientia rediit.
- p. 138. 7. *De apoplexia ab ulcere pedum consolidato orta et embroche feliciter curata*. Periit auditus et loquela, et post adhibitum stillicidium redditur sanitas.

8. *De abscissa magna hepatis parte sine ulla noxa*, p. 156.

EODEM auctore. Miles tria sibi vulnera inflixerat, quorum primum in regione hypochondriaca erat, poll. $1\frac{1}{2}$ longum, et egredi sinebat partem lobi maioris hepatis, secundum et tertium vero in media regione epigastrica, e quibus magna pars omenti maioris exibat. Quae quia reponi amplius non poterant, et emortuae videbantur, resecabantur omnino, vnde vomitus biliosus, febris et abdomen tensum oriebantur. Balneum calidum multum profuit. Rediitque sanitas post 27 dies, nulla relicta labe, nullo sensu. nulla hernia ventrali.

9. *De discisso larynge ac pharynge sine vitae detrimento*, EODEM auctore. p. 162.

Miles, in carcere detentus, nouacula sibi discissit cartilaginem thyroideam, os hyoides et ligamentum hyothyroideum, vnde tussis, vomitus, febris, tandem tumor sub manubrio ossis sterni intra spatium tendinum musculi sternocleido-mastoidei insecuta sunt, ex cuius apertura effluxit sanies fetida cruenta, cum sanguine coagulato mista. Post quatuor hebdomades redintegrata est deglutitio, vulnus laryngis consolidatum, vox facta clara, sed profunda cum sonitu stertoroso, ac si quis post tussim pituitam exscreare cupit. Finita septima hebdomade, cum valetudine in gratiam rediit.

10. *De curatione scabiei per remedia simplicia*, p. 169.

auctore EODEM. Vfus est arcano quodam vnguento, quod mane et vesperi magnitudine nucis auelanae volae manus inungitur, post hoc sequitur maior eruptio scabiei, pruritus vehemens, et tandem intra 10-12 dies ficcatur, ne vlllo quidem incommodo residuo. Formula haec est: Rec. vitriol. alb. Fl. sulph. Pulv. baccar. laur. $\overset{\circ}{aa}$ ol. lin. f. oliuar. q. f. M. F. ad consistent. vnguent. fluid. Bonum euentum attestatur Cl. SCHMUCKER, suum ipsius

ipſius uſum et experientiam THEDENII et ROLO-
FII profeſſus.

- p. 179. 11. *De hydrophobia curata*, auctore GEISELER.
Methodus adhibita Cl. SCHMUCKERI eſt; et qua-
tuor hebdomadibus poſt reddita ſanitas.
- p. 180. 12. *De hernia incarcerata cum ſymptomati om-
noſis copulata*, auctore HORN. Oſta eſt ab icſu in-
ter rixandum, et facta operatio, reſciſſa parte qua-
dam omenti gangraenofi, altera intus detrufa. Haec
tandem computruit et per vulnus effluxit. Cicatrix
perfecta adfuit nouem hebdomadibus poſt.
- p. 187. 13. *De hernia inteſtinali*, auct. EODEM. Bene-
ceſſit operatio.
- p. 191. 14. *De hernia omentali feliciter ſanata*, auctore
OTTO. Periiit ſacci hernioſi emortui et tunicae
vaginalis funiculi ſpermatici, omenti ſcirrhoſi pars,
rediit integra ſanitas.
- p. 206. 15. *De hernia incarcerata tandem gangraenofi*,
auctore IVNG. Ab vomitu dirupta eſt hernia,
gangraena affectum omentum, item ileum inte-
ſtinum, cicatrix inducta poſt diem 60. femina ite-
rum ingrauidata et feliciter partum enixa.
- p. 210. 16. *De vulnere inteſtinorum poſt inflammationem
praegreſſam*, auctore EODEM. In dextro hypo-
chondrio poſt inflammationem relictæ erat durities
quaedam, ad coſtas ſpurias extenſa, ex cuius aper-
tura calloſa exhibat verus chylus, intus latitabat cor-
pus durum, ſolis excrementis conſtans. Dilatato
vulnere, vnc. 6. eductæ fuerunt. Ad finem quar-
ti menſis vulnus conſolidatum eſt.
- p. 216. 17. *De operatione ſacco - hydro - epiplocele
cum hiſtoria morbi praegreſſi*, auct. SONDERSHORN.
Teſticulus dexter ad abdomen retractus ibidemque
relictus eſt. Triennio poſt idem accidit ſiniſtro cum
vomitu et dolore, ſenſim maiori et duriori ſacto,
interdum prurienti, cuius moles 14 $\frac{1}{2}$ poll. longi-
tudo

tudo 5½ pollic. erat. Suscepta ergo operatio est feliciter.

18. *De hernia omentali, ab accessione herniae in-* p. 229.
testinalis letali, auctore EODEM.

19. *De plenaria abscissione virilium una cum vul-* p. 231.
nere abdominis duplici, feliciter per sanata, auctore
CHRISTOPH. Miles melancholicus nouacula sibi
abscidit externa virilia, puta scrotum, testes, penem,
et praeter haec adflixit vulnera duo sub umbilico.
Nihil incommodi post sanationem relinquebatur.

20. *De commotione cerebri ex casu ab alto, tre-* p. 240.
piano percurata, auctore HOFFMANN. Trepanatio
fiebatur 96. horis post in tumore ipso ad sedem fini-
stram ossis bregmatici, et exibant vnc. 4. sangui-
nis, ex dura matre protuberante cochlearia tria se-
ri, post haec rediit conscientia, et cessauit paralysis
oculi. Vnde Noster concludit, falsum esse, quod
quidam auctores statuunt, sanguinem extravasatum
in cranio non subesse, nisi fissurae vel fracturae de-
tegantur.

21. *De vulnere sclopetario in inferiore parte* p. 245.
ossis frontis, auctore COLLIGNON. Symptomata
grauiora sequebantur particulam plumbi intus de-
litescentis, sinus frontalis sensim suppurare desiit.

22. *De lapide, ab officulo cerasi in naribus nato,* p. 252.
auctore HORN. Officulum cerasi membrana cruen-
ta veluti inclusum erat. Huic obseruationi Cl.
SCHMUCKER quaedam de calculorum ortu subie-
cit, ratus, materiam lapidescentem semper in cor-
pore reperiri.

23. *De corde putrido et rupto, auctore FELD-* p. 256.
HAN. Aeger viuus conquestus est sub quouis le-
viori motu spirationis difficultatem, paullo ante
mortem ventriculum inflatum, hinc pectus angu-
statum et suffocationis sensum, oedema pedum et
asciten. Sectio ostendit in abdomine nullum liquo-
rem,

rem, viscera integra, praeter lienem tumidum et friabilem, vasa turgida, in pectore vero magnam pinguedinis molem, duplicaturam mediaſtini inſar- cientem et ad pericardium vſque extentam, peri- cardium, ipſum cruore plenum, cor omne tenui adipe veluti inunctum et in apice ventriculi ante- rioris fiſſum, praeterea diſtentum, flaccum, tenue, praefertim in apice, atque adeo friabile, vt pultis in- ſtar digitis comminui poſſet. Ceterae partes erant integrae.

- P. 265. 24. *De nephritide ulcerosa, cum matie corporis iuncta, aqua calcis et lacte perſanata*, auctore OL- LENROTH. Catheter eduxit materiam ſabuloſam pituitoſam. Data ſunt roborantia, nutrientia, aqua calcis lacte remixta, reſtituta eſt ſanitas.
- P. 272. 25. *De coalitu vaginae*, auctore HORN. Hoc malum non adeo rarum eſſe, vt vulgo creditur, ſta- tuit Noſter, et cauſas percenſuit, vnde vel ori- tur vere, vel oriri poſſe videatur. Quarum primam putat excoriationem intra labia et internas vulvae partes, quia aegrae vix annum vnum vel alterum exceſſerant, vrethra ſemper aperta. In caſu primo, quem memorat, erat vagina prorſum coalita per membranam quandam, vrethra vero humore ſeba- ceo ſuperinducta, balneum calidum valde proſi- cuum, in altero erat hymene clauſa. Cui aliam ob- ſeruationem ſubiecit Noſter de tumore menſtruo.
- P. 282. 26. *De ſurditate ab frigore pedum inſigni oriun- da*, auctore LANGE. Inerat meatui auditorio ex- terno lapidea quaedam materia, quae iniectione au- ferebatur, menſes eliciebantur, redibat auditus.
- P. 286. 27. *De tumoribus lacteis*, auctore EVERS. Lacti puerperarum repellendo apta cenſet belladonnae gr. v. cum rhabbaro, et arcanum duplicatum lo- chiis reuocandis.
- P. 293. 28. *De pure in puerperae abdomine inuento, et ex lacte repulſo oriundo*, auctore PAPENDICK. Re- frige-

frigeratione praegressa, insecuta est febris, anxietas, vomitus, et singultus ceteraque pessima symptomata, tandem mors. Post sectionem abdominis effluxit magna puris fetidi copia, omentum hinc inde arrosus et ovarium vtrumque, vterus valde contractus, parotis liquore lurido viscido plena.

29. *De vulnere humeri sclopetario feliciter curato, qua magna pars cavитatis glenoidalis scapulae, et duae partes capitis et colli ossis brachii diffractae sunt,* auctore EODEM. p. 301.

30. *De manu diffracta,* auctore HARBICHT. p. 304. Vulnere sclopetario utraque phalanx pollicis et os metacarpi, item ossa metacarpi indicis et digiti medii prorsum diffracta et deperdita sunt.

31. *De manu fere abstissa, attamen curata,* auctore EODEM. p. 309.

32. *De curatione aneurysmatis spurii,* auctore SCHROEDER. p. 318.

33. *De tumore cystico linguae, exstirpatione per sanato,* auctore EODEM. Pondere aequabat vnc. 6. et ex familia steatomatum erat.

34. *De exulceratione faucium ab materia scrophulosa, cum basi veli palatini foraminulata, et feliciter per sanata,* auctore MAYER. p. 325.

35. *De aneurysmate arteriae cruralis,* auctore EODEM. p. 327. Non prorsum desidit tumor vel post ipsam operationem.

36. *De singulari quodam casu.* Puella duodecim annos nata post dolorem abdominis sensit tumorem in regione umbilici, unde aliquot diebus post magna hydatidis, ex eaque rupta copia puris mali effluxit. Sic tumor desidit, et hydatidis sanescere coepit ad umbilicum medium, cuius apertura, ad mortem usque residua, ploravit quotidie pus, interdum et lumbricos emisit. Post annum inerant aperturae, quoties ligaretur, longi pili, humanis Tom. XXV. Pars IV. V u similes,

similes, cum et sine dolore extracti. In eadem
reperiebantur viscera abdominis situ naturali, de-
erat omentum, regio hypogastrica viceri magno
putrido haud abfimilis erat, intestinum ieiunum
ostendebat paruam, ileum vero magnam apertu-
ram $1\frac{1}{2}$ poll. sed excrementa in abdomine nulla
in medio fundo vesicae vrinariae aperturam, et hi-
dem in abdomine corpus rotundum, durum, pilis
obfitum. nucis iuglandis magnitudine, quod vi-
rum destructum et caput infantis deforme refere-
bat, cuius partem alteram rotundatam et elatam
membrana densa et pilosa contegebat, alteri vero
irregulati inhaerebant duo dentes perfecti et mem-
branula tecti. Corpus ipsum osseum erat, forami-
nulis interstinctum, fontanellae et foramini magno
ossis occipitis non abfimile, ex quibus transitus fuit
in cauitatem, cerebri veluti massam mollem con-
tinentem.

IX.

ANTONII MICHELITZ, Medic. Doct. Vindobon.
Sac. Caesar. Reg. et Apostol. Maieft. Consilia-
rii, in antiquiss. et celeberr. vniuersitate Ca-
rolo-Ferdinand. Pragen. institut. medic.
Professoris R. P. O. Scrutinium hypothesos
spirituum animalium. Pragae, apud Wolf-
gangum Gerle. MDCCLXXXII. 8. pagg. 95.

Nullus erit, qui doctrinam mollium corporis hu-
mani partium primis tantum labiis degustau-
rit, quem fugiat, iam inde a longo temporis spatio
litem fuisse inter Auctores de fluidi neruei existen-
tia magnam. Quam quidem litem vt aliqua et
parte dirimeret, Auctor aggredi ausus est. Nam
etfi haud pauci viri, iique clarissimi fuerunt, qui ex
copia sanguinis ad cerebrum ruentis insigni secre-
tionem

tionem spirituum nerueorum in encephalo deda-
cerent: tamen quum ex doctrina physiologica
constet, sanguinem arteriarum carotidum fere
omnem ad saluam impendi secretionem, eumque
maxima ex parte continere aquam, cuius ex viginti
unciis destillare nouendecim experimenta demon-
strent chemica, remaneri perpaucum, residuumque
reddi spissiore atque ad secernendum hoc fluidum
plane ineptum quisque intelliget. Neque vero exp. 28.
sententia Cl. MICHELITZ argumentum ab appa-
tu encephali secretorio, quod omnia ad hanc fun-
ctionem perficiendam habeat vasa et arteriosa ru-
bra afferentia et venosa referentia, depromptum ali-
quid faciet, quoniam cerebri viscus tam amplum,
quod non solum cranii cauea coërceri non possit,
sed eam quoque excurrat quam longissime, atque
adeo aequè late per totum corpus se distribuat. ac
systema neruosum, longe maiorem sanguinis co-
piam in sui nutritionem conuertat. Quo certius
igitur est, cerebri substantiam et cerebelli vberiore
nutritionis egere materia, quia amplius diffunditur,
eo magis probari potest, nihil ex sanguine, ad en-
cephalon lato, secerni aliud; ac quid amplissimis et
nobilissimis praesit muneribus in corpore animali.
BOERHAAVIUS summus argumentum quoque ab
aequabili cerebri cum reliquis corporis partibus
incremento petiit, vt fibrillarum neruearum cauita-
tem et fluidi neruei praesentiam demonstraret. At
vero ex hoc sequeretur id, nullam in corpore par-
ticulam nisi vasculosam capacem esse incrementi.
Nunc vero experientia quotidiana edocti scimus,
eas quoque partes, in quibus nunquam vasculosi
quid detectum est, sua capere incrementa. Acce p. 43.
dunt experimenta DELLA TORRE ac Cl. PROCHA-
SKA cum substantia cerebri, cerebelli, medullae ob-
longatae et spinalis facta, quae satis superque osten-
dunt,

dunt, eam congeriem esse innumerorum globulorum pellucidorum, siue ex obseruatis DELLA TORRE natent in transparente aliquo viscido fluido, seu ex dictis Clⁱ PROCHASKA cohaereant inter se peculiari quodam ac elastico nexu *).

p. 64.

Sed alia, eaque grauior nunc oritur quaestio, num spirituum animalium hypothesis cum phaenomenis motus muscularis conueniat, quamquam musculum paralyti correptum statim contrahi, & extremum nervi resecti scalpello, vel alio quocunque modo irritamus; licet ipse nervus irritabilis haud reperiatur, licet in nervo nullam adeo obseruemus mutationem sensibilem videamus. Quae quidem paucis absolui possunt. Scilicet ex b. HALLERI experimentis sexcenties institutis habemus id, vt, nervo musculi alicuius pressio, ligatio, resectio, nullum cum cerebro amplius intercedat commercium, dum nervus recens sit ac humidus, irritationes eius nervi, a cerebro nunc seiuncti, eodem in musculo producere motum, quem facit, quando cum cerebro cohaeret. Et ponamus, nervum esse cauum, tota sua longitudine a sede compressionis in musculum vsque fluido nervoso repletum, motumque ab eius aditu in musculum repetamus, quae causa fuit, quo minus nervum illud liquidum, quum in experimentis HALLERI frangentis digiti pressionem sustineret, statim fugeret in locum minus resistentem in musculum, eumque in contractionem raperet quam celerrime? Neque Cl. MICHELITZ princeps fuit, qui de introitu fluidi nervei in fibrillas musculares dubitaret, sed F. FONTANA iam et R. WHYTT hanc theoriā in dubium vocarunt, quorum alter ex contractionibus

*) Nuperrime et maiori cum doctrinae copia et argumentorum gravitate hanc litteram composuit Cl. METZGER.

cordis ranarum, quae quinque et sex horis a detruncato capite, a destructa medulla spinali, et dimidia ab exempto corde hora, perdurat, luculenter demonstrat, accessionem liquidi neruei in musculos ad eorundem contractionem plane non requiri. Et in declarando sensationis modo rationeque po- p. 74.
tius ad fibrillam solidam, quam cauam, fugiamus necesse est. Quodsi enim substantia medullaris primam illam ab re externa factam impressionem in organo sensorio recipere potest, atque delata ad commune sentiendi instrumentum impressio- num vestigia euidentissimo memoriae exemplo retinere, cur non possit easdem quoque impres- siones propagare absque subtilissimi cuiusdam li- quidi ministerio? et quo demum iure nerueam pulpam in origine sua sineque recipiendis exter- narum rerum impressionibus manifesto aptam esse, per totum vero reliquum sui decursum hac aptitudine eandem priuari asseremus? Denique Cl. p. 83
Auctor quaerit, num fluidum nerueum electrica sit natura, atque ex legibus materiae electricae ipsis demonstrat, manifestum inter haec elementa inter- cedere discrimen. Nam electricitatis phaenomena pendent a turbato fluidi electrici aequilibrio, quod, cum corpora relatiue ad fluidum electricum in di- versis statibus constituta, sibi inuicem admouen- tur, ad restituendum hoc aequilibrium ab vno cor- pore in aliud, aut vicissim cum impetu irruit. Nunc autem qui fieri poterit, vt elementum, quod me- chanicis aequilibrii legibus tam euidenter obtem- perat, voluntatis imperio subiaceat? Tota lis cae- terum id prae se fert, neruorum doctrinam tene- bris adhuc inuolutam esse densissimis, quas tem- pus fortasse discutiet; id intelligimus, medullam esse neruum subtilissimum atque sensibillimum. (Vtinam Vir Cl. ante, quam rem aggredereetur, tentasset,
Vu 3 quid

quid valeant humeri, quid ferre recusent! Multa enim hic defunt, sine quibus omnis disceptatio vaga et inconstans est, multa adsunt, sed ea fere creda et immatura, multa denique aliter et dici, describi debuissent, si velis in legentium aures et animos influere. Et quod primum tali in argumentum literario est, nescit prorsum, qui ante eum hac in arena militarunt.)

X.

Essay sur la nouvelle theorie du feu elementaire, et de la chaleur des corps; avec la description des nouveaux thermometres; destines particulièrement aux observations sur ce sujet; par I. H. DE MAGELLAN, Gentilhomme Portugais, Membre de la Soc. Roy. de Londres etc. à Londres, chez B. White 1780, 4 mai. pag. 32.

i. e.

De noua theoria ignis elementaris et caloris corporum, cum descriptione nouorum thermometrorum, huiusce generis observationibus destinatum, auctore I. H. DE MAGELLAN.

In hac commentatione, quae, seorsim licet edita, constituit partem omnium operum Ill. Auctoris, in eo est, vt nouam ignis calorisque theoriā, quam superstructam aliquot observationibus Cel. BLACKII et WILKII, non sine magne eruditorum plausu Cel. CRAWFORD proposuerat, ipse magis adhuc explanet, nouisque corroboret experimentis. *Calorem absolutum* vocat ignem elementarem per omnia corpora dispersum; *specificum*, caloris absoluti quantitatem, cuique elemento cuiusvis

insuis corporis in certo statu propriam; *sensibilem* excessum caloris absoluti, qui accumulatus superat calorem specificum corporis, et tunc sensibus et thermometro percipi potest. Calor absolutus crescens, pro ratione specifici caloris, in sensibilem transit, qui eo maiora capit incrementa, quo minor ille est: vterque igitur nihil nisi alia ratione se-
 exferens calor absolutus est. Calor specificus duo-
 rum corporum eiusdem indolis, eruitur e ratione inuersa differentiae, quam calor sensibilis, post mixtionem illorum, habet ad calorem sensibilem vniuscuiusvis ante mixtionem; cuius regulae veritas ex experimentis pluribus apparet, cum aqua inprimis institutis. Caloris specifici quantitas non
 discrepat solum in corporibus diuersae naturae, sed quoque in illis vnius eiusdemque indolis, si modo in mutato statu (vel solido vel fluido) constituti sint. Sic e. gr. glacies, ab adiecta aqua 162° thermom. *Fahrenh.* fusa, indicat modo 32° (absorpti itaque sunt 130°, qui ad fluidae aquae calorem specificum requiri videntur:) si vero aqua, ad 32° adhuc fluida, misceatur cum calida 162°; tunc thermometrum subsistit ad 97°. (Aliud experimentum Cel. BLACKII *) eandem rem licet alio modo confirmat; tempus enim 20plo longius necessarium erat ad glaciem fundendam, ad temperiem illius loco euehendam, quam fluidam aquam 32°.) Quibus et pluribus aliis obseruationibus collatis naturae legem detegimus, qua eadem corpora minorem contineant ignis quantitatem in statu solido, quam fluido; in hac vero minorem adhuc, quam
 in statu vaporoso; cuius rei exemplum quoddam percipimus calore, qui subita massae salinae euapo-
 ratae, per concussionem, crySTALLIFICATIONE oritur. —

Vu 4

Si

*) vid. *Versuch über das Vermögen Wärme zu erzeugen und zu vernichten*, übers. v. L. CRELL. p. 69.

Si quaeris quantitatem absolutam caloris specifi-
eiusdem corporis, seu solidum sit, seu fluidum, in-
vestiganda est differentia istius caloris in utroque
statu, ut et proportio relativa caloris in quavis
ipfius conditione: atque productum e quous ho-
rum terminorum erit absoluta quantitas caloris
caloris specifi-
caloris specifi-

p. 177. Hisce regulis, experimentis, calculoque super-
structa est tabula, continens rationes caloris speci-
fici, aut ignis elementaris, contenti in XLIII cor-
poribus *Idiuerfis*, quam, mutuatis quibusdam a Clⁱ
CRAWFORDO, correctis aliis, nouisque ab ipso insti-
tutis periculis, suppeditauit Cel. KIRWANVS, et
de rebus chemicis iam eximie meritis: illamque
integram, exhiberemus, nisi limitibus circumfci-
pti, quibus impediti, quaedam modo decerpamus.
Aqua est = 1,000, glacies 0,900; mercurius 0,
033; stannum 0,068, huiusque calx 0,096, anti-
monii regulus 0,086, huiusque calx 0,220; aer
omni phlogisto orbis (*dephlogist.*) 87,000, idem
atmosphæricus 18,670, fixus 0,270; spiritus sa-
lis ammoniaci 1,851; spiritus vini rectificatus 1,
086 etc. Quibus praemissis Cel. Auctor nobis

p. 180. delineat Clⁱ CRAWFORDI theoriam, originem ca-
loris animalis, et flammae explanantem. Qui qui-
dem aëri communi tribuit calorem 200°, (quia no-
tis artificijs atmosphærae calor ad 200° deprimi
potest;) quo protinus in fixum mutato, orietur in-
de calor $69 \times 200 = 13800$. Quodsi itaque
aër atmosphæricus, respirando a pulmonibus sus-
ceptus, in hisce mutetur in fixum, vel phlogisto
ditatum (*phlogisticum*), calorem sanguini commu-
nicaturus esset 13800°, nisi iacturam faceret ab
aliis corporibus vicinis; qui vero reliquus, per san-
guinem pulmonarem toti corpori communicatus,
fons est caloris animalis.

Euolutum vero e corporibus incensis phlogi-p. 181.
ston, atmosphaericum aërem mutat in fixum et
phlogisticum; quo facto tota in illo ante ea con-
tenta ignis elementaris vis deponitur in corpus,
quod phlogiston emittebat, quod candet itaque et
flammam concipit. Egrege vtitur hisce principiis P. 182.

Cl. MAGELLAN ad explicanda plura naturae phae-
nomena: et sub finem describit thermometer, p. 188.

ab ipso ad huius generis obseruationes excogitatum,
cuius figuram quoque exhibet. - Bulbus eiusdem
est maximi, (quantum fieri potest,) tubus minimi
diametri atque insignis tenuitatis; et paratur non
statu tubi ferruminatorii, sed compressione lagenae,
ex resina elastica confectae. Tubus est 7-8";
ideoque quoduis thermometer non plures indi-
cat gradus, quam 12 - 14°; vt itaque opus sit 10-p. 190.
12 eiusmodi instrumentis, ad gradus a glacie ad
aquam bullientem determinandos. Modum, quo p. 191.

quoduis horum in partes minutissimas, oculorum
aciem interdum subterfugientes, diuidi possit, qui-
que absque apposita figura planus reddi nequit,
praetermittimus, quum quiuis harum rerum cupi-
dus librum ipsum non sine singulari animi volupta-
te perleget. — Non enim negamus, multa inesse
eidem et theoriae Crawfordianae, quae nobis arri-
deant, pluriumque phaenomenorum difficilem hac-
tenus explicationem reddant faciliorem: nec nos
mouet differentia caloris aëris fixi et atmosphaeri-
ci, quae nuperis experimentis obseruata est multo,
quam a CRAWFORDO, minor, quum multa detrahi
antea possint, quam impar euadat explanando ca-
lori animali. Neque tamen diffitemur, quasdam,
quae nos impediunt, quo minus in partes Cl. CRAW-
FORDI omnino abeamus, superesse difficultates,
quae vero speramus fore vt tollantur coniunctis
curis Cll. virorum, WILKII, BLACKII, HIGGINSII,

KIRWANI, SCOPOLI, vt plures taceam; qui finalem foueant opinionem.

XI.

Synopsis nosologiae methodicae, exhibens clariss. virorum, SAUVAGESII, LINNEI, VOGELII, et SAGARI systemata nosologica: edidit summeque proprium systema nosologicum adiecit GULIELMUS CULLEN, Med. D. et in Acad. Edinb. medicin. pract. Prof. etc. Editio tertia emendata et plurimum aucta; duobus tomis Edinb. apud Gul. Creech 1750. T. I. pag. 349. T. II. p. 417. 8 mai.

Secundam huius libri editionem, quum notam olim reddiderimus *), non opus esse inferiori huius recensione pluribus videbitur; et enim vero ita emendauit, perpoliuit et auxit hanc nostram Cel. CULLENIUS, vt nouum fere opus iure suo ap-

Tom. I. pellari possit. Continet quidem tomus primus systemata nosologica Cll. virorum, in libri titulo iam nominatorum, in compendium reducta; excerpta nimirum classium, ordinum et generum definitio-

Tom. II nibus: *secundus* vero sistit Cel. Auctoris proprium, summo studio maxime emendatum; cui praefatum praefationem serio perpendat, qui totam istam methodum (sibi certe non rite perspectam) vilipendere e re sua esse crediderit. Cl. enim CULLENIUS argumentis non minus solidis et doctis, quam acutis, vtilitatem et necessitatem condendi systematis nosologici demonstrat, quo ad morbos quousvis feliciter eruendos, distinguendos et describendos nihil aptius sit. Praeter ea regulas indicat, quas sibi ipsi duxit, quibus rite discerneret genera et speciebus, has a varietatibus; qua quidem occasio-

p. 8.

*) v. comment. nostr. Vol. XX. P. IV. p. 716.

ne errores aliorum nosologorum animaduertit, sed
modeste; eodemque animi quoque candore ea notat, p. 11.
quibus sibi ipsi non fecerit satis: in eo totum fuisse,
qui ordines naturales conderet morborum;
quorum vero quosdam consulto ea ex ratione omi-
sisse, quia iis locum in suo systemate idoneum in-
dicare haud potuisset, eorum interim catalogum
ad calcem operis subiunxisse, vt posteri perspicua- p. 21.
ciores, ea diligentius perpendentes, characterem
et locum iis assignent.

In opere ipso plura inuenies mutata, correctā,
aucta et explanata: in omnibus enim definitioni-
bus, lima acriori vsus Cel. CVLLENIVS, plurimas
emendauit, nouis characteribus auxit, suppositis te-
xtui rationibus, quae Eundem ad id impulerunt.
Generum numerum adauxit XVII nouis, quorsum
pertinent *odontalgia*, *chorea*, *pneumatosis*, *amau-
rosis*, *pseudoblephia*, *bulimus*, *polydypsia*, *satyriasis*,
nymphomania, *nostalgia*, *contractura*, *ephidrosis*,
dysuria, *dispermatismus*. Cuiusuis generis species
apposuit, nominibus sic dictis triuialibus et idonea
definitione distinctas; in quibus condendis iure
suo parcus fuit; copiosissime vero SAUVAGESII
species suis locis, vt pro varietatibus solum habitas,
subiunxit, ne deficerent, si quibusdam contraria ra-
tione de iisdem iudicandum esse videretur. Ha-
bemus itaque nunc opera Cel. Auctoris, comple-
tam fere nosologiam, quae non minus perspicuita-
te, quam apta breuitate et concinnitate, sese ita
commendat, vt nihil habeamus, quod harum re-
rum gnaris addamus.

XII.

GVIL. BATTIE aphorismi de cognoscendis et curandis morbis nonnullis ad principia animalia accommodati rursusque ob rerum dignitatem et libri raritatem cum translatione adnotationum anglicarum in latinam linguam editi, curante DAVIDE SAMUELE DE MADAI. Halae Magdeb. 1780. in 8. 305. pag.

Pincipiorum animalium doctrinam physiologicam antea editam his therapeuticis regulis in aphorismorum formam, *Boerhaaviana* methodo, redactis, firmiterem et vtiliorem reddere Cl. Auctor tentavit, primumque de inflammatione agit, eiusque omniumque symptomatum ipsi propriorum proximam causam in musculis spasmus affectis ponit.

Syncope causam proximam in singulari, incognita hactenus nervorum et musculorum affectione, proximiorum autem in fortiori pressione nervae medullae intra cranium ponit, huiusque pressionis causa est musculorum colli et capitis spasmus constrictivus, vasorum cerebri laxitas, aut subita nimis inanitio.

P. 23. Eandem apoplexiae quam syncope causam proximam esse, duas illius species, sanguineam et serosam, statuit, causas tamen et alias apoplexiae, non autem omnes adducit. In paralyti species duae, serosa sanguineaque, bene distinguuntur. Aquae Bathonienses in paralyti promiscue adhibendae haud sunt, quum sanguineam paralytin saepe augeant, et in pituitosa paralyti affectis hydropem subinde inducant.

Epilepsiae causae curatioque imperfecte traditae sunt. In infantum epilepsia praestantissimum remedium

remedium sal volatile succini genuinum est. (Analogam huic medicinam, cornu cerui succinatum liquorem SYDENHAMVS laudabat).

Infantia laborare homo dicitur, qui phantasmata ficta, nec alteri cuilibet percepta, pro rebus vere existentibus capit, nec sensibus nec ratione corrigitur. Causae huius morbi omnes haud allegantur. (Nos raro casu, hyeme frigidissima ann. 1783. et 1784. virum nobilem, sanissimum antea, ex frigore maximo, quod caput parum tectum in itinere passum erat, in maniam, dum haec scribimus, nondum sanatum, incidisse obseruauimus.)

Oculorum morbis, inflammatione, epiphora, in-p. 81. ternisque cataracta et amaurosi breuiter pertractatis, ad anginam transitus est. Eam musculorum deglutitioni inseruientium impotentiam esse dicit, manifesto errore, quum cum deglutitionis difficultate anginam confundat.

Aphtharum ex Nostri sententia causae remotiores sunt calor febrilis liquidiora exhalans et diarrhoea liquidiora exhauriens. De haemorrhagiis principia mechanica exponuntur, omnesque haemorrhagiae hoc capite pertractantur, haemoptysi excepta, cui singulare caput dicatum est.

Asthmatis tres species statuit, spasmodicum, pa-p. 127. ralyticum et onerosum, ab onere siue mole movendorum viribus animalibus maiore oriundum. Cinnabari natiuae et antimoniali vires adhuc ad asthmae specificae adscribuntur.

De phthisi pulmonali pluribus agitur. Illius p. 144. instantis signum dyspnoea est tres vel quatuor post partum horas potissimum vrgens. Phthiseos proxima causa inflammatoria materies non resolubilis pulmones infarciens est. Balsama in ea pro nocevis habentur, lac vero laudatur.

De febribus etiam pluribus ad mechanica principia agitur. Et rheumatici affectus spasmi describuntur, omnisque rheumaticus dolor spasmobuitur. Roborantes medicinae ad eam, ut spasmus sopiatur, maxime laudantur.

In omni colica, inflammationis experte, (adeoque et in stercoracea?) remedia, ad spasmos pariter sopiendos, ex carminatiuis, volatili sale oleoque praeditis laudantur. Acre in ventriculo et intestinis haerens opio coerceri iubet. Pictionum colica emollientibus curanda est.

p. 213. In ictero pariter spasmus accusatur, huius vero spasmus causae non tam accurate traduntur. Modela mechanica nimis nec causis omni modo aptata est. Ad ventriculi inflammationem oleosa medicamenta interne dari iubet „nitrum enim et salia „quaelibet antiphlogistica in hac inflammatione „nihil omnino proderunt, immo ob stimulantem „vim quam maxime officient., quae regula, ab hodiernis medicis saepe neglecta, vere aurea est.

p. 275. In calculi nondum penitus concreti curatione a vegetabilium succis saponatis, resoluentibus, caetera omnia expectari posse, concreti autem expulsionem roborantibus medicinis tentandam esse. (Nos calculum seruamus ponderis unciae dimidia, ex auiculae vesicae urinariae, radice saxifragae usu, pluribus euphoristis medicinis antea frustra tentatis, expulsus. Denique, puerperarum et infantum morbi pertractantur. Inprimis de miliari febre agitur.

Totus liber medicinam maxime mechanicam redolet, omnibus ad spasmus illum reductis. Tota omnium morborum, quorum curatio exponitur, pathologia spasmob, eidemque et morborum curatio superstructa est. Nec villo modo plena et absoluta haec tractatio dici potest, quum ob spasmus, ad quem
solum

solum Auctor respexit, omnes paene morborum
causae et curationes, quae ad spasum referri non
possunt, omissae sint. Testimonia Auctorum, in-
primis FRIDERICI HOFFMANNI, allegata sunt, ea-
que libri maximam fere partem efficiunt.

XIII.

Inflammationis therapia dissertatione inaugurali
Praeside G. M. GATTENHOF, Phil. et Medicin.
Doct. Therap. special. Botan. Mat. Med.
Profess. Publ. Ord. Reuerendiss. et Celsiss.
Princ. Ep. Spir. nec non Seren. Principum
Hohenlohe Waldenburgicorum Schillings-
fürst et Bartenstein archiatro in antiquissima
Palatinorum Academia proposita *Andrea Ia-
cobo Varnhagen*, Düsseldorf mense Aprilis
MDCCLXXXI. Heidelbergae typis Ioannis
Bapt. Wiesen, vniuersitatis typographi, 4-
pagg. 54.

Duabus dissertationibus praemissis Cl. GATTEN-
HOF *) haec superstruitur, concinno dictionis
genere praecipua curandarum inflammationum
momenta ex copiosa lectione optimorum scripto-
rum congesta sistens, ita quidem, vt primo indica-
tiones generales ex considerata ipsius morbi indole
petantur, nempe imminutio motuum in vniuersum
nimis auctorum, venae sectione, remediis antiphlo-
gisticis, et cortice peruuiano praestanda; pacatio
motuum in parte affecta, reprimentibus, quorsum
pertinent fasciae spirales et extractum saturni, por-
ro roborantia et adstringentia alia, vel ex altera
parte

*) Diss. quae inflammationis rationem exhibet, Respond.
Aegid. Odenthal, 1773. et de inflammationis causis
et euentibus, Resp. *Io. Georg. Wend*, 1775. 4.

p. 26. parte emollientibus, tandem et praecipue remedia
ne per venae sectionem, cucurbitulas focas et
cruentas, euacuantia, vesicatoria et rubefaciunt,
balnea denique tepida artuum: porro materiae in-
flammariae inhaerentis mitigatio seu subactio seu
eliminatio, applicatione hirudinum, emollientium
aut discutientium, ex quibus laudes fere primarias
debentur camphorae, non tam ob vim turbas ner-
vorum placandi, sed potius materiam ipsam in-
gnantem et effusam peculiari modo solvendi et
subigendi; item remediis internis, infusis leniori-
bus, antimonialibus, camphora, alcalinis volatili-
bus, non quidem solis, quorum usum vix tutum
satis dicere possis, sed aceto saturatis: quarto deni-
que nervorum pacatio, praeter ea, quae iam supe-
rioribus indicationibus comprehensa sunt, obtinenda
narcoticis, ut hyoscyami externo usu, et praeci-
pue opio, in cuius commendatione, ut in reliquis
iam adductis auxiliis, multus quidem suo iure est
Cl. Auctor, sed simul sollicite explicat, quo rerum
statu iisdem utendum sit, quo abstinendum.

p. 36. Iam vero indicationes speciales a diversis in-
flammationis conditione petendas recenset, prout
nempe eadem vel a lentore phlogistico sanguinis
aut oritur, aut eundem comitem habet, vel ab acri
tenui dissolvente nascitur, v. c. febres exanthemati-
cae benignae aliaeque inflammatoriae mitiores;
vel ex acri maligno, aut putrido, v. c. in febribus
epidemicis aliisque inflammatoriis viscerum, praesi-
sertim abdominalium; vel ex simplici lentore phlo-
gistico cum acri tenui bilioso aut putrido coniu-
cto; vel denique si inflammatio neglecta diutius
protrahitur, ideoque in morbos alios periculosissi-
mos saepius ac lethales transit, v. c. ischuria inflam-
matoria ex inflammatione vrethrae in gonorrhoeam
virulentam; vomicae, pulmonum indurationes,
tuber-

tubercula et phthisis ex peripneumonia, morbis exanthematicis cet. Tumorem abdominis, omento inhaerentem, lentae demum mortis causam, facpius observauit Cl. Auctor, nulli alii causae origi- p. 38.
nem debentem nisi praegressae leuior/ facileque neglectae feбри, quam inflammatione omenti productam fuisse, quae ab induratione eiusdem excepta sit, sectum aliquando cadauer hoc morbo extincti Nostm docuit. Verum his particularibus inflammationum speciebus oppositam medendi methodum fusius hic excerpere a breuitate nostra alienum esse iudicamus, licet ea omnia Cl. Auctorem exacte omnino secundum optimos scriptores proposuisse propriaque experientia confirmasse fateamur.

In subiunctis corollariis mentionem facit syn- p. 54.
chondrotomiae, quam demum arte vsuque in generis humani commoda perfectum iri sperat, quum ipsa ossium pubis a se inuicem secessio interdum sola natura felici euentu fiat, quod ipse in femina quadam fieri expertus est. Aliud corollarium hoc est, dignum nobis visum, quod hic transcribamus:
„Mortis causae, sectionibus cadauerum scrutandae, non ita semper perspicuae, praecipue in infantibus; sed quae reperiuntur, toties ipsius mortis effectus, iudicium medici iudicisque dubium relinquunt, aut male instruunt: dantur eae, quae ipsos vitae fontes ipsamque intimam neruorum medullaeque substantiam destruant.“

XIV.

MICHAEL SARCONE *von den Kinderpocken und der Nothwendigkeit die Ausrottung derselben zu versuchen. Aus dem Italienischen mit Anmerkungen*
von LEBER. FRID. BENJ. LENTIN. Göttingen
1782. 8. 560. pagg.

Tom. XXV. Pars IV.

Xx

i.e.

i. e.

De variolis et de necessitate earum extirpationem tentandi, auctore MICH. SARCOMI, cum notis transtulit in Germanicam linguam LEBER. FR. BENJ. LENTIN.

Hoc insigni, multifaria doctrina, firma stabiliq[ue] ratione ac copiosa experientia conscripto opere Illustris Auctor, cœu monumento, quod nulla ætas delere valeret, historiam propagationis variolosi morbi, variorum illius generum, signorum, classium, transmutationum, caet. tali modo consignavit, ut principium, progressus, fines et sequela morbi exacte cognosci possent, utque hic liber præ codice quodam haberi possit, in quo variolosi morbi rationes legesque, rationi et experientiæ maxime consentaneæ continerentur, ex quo vitæ mortisque pericula recte aestimari, simulque medendi methodus generalis, generalioribus casibus accommodata deriuari posset. Quantum autem tali libro opus sit, iam ex insigni opinionum circa variolos morbi indolem, quem alii pro putrido, pro inflammatorio alii, caet. habent, diuersitate, ex erroribusque circa medendi methodum inde emanantibus perspicui potest.

P. 51.

De effectibus variolosi morbi, de locis externis, quæ a variolosis pustulis occupantur, primum agitur, simulque totius morbi, secundum varia sua genera, generalis idea traditur. Febris eruptionem exanthematum præcedentis, postea pustularum, ac febris ab iis excitatae historia exacte traditur. Putrida febris, quæ variolarum suppurationem sequitur, partim a charactere singulari, quem venenum variolosum corpori et humoribus imprimit, partim vero a corruptione a prima variolarum febre producta, a suppurationis vi, transpiratione per totum

totum morbi decursum suppressa, mutationibusque corporis a prima febre pendentibus, necessariis producit.

De modo, quo putredo variolosa secundae eruptionis indicatur, ac de damnis exanthematum sine ordine, et nimia vi, prorumpentium ulterius agitur. p. 74.

Variolarum ob non rite purgatum corpus per primam efflorescentiam, novam eruptionem a die 9 usque ad 14 succedere, hasque pustulas ab humoribus infectis produci, qui a vi vitali devicti in superficiem propelluntur. Variolas inprimis confluentes, in quibus omnes excretiones praeocatae sunt, et in quibus ignea materies interiora erodit, easque omnes periculosissimas esse, in quibus omne venenum, vi quadam subitanea in cutem elicitur.

De perspiratione, ceu via, per quam venenum variolosum educitur, ac de aliis viis, per quas hoc venenum excerni solet. p. 82. In capite exspiratio variolosi veneni maxima est, in ore autem, ob teneram cutem, facilemque musculorum subtersitorum motum, plurimae pustulae scinduntur, earum autem, quae corpus et articulos occupant, exspiratio tanta non est, ut miasmati omnis in corpus relictus prohibeatur. Expirationis vero huius criticae vis tanta est, ut sine ea salus aegri nullo paene modo expectari possit.

Variolosum autem venenum, quod perspiratione non cessit, nobiliores corporis partes sine ullo discrimine occupat, inprimis autem fauces, aut intestinale tubum. Periculum, si fauces humor occupat, a nimia visciditate, irritatione et gangraenosa inflammatione pendet.

Per urinam etiam veneni pars expellitur, cutisque intra flaccidas pustulas sita modo, quo rugosa evasit, etiam pristinas suas functiones, quae in evacuatione consistunt, acquirit. In pustulis sensim ex-

ficatis obscurum punctum conspicuum est, idem quod primum sub pulicis morsus forma exanthema manifestauerat. Hoc variolosum germen partes profunde penetrat, telam adiposam subcutem sitam occupat et coni in modum partem maxime acutam in superficie habet. Microscopio examinatum in malignis variolis atmosphaeram subnigram pariter gangraenosam offert.

De retrograda variolarum putredine, et quanta ex crisi bonarum defectu in hoc morbo damna redundant. Modus, quo, rerum statu tali existente, oculi, pectus, caet. laeduntur, expenditur. *De variolis putridis, lymphaticis, quae veram suppurationem non subeunt.* Febris statim putridae indolis est. Germen variolosum statim nigrescit, partes sibi adiacentes inficit, et nigrum quasi umbilicum sibi format, ut inde et has variolas *umbilicatae* medici dixerint. In crystallinis variolis materies facillime in nobiliores partes fertur, in iisque maior, quam in omnibus aliis variolarum speciebus, exhalatio est. Putridae serosae variolae imperfectae tantum suppurantur, et cum febre pariter putrida pituitosa coniunctae sunt. Salus in iis a salivatione pendet, quam alui fluxus et articulorum tumor hoc modo excipit, ut mira rectoque ordine succedens harum excretionum vicissitudo sit. Subinde et hae variolae cum febre frigida, lenta, inflammationis experte coniunctae sunt. Putredo in hoc casu summa et irritabilitas maxime immixta est.

P. 147. *Saniosae variolae* febrem putridam malignam comitem habent, et gangraena aut partium solidarum erosionem terminantur. In his periculum iam primo morbi tempore ingens est. Nec putridae erysipelatosae variolae vere suppurantur, aliaeque putridae, cum petechiis et ardente febre coniunctae.

Vario-

Variolarum colliquatiuarum, earumque, quae p. 178.
cum vibicibus ex coeruleo-nigris, petechiis et scor-
buti symptomatibus coniunctae apparent, nec non
verrucosarum, callosarum, siccarum gangraenosarum
historia traditur. Morbi inprimis has variolas
excipientes dirissimi sunt. Tandem de spuriis va-
riolis agitur, quae ab eodem varioloso veneno, ve-
rum maxime attenuato, producuntur, et quid aeris
qualitas ad indolem variolarum conferat, expenditur.

De contagio, variisque modis, quibus propagatur, p. 212.
altera sectione agitur. Omne contagiosum in hu-
moribus ex infecto corpore emanantibus situm est.
Putridi contagii primus effectus cohaesionis immi-
nutio et virium cohaesioni contrariarum augmen-
tum est. Omnis putredo contagiosa est, eaque
humores hoc modo mutat, ut volatiles fiant
hocque modo morbum aliis communicent. Vario-
losum contagium ad putridam indolem accedit,
maximamque in aëre putredini fauente vim acqui-
rit. Characterem autem suum hoc venenum tam
constanter seruat, ut neque certe dici possit, quod-
nam tempus requiratur ad id exstinguendum, neque
ii a vero absint, qui hoc venenum aëris et vento-
rum ope hoc modo diuidi dispergique posse asse-
rant, ut illius ope in dissitas regiones propagari
possit. Num variolosum aliaque contagia anima-
ta sint?

Nunc in morbi historiam ab antiquissimis tem-
poribus diligentissime inquiritur, hoc modo, ut
Noster primum inquirat, num ex *variolarum* voce
aliquid ad morbi antiquitatem illustrandam deduci
possit? Variolarum nomen *Marius Auenticensis*
primum adhibuit, morbo tamen his temporibus et
alia nomina data sunt. Veteribus Graecis Latinis p. 316.
que variolas plane incognitas fuisse, easque mor-
bum in Aegypto endemium non constituisse, ne-

que in Arabum aut Aethiopum terris ortae esse, vberime probatur.

Epidemia a *Mario Auenticensi* memorata, de qua tamen dubium est, num variolosa fuerit, excepta IX saeculo variolae in Italia epidemice grassatae sunt. In Sinensium et Iapanensium terris iam priscis temporibus saeuierunt. Eas ex Africa in Europam translatas esse Cl. Auctori maxime probabile est.

p. 396. Qua ratione variolae ad varias nationes transierint, vltius inquiritur. Probabile est, variolam ab Africanis Indiae incolis, ab iisque Iapanensibus, Sinensibus, et ab iisdem Indiae incolis Arabibus, qui cum iis priscis temporibus insigni commercio aluerunt, communicatas esse.

Certas autem regiones variolae soro peruasurunt, gentesque ab iis immunes manserunt, quoniam earum contagium iam alias gentes peruasisset. In Americam ab Europaeis translatae sunt, tam certo contagio, ut, ubi gentes semel inuasit, nullo modo deleri queat.

p. 426. Varia nunc systemata exponuntur, ad variarum naturam rationesque explicandas excogitata. Variolosum fomitem cum hominibus nasci primum systema fuit. Despumationem corporis variolosum morbum esse, adeoque salutarem, alii, verum falso, putarunt, neque euolutionis systema, ab HAHNIO excogitatum, tale est, ut nullis dubiis infirmari queat. (*Hofmannianae* theoriae controuersiarumque ab UNZERO, V. Cl. aliisque circa eam motarum, nulla nec ab Editore V. Cl. mentio iniicitur.) Germen autem variolosum in corpore humano, omnibus commune existere Cl. Auctor non putat, quoniam fidei obseruationibus constat, homines bis variolis laborasse, causae tamen, quae efficiunt, ut homines *ut plurimum* semel tantum variolis

riolis corripantur, nobis adhuc incognitae sunt; in nervis tamen mutationem quandam produci maxime verosimile est.

Variolas semper epidemicas esse, suo contagio P. 467. semper propagari, in originibus autem suis nunquam epidemicas esse, verum vitio *socialis oeconomiae* tales euadere, ulterius probatur, rationesque, quare in magnis urbibus locisque, quae ingens cum aliis commercium alunt, variolosus morbus omnibus paene annis saeviat, facile perspicui possunt. Sui generis pestem variolas constituere, ex epidemiis variolosis saeculi XVI. XVII. et XVIII. probatur. Mortem malignae variolae tam frequenter inferunt, ut ex 100 aegris vix 60 evasisse Noster viderit, adeoque certum est, rei publicae ex hoc morbo, ob insignem civium iacturam, insigne detrimentum afferri.

Quae autem quum ita sint, multum utique in p. 521. tere est, ut dirus hic morbus penitus exstinguatur. Ad eius contagium autem vitandum medici duas vias excogitarunt, alteram, qua specificorum medicamentorum ope veneni in corpus illati vis statim eneruatur, alteram autem, qua omne cum infectis, aut suspectis commercium praecluditur. Quae ipse Cl. Auctor ad contagium hoc exstinguendum proponit, eo redeunt, ut sanorum cum infectis commercium penitus praecludatur; verum haec pia vota sunt, quum, si efficaci modo omnia a Cl^o Auctore proposita exercere vellemus, mutuus quidam amicusque omnium, qui in Europa aliisque terris hoc morbo infectis, quae cum Europaeis commercium alunt, publicae rei praesunt, concursus requiratur.

XV.

CARL IOSEPH DAMILANO *Abhandlung über den Friesel im Piemontesischen, aus dem Itahensischen übersetzt von LEBER. FR. BENJ. LENTIN. Göttingen. 1782. in 8. 168. pagg.*

i. e.

De febre miliari in terris pedemontanis dissertatio, auctore CAR. IOS. DAMILANO, ex Ital. transtulit LEBER. FR. BENJ. LENTIN.

Miliaris febris, quae ab anno inde 1711. in terris Pedemontanis grassata est, tam frequenter homines in his terris corripit, ut pro frequentissimo morbo merito haberi possit, nec delicatula solum, aut puerperis, verum omnibus, nulla aetate excepta, perquam familiari. Ex observatis circa hunc morbum, quae in hoc libro continentur, praecipua haec sunt:

p. 4.

Purpurae in albam et rubram diuisio innotitia plane est. (nos tamen subinde febrem miliarem vidimus rubris plane exanthematibus et cute maxime inflammata conspicuam, qui morbus et decursu breuior, et benignior febre miliari alba fuit) Sordis efflorescentiam miliarem praecedentis odor subacidus et talis est, qualem acetum corruptum exhalat. Pectus aegris angustum est; de tussi tamen et sputis exanthematum eruptionem praecedentibus Auctor non loquitur. — Febris continua remittens est; subinde et intermittens. Vidit et Auctor miliaria exanthemata acuta absque omni febre. — Mortis certissimum indicium est, si aegri rigidi et immobiles fiunt, et animo sine causa manifesta deficiunt.

De aliis morbis, quos febris miliaris simulat. Vidit Noster icterum lentamque febrem cum ischia-

dico

dico dolore miliari exanthemate solutum esse. Complicatus morbus symptomata morbo propria semper prae se fert.

Cap. II. *de proxima febris miliaris causa.* Ea P. 19.

ex Nostri sententia „in miasmate putrido, corrosivo, aut maligno vapore, aut potius subtilissimo et maxime corrosivo humore sita est, fermentationis et caloris ope ex putridis corruptisque humoribus, bile inprimis, generato.,” Vidit Noster in puero, qui vesicam vrinariam bouis lue defuncti ore inflauerat, carbunculos totum os pessime dehonestantes.

Cap. III. *de differentia intra criticam et symptomaticam purpuram.* Criticam purpuram utique existere; symptomaticam vero saepius. Symptomaticae inprimis in lethiferis febribus oriri.

Cap. IV. *de methodo medendi morbo.* Indicatio P. 40.

nes eo redeunt, ut in initio statim pars materiae morbidae in primis viis haerentis eliminetur, ea, quae naturae in praeparanda materia morbida obstant, remoueantur; colatoria corporis, inprimis cutanea, ad suscipiendam et educendam materiam morbidam praeparantur ac crises denique promoveantur. Mortis periculum inde praesertim pendet, quod coctio materiae morbidae non sufficiens aut nulla plane praecesserit. Hinc omnes ii moriuntur, in quibus exanthemata in initio morbi statim erumpunt; hinc et medicus omni, qua potest, opera cauere debet, ne exanthemata nimis cito, et nimia vi prorumpant. Conuulsiones, dirum illud, et tam lethiferum symptoma, paene semper ab accelerata per artem efflorescentiarum eruptione pendent. Eam ob causam frigidum, subfrigidum saltem regimen esse debet, et iam sudore efflorescentias proxime praenunciante praesente, aegris acida vegetabilia, aluum lente ducentia, nitrosa, potus-

que subfrigidi, demulcentes dandi sunt. Diaphoretica, ut in plurimis acutis morbis, ita in hoc in primis maxime damnosa sunt.

p. 103. Cap. VI. *de medicinis speciatim agitur.* Noster largas venaesectiones, easque repetitas, ut inflammatio arceatur, instituere, et sudore iam praesente, si febris urget, sanguinem mittere iubet. Simil aegris herbarum alterantium succi porrigendi sunt. Purgantium leniter medicinarum ope sudor tam diu cohibendus est, donec materiei coctio quaedam praecesserit; maturam autem eam esse et omnium symptomatum remissione intelligitur. Sudores usque ad pustularum exsiccationem et desquamationem blandis medicinis promouere expedit. — Vitrioli acidum aliaque fortiora ob irritationem quam producant, noxia sunt. Fetus emollientes vniuersales, conuulsionibus praesentibus maxime conducunt, quod et Cl. Editor, propria observatione, confirmat.

Aër cubiculorum purissimus, frigidus esse debet; omnis, in primis lectulorum calor pessime nocet. Exspiratio tamen eo in morbi stadio, in quo efflorescentiae erumpunt, aëre potuque paululum validioribus promouenda est. In difficili eruptione fatus, vaporum balnea, etc. maxime conveniunt. Diarrhoea symptomatica opio cohibenda est. Abscessus per materiam, morbido nondum cocto, semper periculum indicant. In toto morbi decursu aegri plus bibere debent, quam sitis requirit. Vesicatoria et sinapismi in morbi initio, in delicatulis in primis, plus nocent, quam prosunt, et critica efflorescentiarum eruptione durante maxime noxia sunt; ubi autem materia in loco quodam praeternaturalem in modum accumulata est, et tenacitate peccat, vtiliter adhibentur. Nec scarificare hos aegros expedit. Peruvianum corticem aegri No-

ster

per hoc morbo laborantibus nunquam praescriptis.

Cap. VIII. *Quatenus miliaris morbus ab aliis ex-p. 159.*
anthematicis differat. Singulare morbi genus ex

Nostri sententia constituit.

Tandem de morbis miliarem febrem excipien-
 tibus breuiter agitur.

XVI.

Observations on the nature, kinds, causes and
 prevention of insanity, lunacy, or Madness,
 by TH. ARNOLD. Vol. I. containing observa-
 tions on the nature and various kinds of
 insanity. a Leicester. 1782. in 8. p. 324. *)

i. e.

De insaniae natura, speciebus, causis et praeser-
 vatione obseruationes, Auctore TH. ARNOLD.

Hoc libro ad melius cognoscendos curandosque
 animi morbos nouum eorum systema Auctor
 condidit, symptomatibus huic morborum generi
 communibus praecipuis accommodatum. Neque
 dubium est fore, vt hoc systema vtilitatem quan-
 dam in his morbis profligandis occupatis afferat,
 quum in his morbis moralis eorum caussa, aut sin-
 gularis ista idearum directio a physica caussa pro-
 ducta maximam scenam ludat.

Primum de his agitur, quae hactenus in hac p. 3.
 medicinae parte, quae mente captos concernit,
 praestita sint. Parum in hac arte praestitum esse,
 eaque, quae veteribus circa hos morbos cognita
 fuere, deperdita esse.

Num

*) Idem liber et germanice prodiit, editore IO. CHR.
 GOTTL. ACKERMANNNO, titulo: *Beobachtungen über
 die Natur, Arten, Ursachen und Verhütung des Wahn-
 sinns oder der Tollheir.* — Leipzig bey Jacobüer
 1784 in 8. 256. S.

Num infania in Anglia frequentior, quam in aliis terris sit, inquiritur. De Gallorum tam infania inprimis agitur. Eam iis hanc ob causam esse, quod animo non tam vehementer efficiantur, commercium iis non tam amplum, quam Anglis, sit, iique ob rerum inopiam luxurie tam valde dediti sint.

p. 29.

De infaniae definitione ordinibusque peragitur. Expositis auctorum plurimorum opinionibus, Noster nouum suum systema, principis humanae cognitionis, *sensationi* et *ratiocinationi*, perstruit. Quae animam occupant, obiecta duplicia esse debent, obiecta videlicet *sensationis*, et *ratiocinationis*. Obiectorum sensationis in animae repraesentationes *ideas* aut imagines, obiectorum e contra *ratiocinationis* repraesentationes *notiones* efficiunt. His ex *Lockio*, *Hartleyo*, aliisque philosophis desumptis duo deliriorum genera superstruuntur, *delirii* videlicet *circa ideas*, et *delirii notiones*. Prima species febribus et diuturno delirio communis, altera vero diuturnae tantum infaniae propria est.

Infania circa ideas, siue, vt Noster loqui solet, *idealis infania*, talis animi status est in quo homines personas aliaue obiecta conspicerent, aut alio modo percipere putant, quae aut plane non, aut alio fictum modo existunt.

Infania circa notiones autem talis animi status est, in quo homines externa obiecta tali quidem modo percipiunt, quali existunt, verum circa alia his obiectis communia, quae ad vires, proprietates obiectorum, caetera pertinent, errant.

Hae infaniae species aut cum moerore, aut cum audacia coniunctae esse possunt. Siquid in prima et memoria deficit, *fatuitas* oritur.

p. 125.

Speciebus infaniae generali tabula expositis, *infaniae circa ideas* species Noster pertractat. Pri-

mam

nam *phrenitica insania* constituit, vbi aegri indefinenter, aut datis tantum raris raroque lucidis tranquillis interuallis, aut circa vnicum, aut circa varia obiecta insaniunt. Phreniticam eam hanc ob causam Noster appellauit, quod hoc delirium ei, quod phrenitidi commune est, proxime accedat.

Alteram speciem *incoherens insania* (incoherent) constituit. Characteristica eius symptomata ideae non cohaerentes sunt, a peruersa imaginatione memoriaque productae. Varietates haec species multas habet, amentiaeque et morosis *Sauvagesii* ei adscribendae sunt.

Tertia species *maniaca insania* est, quae dominium suum in omnes ideas exercet, et omnem possibilem idearum combinationem comprehendit.

Sensitiua insania vltimam speciem efficit, in qua aegri circa suam personam delirant.

Alterum insaniae genus, vt iam dictum est, in p. 172. *insania* circa notiones efficit. Eius species hae sunt:

- 1) *insania delusiva*, vbi aegri, sana caeterum mente existente, circa quaedam tantum obiecta vehementer delirant. Huius varietates hae sunt, vt mox *maniaca*, mox vero *sensitiua* sit.
- 2) *Insania*, in qua *imaginationis* vis maxime actiua est.
- 3) *Insania*, in qua aegri varia *inepta* sibi fingunt.
- 4) *Insania impulsiva*, in qua aegri, impulsu quodam acti *inepta* agunt, proferunt.
- 5) *Insania*, in qua aegri impossibilia sibi talia fingunt, vt ab ipsis peragi possint.
- 6) *Insania arrogans*, dignitatem quandam sibi tribuens.
- 7) *Insania hypochondriaca*, in qua aegri continuo, ob aduersam valetudinem, angore affecti sunt. Ea cum morbo hypochondriaco non semper coniuncta est.

8) *In-*

8) *Insania pathetica*, vbi animi quidam affectus totum cruciat:

Eius varietates plurimae sunt.

- a) insania cum amore, b) zelotypia, c) auaritia, d) hominum odio, e) arrogancia, f) iracundia, g) auersione, h) solitudine, i) pudore, k) timore, l) curis, m) tristitia, n) nostalgia, o) superstitione, p) entusiasmo, q) desperatione.

9) *Insania appetitiua*, in qua aegri sine omni modestia et decore omnia concupiscunt.

Omnes hae species exemplis plurimis satis notabilibus illustratae sunt; inprimis autem octavae speciei expositio nobis placuit. Tandem quaedam de harum specierum complicationibus annexa sunt.

XVII.

Mémoire chimique et médicinale sur la nature, les usages et les effets de l'air et des aërs, des alimens et des medicamens, relativement a l'économie animale; Ouvrage qui a remporté le prix double, proposé par l'Académie des sciences, inscriptions, et belles-lettres de Toulouse pour l'année 1778. par M. THOUVENEL, médecin de la Faculté de Montpellier, agrégé a la société royale de médecine de Paris et au Collège royal des médecins de Nancy, Intendant des eaux minérales de Contrexeville en Lorraine. A Paris de l'imprimerie de Ph. D. Pierres, imprimeur ordinaire du Roi; et se trouve chez Didot le jeune, libraire, quai des Augustins. MDCCLXXX. 4. pagg. 60. *)

*) Herrn THOUVENELS, Arztes der Facultät zu Montpellier,

h. e.

Tractatio chemico-medica de natura, utilitate
atque efficacia aëris, eiusque speciebus, ut
alimenta et medicamenta in corpore ani-
mali etc.

Opusculum hoc primas tantum lineas longe ma-
ioris continet voluminis. Antequam Auctor
vim aëris atque efficaciam in corpus animale de-
clarat, vnice in eo elaborat et iure meritoque, ut
inprimis quarundam aëris specierum primas par-
tes ostendat. Partis prioris sectio prima comple-
bitur analyfin aëris atmosphaerici. Vfus est THOU-
VENET. ad inuestigandam aëris atmosphaerici pu-
ritatem aëre nitroso, cuius permagna principii in-
flammabilis, hoc in aëre contenti copia, ut notum
est, aliae aëris species principio hoc inflamma-
bili minus plenae, plus minusue minuuntur.
Aërem atmosphaericum minui ad $\frac{1}{4}$; dephlogistica-
tum autem ad $\frac{3}{4}$, experimentis edoctus est suis, ex
quo apparet hunc aërem impraegnatum esse tri-
bus partibus aëris inflammabilis, et vna dephlogi-
ficati, atque adeo, posteriorem esse ad priorem ut
4: 1. Quodsi vero diuersae terrae species sub vase
sic

pellier, Adjuncts der königl. medicinischen Gesellschaft
zu Paris und des medicinischen Collegiums zu Nancy,
Aufsehers der Gesundbrunnen zu Contrexeville in Lo-
thringen, Abhandlung von der Beschaffenheit, dem Nu-
tzen und den Wirkungen der Luft und Luftarten, als
Nahrungs- und Heilmitteln für den thierischen Kör-
per, eine von der Akademie der Wissenschaften, In-
schriften und freyen Künste im Jahr 1778. mit dem
doppelten Preise gekrönte Preisschrift. Aus dem Fran-
zösischen übersetzt von EMANUEL GOTTLIEB QVANT,
nebst einer Vorrede des Herrn Hofraths GRVNER.
Jena, im Verlage der Kunoischen Handlung. 1782. 8.
Stist. 147.

- sic dicto recipiente, aëreque communi vacuo spiritus vini adiumento speculique vrentis transmissis eousque, dum hae duae substantiae evanescant, ne, recipimus aërem ad inspirandum idoneum. Quod quidem experimentum admodum speciei multum conferre videtur ad stabiliendam partem aëris essentialium hypothesein novam. In quibus experimentis instituendis persuasit sibi Auctor acidum nitrosum, hacque solutione aërem ad inspirandum oriri aptum. Hoc magis confirmat id, cum ex variis aëris speciebus, ubi ne tantum quidem acidi cuiusdam eluceret suspicio, aërem nitrosum eliceret. Sectio secunda enarrat aëris fixi analysin. Refutat hic THOUVENEL doctrinam sententias eorum, qui hunc aërem esse dicunt partem essentialem atmosphaerici, immo demonstrat, aquae calcis praecipitationem et alcali caustici edulcorationem in aëre atmosphaerico nunquam testari praesentiam aëris fixi. Quia cum aër dephlogisticatus solus nihil in his substantiis causticas efficere videatur, sequi potest eo arbitratur id, quod hoc inflammabile in aëre atmosphaerico praesens ad coniunctionem aëris cum his substantiis, quo virtutes recuperet suas, esse necessarium sit. Vnde et nos credimus, quamquam multitudo eorum, qui tales hypotheses aëreas foueant, insignis est, minorem maiorem omnium ab aëre dephlogistico diuersarum specierum puritatem, originem suam ducere a minori vel maiore volatilisatione earum partium, quibus cum ante destructionem suam intime mixtus erat.
- p. 16. Sectio tertia proponit disquisitionem vis atque efficaciae aëris atmosphaerici in corpus animale, nec non species eum hoc aëre coniunctas. Descriptionem siue diuisionem vis ac efficaciae dat capitulum; primum refert aërem, ut alimentum: secundum

dum, vt venenum: tertium, vt medicamentum.
 Exponit deinde Auctor aëris vsum medicum, che-
 micum, pharmaceuticum et diaeteticum. Princi-
 pium sanguinis tingens, quod ex atmosphaera duci,
 initium suum aëri et fluiditati cuidam electricae
 deberi credit, quodque inter inspirandum hauri-
 mus, atque maximum caloris in animali praesentis
 nutrimentum est, hancque virtutem habet colorem
 animale et vitam sustinere, insignit nomine ele-
 ctico Gas (*Gas éthéro-électrique*). In capite ter-
 tio, vbi efficacia aëris specierum, tanquam alimen-
 ta proponuntur, ad hanc quoque aëris fixi vim ac-
 cedit Auctor, quae calculos destruit. Quam qui-
 dem virtutem huic aëri denegare videtur, et potius
 credere hoc remedium contra calculum nouum
 considerari debere pro eo, quod multorum aliorum
 locum sufficiat. Nequaquam autem nobis per-
 suadere possumus, vires remediorum fixorum alca-
 linorum calculum destruentes sententia Auctoris in
 aëris fixi, qui lapidi insit, absorptione sola constare;
 immo vero certum esse putamus, has vires in disso-
 lutione oleosa glutinosi vinculi, quod concretiones
 has in viis vrinariis efficit, consistere, quo separa-
 tio partium similium sequitur, quae hac seiunctio-
 ne ad eiiciendum redduntur aptiores.

Pars secunda tractat alimenta et medicamenta p. 37.
 in genere. Conqueritur THOUVENEL de innu-
 mera medicamentorum copia, eorum distributione
 dissoluta, de naturali et artificioso pharmaciae aug-
 mento nimio. Maxime omnino optandum esset,
 vt aliquando reformatio pharmacopoeiarum fieret.
 Quam egregie de salute hominum medicus sapiens
 etiam in suo tantum circulo, meritus esset, si farra-
 ginem medicamentorum peregrinorum maxime
 pretiosorum, quae per sua itinera longissima vim
 amiserunt omnem atque efficaciam, quaeque ciui

- inopi propter pecuniae penuriam nullum afferre
auxilium, condemnaret, eorumque loco inquilin-
minus pretiosa magisque efficacia substitueret. Gra-
viter autem dolendum est huic instituto maxime
laudabili repugnare ignorantiam ex eaque super-
stitionem quandam ortam veterum medicorum
plurimorum partim, partim intolerantiam atque
P. 40. cupiditatem iuniorum. Sectio prima persequitur
medicamenta in genere. Num vero certum atque
exploratum habeamus, limites, ad quos chemici
in suis disquisitionibus pharmaceuticis consistere
coguntur, nihil nisi nudam materiem ostendere
mortuam ita, ut nunquam certiores redderetur
de vi atque efficacia huius illiusue medicamenti
disquisiti, Auctorem nisi in omnibus, certe tamen
P. 47. in plurimis rebus affirmare perquam vexaret. Se-
ctio secunda, quae de alimentis in genere loquitur
nec tamen noui quidquam profert, finem huius
opusculi lectu dignissimi facit.

XVIII.

Anleitung zum Aderlaffen für geübte und angehende Wundärzte von D. I. I. H. BÜCKING. Söndal bey Dan. Christ. Franzen und Grosse. 1781. mit 2 Kupfertafeln. pll. 131. ohne Dedication und Vorbericht.

i. e.

Institutio ad venaesectionem, in usum Chirurgorum exercitatorum, et tironum, auctore D. I. I. H. BÜCKING.

Patris, qui iam de hac re scripsit, exemplo incensus Cl. huius libelli Auctor in eo ita diligit, ut, licet plura addi, et nonnulla aptius dici poterint, tironibus et illis exercitatis Chirurgis, qui

quasi mechanice tantum agunt, omni ex parte commendandus sit. Tribus sectionibus rem absoluit, in quarum prima, ea quae ante operationem, altera, quae in ipsa, et tertia, quae post eam peragenda sint cum ab aegro, tum a Chirurgo, exponuntur.

In prima attendi meretur, fasciam, qua venap. 2. secta ligatur, duas vlnas cum dimidia longam, duosque digitos latam, optimam esse; et instrumentum, p. 9. elatere instructum, cuius singulae partes, quoad sua commoda et incommoda fusius explicantur, et in tabula prima depictae sunt, omnibus aliis praestare. Quum chalybea illa particula, quae basi sulci vel p. 11. incisurae, per quam ferramentum cum elatere suo descendit, et in quam tota vis elateris cadit, orichalco, vtique argento duriori, imposita est, sufficienter nondum resistere queat, ea ex parte instrumentum hoc aliqua correctione adhuc indigere, putat. Ad ferramentum in scrinio firmandum epitonium postulat, quo elatere illi imposito (*Auslie* p. 12. *geseder*) non opus sit; simul autem foraminum p. 21. huic epitonio inseruientium duo vel tria requirit, p. 11. quo variae longitudinis ferramenta adhiberi queant. Serpentiniformem elaterem, eodem iure p. 13. teretem vocandum, tortili praefert; in venis ta- p. 44. men, ossibus, tendinibus et vasis propius adiacentibus, velut pedis, secandis, elaterem non adeo fortem, ferramentumque globosum et paruum, in minori scrinio contentum adhibendum esse iubet. Ne elater digitis adducatur, commendat scalpellum p. 13. tenue obtusum, ad epitonii firmationem et relaxationem simul applicandum Tab. I. fig. 8. depictum. Aptius esse censet, si elateris finis retrorsum, quam si dextrorsum flexus sit; sic et, si eminentia lami- p. 20. nae fundamentalis, callis nomen habens, cum hac

- P. 21. fusa sit. Hamulo elaterem pressoris tandem tenente non nimis longo, plane abesse posse spinium pressoris; prorsus autem inutiles esse partes: elaterem attollentem (*Hebefeder*) ferramentum.
- P. 29. coecum, et furcam, luculenter docet. Iubet, ut spongia in capsula argentea, vel stannea retineatur,
- P. 31. quae simul sanguini metiendo inferuire possit. In sectione secunda de venarum, instrumentorumque variorum illarum sectioni aptorum selectu egregie differit. In grauidis, quarum pedes oedematosi phaenae ramum super pollicem decurrentem commendat. Venae brachii et pedis secundae tabula secunda depictae sunt. Ex insolitis venae sectionibus tantum illam frontalis, raninarum, et iugularis descriptit.
- P. 92. scripsit In tertia sectione de ecchymosi, a sugillatione rite distincta; dilatatione venarum, cum *BILLOUERS*
- P. 102. hernia venarum dicta, nec metuenda; laesione ossis,
- P. 108. non adeo infrequenti; vulneratione tendinum, non adeo periculosa, exposita omnino legi meretur.
- P. 113. In laesione neruorum fasciam leuiorem fasciam
- P. 118. magnae circulari praefert. Illam in arteriarum laesione adhibendam accurate describit, et de symptomatis, hanc laesionem sequentibus, breuiter
- P. 124. quidem, sed bene differit. Tandem lymphaticorum vasorum laesionis mentionem facit, et, quae Chirurgo scitu digna sunt, breuiter docet.

XIX.

D. CHRIST. GOTTFR. GRVNER, Sr. Herzogl. Durchl. von Sachsen - Weimar und Eisenach Hofrathes, der Kräuterkunde und theoretischen Arzneywissenschaft bey der hohen Schule zu Jena öffentl. ordentl. Lehrers, Anleitung Arzneyen zu verschreiben zum Gebrauch akademischer Vorlesungen.

*ungen. Heidelberg und Leipzig bey den Gebrü-
dern Pfähler 1782. 8. 327. Seiten.*

i. e.

Via et ratio formulas medicas cc. scribendi in
vsum praelectionum academicarum, auctore
CHRIST. GODOFRED. GRVNER.

Non eget commendatione nostra libellus, arti
formulas medicas conscribendi dicatus, quip-
pe satis notus et a nobis suo tempore *) cum lau-
de commemoratus. Habent ergo ii, qui latinam
linguam non satis callent, hic eundem germanica
veste indutum, nuspiam mutatum, nequaquam dita-
tum, nisi praefatione quadam, quae magis ad Cl.
GRVNERVM, quam interpretem, pertinet. Dolen-
dum id vnice, datam et susceptam esse hanc versio-
nem, inscio et inuito auctore, quia sic potuissent
varia hinc inde addi vel demi. Speramus tamen,
fore, vt Cl. GRVNER ipse, quam molitur, nouam
vtilissimi libelli editionem cum lectoribus discendi
cupidis breui communicet.

XX.

Tractatus pathologicus de catalepsi, auctore
GOTTLIEB LEBERECHE FABRI, M. D. et Societ.
Nat. Scrutat. Hall. Soc. Halae ap. Io. Iacob.
Gebauerum. 1780. 8. 96. pagg.

Scripsit Cl. Auctor hoc opusculum pro summis
in medicina honoribus consequendis, inque eo
conficiendo tam praeclare versatus est, vt omnem
bonorum plausum mereatur.

Continentur vero Cap. I. *symptomata iisque su-* p. 9.
perfructa vera catalepticos notio. Rarus morbus est

Yy 3

cata-

*) vid. comm. nostr. Vol. XXIII. p. 265 sqq.

- p. 12. catalepsis, rarius bene observatus. Plura præcedunt symptomata quidem, sed ea fere eadem, quam aliorum morborum, et non nisi instantem et cito nem prænunciant. Cataleptici retinent sensum quem ante habebant, quam malum ingruens, et
- p. 21. hinc mira eorum varietas. Partes sunt nemine nequaquam immobiles, functiones animales cito
- p. 23. vel sensum redeunt, nonnunquam febriles morbi superaccedunt, idque huic morbo vero proprium est, ut phaenomena essentialia statim tempore recedant, i. e. catalepsis paroxysmos formet. Quae
- p. 24. vberius illustret Cl. Auctor, subiecit quasdam historias morbi, sumtas ex FERNELIO, FERRIO, FARMERO, REYNELLO cet. unde vera eius notio patet.
- p. 36. Ex quibus concludit Cl. Auctor, catalepsis esse variationem functionum animalium cum eorum corporis flexilitate, eamque multis percrenset accipiat, SCHRAFFIUM et BAUMERUM, qui notat, hoc in morbo relaxari, redarguit, HAENIUM, et functiones vitales plerumque debiliores se contendit.
- p. 45. In Cap. II. docentur differentiae cataleptis essentialis et accidentales. Confunditur fere catalepsis cum spasmis, sed differt a tetano cetera ista morborum flexibilitate, ab ecstasi sensuum, ideisque et phantasias foriatione, a stupore impressione pallida, ab apoplexia eadem, quam memorandam dicimus, flexiilitate. Quae vero symptomata quae non sunt semper eodem gradu eademque violentia, recte diuiditur catalepsis in completam et incompletam, quae quidem in eo a se differunt.
- p. 60. quod una alteraue functionum animalium omnino non, vel minus, quam in completa, locum sit. Id quod vberius docet Cl. Auctor historiae, quas passim observatores referunt, SCHRAFFIUM, HAENIUM rel. Porro quaerit Cl. FABRI, utrum
- dicenda

dicenda sit catalepsis *uniuersalis et particularis*. Nar-
rant talia exempla CHRISTOPH. WESER, LA MET-
TRIE et SYLVIVS, sed particularem dari, negat
Auctor noster, cui magis placet diuisio in *prima* p. 69.
primam et secundariam, idiopathicam et sympathicam, in
puram et mixtam, et haec fere frequentior occur-
rit, item in *benignam et malignam*, at vero *ratione* p. 75.
curfus in acutam s. breuem et chronicam. p. 79.

Caput tertium de *causis catalepticos*, inscribitur. p. 82.
Masculæ defendit Noster causæ proximæ vim et
auctoritatem contra Cl. STARKE, qui nuper eam
relegatam, iure, nescio, quo voluerat, eamque in
catalepsi non esse spiritum congelatum, non dens- p. 84.
tum liquoris neruei aditum, non pressuram ner-
vorum motui dicatorem, non lentorem nobilissimi
succi, vt Cl. PESSAULT DE LA TOUR veluti per p. 86.
somnia vidit. *Causæ remotæ* sunt amor, ira p. 87.
cundia, terror, meditatio profunda, vnde forte
SOCRATES fuit catalepticus, debilitas neruosi sy- p. 93.
stematis, vitia primarum viarum et sanguinis, et ex-
terna valida irritamenta, inprimis frigus. — Hac-
tenus Auctor noster, qui si prognosin et curatio-
nem catalepticos adiecisset, haberemus perfectum
de mirabili hoc morbo libellum. Etsi enim noua
et inaudita non memorat, perdiligenter tamen con-
quisiuit, quæ apud auctores consignata leguntur,
et bene diiudicauit.

XXI.

WILLIAM HEWSON vom Blute, seinen Eigenschaf-
ten u. einigen Veränderungen desselben in Krank-
heiten, nebst einem Anhang, betreffend die Entde-
ckung der lymphatischen Gefäße in Vögeln, Fi-
schen u. Amphibien. Nürnberg in der Lochner. u.
Grattenauerischen Buchhandlung 1780. 8. 162.
pagg.

i. e.

De sanguine, eius qualitatibus, et mor-
bus quibusdam in morbis, cum appendice
de inuentione vasorum lymphaticorum in
auibus, piscibus et amphibis, Auctore WIL-
HEWSON.

Versio partem primam HEWSONI *Experimenta*
Inquiries complectitur, ceteras, ob imperiam,
vt videtur, interpres intactas reliquit. Quae
satis bona et accurata videtur, et scriptio vtilis
sua perquam commendabilis, tamen lectorem
rari non lubet, quia ipsius autographi in supple-
mentis dabimus epitomen. Inseruire interim
eorum commodis potest, qui istam collectionem
voluminosam non possident.

XXII.

HIER. DAV. GAVES *Anfangsgründe der Krankheits-
lehre des Menschen, aus der letzten Ausgabe
des Verfassers in freyer Uebersetzung mit aus-
gebreiteten eigenen Bemerkungen und beträchtlichen
Zusätzen zum Behuf deutscher acad. Vorlesungen
für angehende Aerzte u. Wundärzte eingerichtet,*
von DANIEL ANDREAS DIEBOLD, M. D. in
Strasburg. Zürich, bey Orell, Gessner, Fils-
lin u. Comp. 1781. 8. 1022 Seiten.

i. e.

Institutiones Pathologiae medicinalis, 'secun-
dum editionem vltimam auctoris libere ver-
sae, et animaduersionibus propriis et addi-
tamentis multis in vsum germanicarum ac-
ademicarum praelectionum, Auctore HIER.
DAV. GAVIO et auctae a DAN. ANDR. DIEBOLD.

Non

Non egent commendatione nostra GAVBII *Institutiones Pathologiae*, quippe per se commendabiles; versio vero laudabilis nullo modo est. Et enim prima eius dos, perspicuitas et sensus explicatio, deest, deinde puritas orationis. Huc accedit moles indigesta et rudis notularum et animadversionum, quae diligentiam produnt quidem, iudicium minime, et quod maximum est, barbarum legere iurares, non Germanum. Sic vbique crepat *Grundstoffe* (Elementa), *grimme Kälte*, *Hauptzerstörungen der Krankheiten*, *Kloßesteine* (calculi), *Inseizellen* (sebum renale), *Schmerz bis im untersten des Gehirns* (Encephali dolores) cet. Talia qui ferre potest, huc adsit, nos vero versionem, quia mala est, laudare non possumus.

XXIII.

Nova physico-medica.

In hac nostra *Lipfica* vniuersitate Cl^o ERN. GOTTL. ROSE, munus Decani facultatis medicae, atque Professoris therapiae publici ordinarii elementissime demandatum, et Cl^o IO. CAR. GEHLER, professor Pathologiae publica ordinaria tradita est, atque Cl. IO. GOTTL. HAASE professor Anatomiae publicus ordinarius nominatus, hoc munus d. 1 Sept. huius anni, adiit oratione, qua Anatomen in sui studiosos non illiberalem esse demonstrat: hac occasione publici iuris reddidit *myotomiae specimen*, quo *musculi pharyngis velique palatini observationibus quibusdam illustrati continentur*. Iam igitur facultas medica Lipsiensis his membris constat:

D. ERNESTVS GOTTL. ROSE, ordinis medici Decanus perpetuus, therapiae Professor publicus ordinarius, Academiae Decemuir, collegii maiorum principum collega, et apud Lipsicos Poliater.

D. CAROLVS CHRISTIANVS KRAUSE, facultatis medicae Senior, anatomiae et chirurgiae Professor publicus extraordinarius, collegii principum collega.

D. IOANNES CAROLVS GEHLER, pathologiae Professor publicus ordinarius, facultatis medicae Assessor, collegiorum maiorum minorum principum collega, apud Lipfienfes medicus publicus, et societatis oeconomicae Lipfienfis socius.

D. IOANNES GOTTLÖB RAASE, anatomiae Professor publicus ordinarius, et facultatis medicae assessor.

D. ERNESTVS FLATNER, physiologiae Professor publicus ordinarius, facultatis medicae assessor, et societatis oeconomicae Lipfienfis socius.

D. ADAM MICH. BIRKHOLZ, facultatis medicae assessor.

D. IO. EHRENF. POHL, botanicae professor publicus extraordinarius, et facultatis medicae assessor.

Praeterea in Cl^m CAROLVM GOTTLÖB Med. D. munus Professoris medicinae publicae extraordinarii delatum est.

*Lipfica Iablönowiana societas in conventu Calendis Iulii anni MDCCCLXXXIV habito, iudicio de commentariis cum ea ad quaestionem de *Geocosmi* *) communicatis, atque communibus cum epigrapho: qui a nucleum esse videtur, eum frangat oportet, optimam ex nullis censuit. Et si autem nondum omnino votis societas satisfecit, tamen praemio eundem condecoravit. Apud schedula auctor eiusdem detegebatur Cl. OTTO ESPLING, A. M. Upsalia Suecus.*

*) vid. comment. nostr. Vol. hui. p. 334.

Societas regia medica *Parifina* in confelfu publico die fecundo Martii, anni 1784 praemia diftribuit haec: I. Ad quaeflionem, *quae hydropis medendi rationem fpectabat*, quatuor commentarii ad focietatem transmiſſi, eiufdem attentione digni viſi ſunt. Praemium primarium, 300 librarum Gallicarum, decrevit ſocietas tractatui cum ſymbolo: *medio tutiſſimus ibis*, cuius Auctor erat Cl. MEZLER, Conſiliarius et Medicus Comitum de Lipinghen Nippenburg. Singulo aliorum trium tractatuum tribuit monetam auream, 100 librarum. Auctor primae commentationis cum epigraphe: *ſi quid nouiſti rectius*: erat Cl. CHARTIER, Doctor-regens facultatis medicae Angerenſis, et medicus Sereniſſimi Principis, fratris regis Galliae. Alteram monetam obtinuit Cl. THOMAS OLLIFF, medicus Anglus, qui commentationi adiunxit diſtichon hoc:

*Haec ego; dum felix nimium tu Gallia; Regem
Pacis habes legumque et libertatis amicum.*

Denique tractatus, cui inſcripta erant haec verba: *Hoc opus, hic labor*, Auctorem habebat Cl. PETRUM MATTHIAM NIELEN, Directorem ſocietatis artium ſcientiarumque, quae Traieſti ad Rhenum floret, ſimilique moneta aurea coronabatur.

Quaeflionem *de morbis exercituum aeſtivalibus et methodo iis medendi*, *) optime ſoluit Cl. THOMAS DE LA CHAUME, Medicus noſocomiorum militarium, in obſeſſione urbis *Mahon* et arcis *Gibraltar*, ſocietati litterarum commercio iunctus, in commentatione miſſa cum epigraphe: *Nobilitate et magnitudine*. Ideoque praemio 400 librarum ornabatur.

Etiſi quaefſtio, quae de optima *diſquiſitione aquarum mineralium* propoſita erat, nondum omnino tractatubus miſſis ſoluta erat, quidam tamen at-

ten-

*) vid. comment. noſtr. Vol. XXV. p. 167.

tentione digni erant. Inprimis vero commentarius a Cl^o MARET ad societatem missus praemio 100 librarum ornabatur: etenim eius analysi quam in aquis de *Sainte Reine* instituerat, nouissima experimenta continebat, atque de cognitione chemica testabatur. Reliqui commentarii, laude digni missi erant: 1) a Cl^o CUEL, Medicinæ Doctore Clermonti-Ferrand, *super aquis mineralibus de la Batiffe*: 2) a Cl^o DUMERIL, M. D. Valogni, *super aquis mineralibus de la Taille*: 3) a Cl^o DE MARSONAT, Presbytero Cassinensi, *super aquis de Chabonniere*: 4) a Cl^o GALLOT super aquis de *font Laurent sur Sevre et de Mortagne* in Poitou inferiore.

Reliqui auctores chemicarum doctrinarum ignari erant: inuitat societas omnes Chemicos, ut pergant aquarum mineralium analysin institui, aut si experimenta chemica instituere nequeant, qui huic negotio se dixerunt, ut observationes medicas de attributis et vi aquarum colligant, eaque quae de aquis cognita sint, ad societatem mittant.

Commentariorum, qui de topographiis medicis ad societatem missi erant, tres moneta sua coronabantur: primum misit Cl. GILBERT, M. D. qui *topographiam medicam de comitatu Lannoisensi* offerebat. Continetur in eo utilitas proposita de morbis endemicis et populatione locorum: secundo describitur medice et physice praefectura et urbs *Lons-le Saunier*, auctore Cl^o EVERTANT, M. D. Tertio continetur topographia medica praefecturae *Remiremont*, eamque Cl. GALLOT societati misit. Caeterum etiam Cl. CHAMPEIL descriptio urbis *Mont-Dauphin* laude digna erat praemioque coronata fuisset, nisi eam diuinae medicinae militaris iam Cl. Auctor destinasset.

Observationes medicinam animantium attinentes, plures accepit Societas, earumque praesertim commemorandae sunt observationes Clⁱ IACQUINELLE de gastrodynia calculosa et ruptura diaphragmatis in equis, vti quoque dissertationes et observationes super morbis equorum Eidem a Cl^o BELLEROCQ missis.

His propositis, Cl. VICQ D'AZYR quaestiones in annum 1785 propositas repetiit, de quarum prima supra retulimus *): altera spectat medendi febribus remittentibus methodum, estque haec: Determinetur vsus et noxa corticis peruiani, qui in medela variarum febrium remittentium specierum adhibeatur. (*Determiner quels sont les avantages et les dangers du quinquina administré dans le traitement des différentes especes des fiebres remittentes.*) Praemium huic quaestioni destinatum est 600 librarum. Commentarii mittantur ante *Calendas Maii* 1785.

Simul quoque retulit, beniuolentia gubernii, atque generositate quorundam societatis sociorum datam societati esse potestatem, de redditibus 4000 librarum Gallicarum ita disponendi, vt iidem impendantur praemiis, quae laboribus ad declarandam melius epidemiarum in hominum et animantium brutorum genere saeuientium, et constitutionis medicae tempestatum naturam factis tribuantur. Quae quidem praemia pluribus modis promereri datum est 1) continua atque exacta de constitutione medica tempestatum relatione: 2) commentariis doctis de eodem argumento vel epidemia quadam scriptis, siue iidem ad quaestionem praemio propositam respondeant, siue in genere tantum bene de re proposita agant. In hunc finem societas proponit quaestionem hanc.

Atra

*) vid. comment. nostr. Vol. XXV. p. 340.

Atra bilis, quam peculiarem humorem in hmine veteres habuerunt, estne re ipsa distincta ab aliis: et suntne igitur quatuor annuae morbosae constitutiones, a veteribus adsumtae, catarrhalis, inflammatoria, biliosa, et atra biliaria; nec ne? Si ita, quinam est atrae bilis vis et influxus in produendis morbis epidemicis? (*Des quatre constitutions annuelles admises par les anciens, et qui sont la catarrhale, l'inflammatoire, la bilieuse, et l'atrabiliieuse, les trois premières étant connues et bien déterminées, on demande si la quatrième a une existence distincte, et quelle est son influence dans la production des maladies épidémiques?*)

Praemium optimae dissertationi tribuendum est 600 librarum gallicarum, distribuaturque in confessu publico vernali 1786: dissertationes ante calendas Ianuarii mittantur ad Cl^{um} VICQ D'ATRE, societatis secretarium, solutis vexigalibus et legibus saepius repetitis. Caeterum societas continuabit monetis aureis ornare topographias medicas optimas, analyses aquarum mineralium, atque omnes medicam scientiam novis inuentis ac vtilibus dogmatis locupletantes dissertationum Commentarii ab ipsis membris societatis praelecti, epilepsiam, abortus epizooticos, atque structionem symphyseos ossium pubis attinebant. Elogia quoque GVIL. HUNTERI et Clⁱ SANCHEZ a Secretario legebantur.

Facultas medica *Parisiensis* per Cl. MALOUIN Lectorem et Professore[m] medicinae collegii regii et huius facultatis socii suum conuentum publicum indixit primo septembris habendum, in quo lectae sunt commentationes praemiorum ab ipsa propositorum gratia. Tria fuere illa, quorum 1) rachitidem, 2) diuersas infantum conuulsiones et 3) morbos medullas

medullae respexerunt. Facultas spem concepit maximam, fore, vt in his commentationibus quaedam inuenirentur, quae certam methodum atque indubitam praescriberent, cui ars in persequendis illis morbis se adstringere posset, sed ne vna quidem consiliis eius satisfecit, quare decreuit nulli praemium, sed tantummodo iussit fieri mentionem perhonorificam duarum commentationum, quarum altera de rachitide continet practicas indicationes, quae in praxi aliquam vim habere possunt, atque experientia fultae vltiori disquisitioni locum dant, verum non iusto ordine ibi ideae, quas habuit facultas, sunt collocatae. Altera commentatio de conuulsionibus infantum est admodum spissa et admodum citatis referta, quae doctrinam et circumspectam auctoris praxin resipiunt. Igitur facultas eandem iterum materiam eademque praemia ad annum 1784 restrinxit, ita vt praemium duplum esset. Simul proposuit praemium 300 librarum commentationi de *asphyxia* ad annum 1785. His legitime peractis lecta sunt: 1) *Elogia* trium defunctorum doctorum, scilicet CL. DE LA RIVIERE, BIDAULT, NOUGUEZ, a Decano CL. DUMANGIN composita; 2) *iudicia* facultatis varia de rebus ipsi propositis, inprimis vero de coemeteriis in Lisieux et Rennes in Britannia; 3) a Cl^o PHILIP Exdecano elogium Cl. BERTIER anatomici in sua patria demortui; 4) a Cl^o DESCOMET commentatio de electricitate equiseti; 5) a Cl^o DE LA FOSSE elogium Cl. CASAMAIOR; 6) a Cl^o BARDANE commentatio de cura colicae peculiaris inter maris accolae; 7) a Cl^o SOLIER elogium Cl. DOULCET, medici nosocomii Dei; 8) a Cl^o SIGAULTO de incommodis inde ortis, si funiculus vmbilicalis ante prolis enixum secatur.

Acade-

Academia scientiarum, bonarum litterarum et artium *Lugdunensis* praemium, quod quaestioni de commixtione aluminis cum et in vino, in annum 1783 proposuerat, in annum 1785 prorogavit. Etenim vnum tantum commentarium accepit, qui, quamvis omni assensu non indignus fuerit, tamen experimentis sufficientibus suffultus, quibus conseruatio vini per alumen probaretur, pericula vsum internum et continuum salis adaectui minantia et varia remedia vina alumine mixti cognoscendi indicarentur. Igitur academia praemium huic quaestioni constitutum ad 1200 libras adauxit, iisque addidit summam 100 imperialis (écus), vt ad dignas et votis respondentes responsiones incitaret rei peritos. Denuo itaque expectat examen physicum, argumentis experimentisque suffultum, quo dissolutio aluminis in vino quae conseruationem vini et sanitatis disquiratur. (*l'examen physique et raisonné de la dissolution de l'alun dans le vin, considérée relativement à la conseruation du vin et à la conseruation de la santé*). Immo praesertim Auctorem commentarii cum symbolis. *Sunt certi denique fines*, vt experimenta sua cum maiori materie (*im Großen*) repetat referatque, praesertim sequentes quaestiones respiciat: 1) Estne mixtio aluminis in vino certum remedium, ad conseruandi, aut qualitatem eius restituendi, si deprauata fuerit? In quam deprauatione vini alumen adhibendum est, vt ea vel caueatur, vel corrigatur? 2) In quam proportionem alumen vino admiscendum, si haec commixtio vt proficue probata fuerit? 3) Nocetne vinum alumine ita commixtum sanitati? et quanam damna in oeconomia animali eius vsum insequuntur? 4) Quodsi aluminis cum vino mixtio sanitati noxia fuerit recognita, estne remedium aliquod, corrigendi vini effectum notum?

notia? 5) Quanam est methodus maxime simplex et exacta, cognoscendi praesentiam aluminis eiusque quantitatem, dissoluti in vino, praesertim in vino rubro?

Commentarii mittantur ante calendas aprilis anni 1785. Praemium consistit in 4 monetis aureis, quarum singula 300 librarum Gallicarum valore est. Leges reliquae satis superque sunt cognitae.

Societas regia scientiarum *Monspeliensis* proposuit praemium monetae aureae 100 thalerorum gallicorum (*écus*) illi, qui indicauerit methodum parum sumtuosam parandi specula, quae unam tantum imaginem clare et perfectis limitibus circumscriptam repraesentent (*indiquer un procédé peu dispendieux pour faire des Miroirs qui n'offriront, qu'une seule image bien nette et parfaitement terminée.*):

Sint specula haec oportet perfecte et ita polita, ut nitor diu idem maneat, sintque vsui in camera obscura idonea, aptaque microscopiis solaribus et telescopiis. Constat enim, specula vitrea, si in experimentis opticis et catoptricis adhibentur, semper duplicem lucem reflectere, si vel eorum superficies sint parallelae; metallina autem specula facile aëri atmosphaerico exposita obscura fieri, raro perfecte plana et polita esse, neque saepe rimis aut puncturis (*piquures*) carere, sic quoque nimis gravia et pretiosa esse. Optat igitur societas, ut componantur specula, his mēdis carentia, omnibus autem commodis, quibus vitrea et metallina specula instruuntur, praedita. Sic namque instrumenta optica astronomica et nautica reddita fore multum perfectiora.

Qui huic quaestioni soluendae operam dabunt, rogantur, ut Gallico aut Latino idiomate commen-

tarios conscribant, iisque addant specimen et testimonium de institutis experimentis. Ipsi autem tractatus mittantur ad Cl^{um} DE RATTE, qui dum uiuit societati est a secretis, ante calendas septembris 1785. Forma legesque obseruandae ex prioribus cognitae sunt.

Societas regia physica et artium Aurelianorum congregata, primum publicum confessum habuit die VIII. iunii. Cl. MASSUAU DE LA BOREL, Gubernator urbis *Maire* et Praeses vicarius societatis, aperuit confessum oratione, qua utilitatem noui huius instituti demonstraret: quae quidem propositio vberius declarabatur a Cl^o DE BEAUVAIS DE PREAU, qui societati perpetuo est a secretis et literis. Praelegerunt deinde socii societatis dissertationes, quarum eas commemorabimus, quae nostra attinent. Cl. PROZET, Physicus et Chemicus causas indicabat, cur saccharum in opificiis huius urbis purgatum omni illi, quod in aliis Galliae locis praeparatur, praeferrere soleat. Non solum aquam, sed praecipue artificium atque solertiam saccharo purificando adhibitam causas esse demonstrabat. Cl. CORNEILLE DE VILLENEUVE describebat cornicem albam (*corneille emmantelée*), quae hieme praeterita reperta est, atque simul causas huius varietatis eiusque influxum in tria naturae regna perquirebat. Cl. BEAUVAIS DE PREAU conferebat descriptionem topographicam et medicam urbis et regionis Aureliensis.

Facultatem medicam *Lundinensem* Rex Sueciae Clementissimus duobus auxit membris: KILIAN STOBÆVS, qui antea medici prouincialis in ditione Christianstadiensis Scaniae officio functus est, iam munere Professoris Ordinarii in arte obstetri-

dis ad Academiam Lundinensem fungitur. ANDREAS KILARII BARFOTH, anatomiae professor, regio diplomate anatomiae Professor Publicus Ordinarius constitutus est.

CL. FISCHER, Med. D. Gottingam adiit, ibique Professor Medicinae extraordinarius nominatus est, ubi curam uosocomii obstetricii praesertim habebit.

CL. FR. HENR. WIGGERS, M. D. *primitiis Florae Holsaticae*, 1780 editis, clarus, munere professoris Philosophiae extraordinarii ornatus est.

FRANZIUM, medicinae Doctorem, et Professorem Lipsiensem, Collegium illustre regium Medicorum Nanceianorum sibi adiunxit socium.

Academia scientiarum, artium et humaniorum Lipsiarum *Divionensis* suis adscripsit sociis Cl. REINH. WILLEMET, Demonstratorem regium Chymiae et Botanicis in Academia Nanceiana, qui multis scriptis inclaruit botanicis, nuper quoque societatis regia physices et historiae naturalis Aurelianensis eandem in ipsum contulit dignitatem.

JOH. PFEFFINGER, de cuius morte supra *) scripsimus, annum aetatis suae quinquagesimum quartum, dum moreretur, agebat. Anno 1754 dissertatione *de vi musculari* doctoris gradum obtinuit: et 1759 oratione *de studiis anatomici deliciis*, iuncta simul mechanicarum rerum scientia, munus professoris adiit.

Mortui sunt:

CL. DE LA REVERRIERE, chirurgus nosocomii Parisini, quod ad Deum vocatur, receptus herniarum causa a Collegio, die 3 aug. 1783: scripsit *Méthode pour guerir les descentes ou hernies*, à Paris 1766, in 12. 132 pagg. 2) *Instruction utile aux personnes*

*) vid. comment. nostr. Vol. hui. p. 174.

formes du sexe attaquées de descente, à Paris, 1768.
3) *Description d'un nouveau bandage propre aux hernies, à Paris, 1768. 12. 42 pages.*

CL. PIERRE, Doctor regens facultatis Medicæ
Parisiens. 1 septembr. 1783.

SCIPION BEKON Abbas, Canonicus, Prae-
sidentum principis sanctae aedificae Parisiensis, Parisi
mense februario 1784. Physicam et historiam na-
turalem variis illustrare studuit scriptis.

HENRICVS DIDIER, Chirurgus et professor
senior collegii regii chirurgici Parisiensi et
academiae regiae chirurgicae et Professor
in Academia S. Luc, mortuus est
mense februario. Multis inclaruit scriptis chir-
urgicis et anatomicis.

ANTONIUS FRANCISCUS BARRAUD, Chirurgus
regii Chirurgorum Parisiorum socius, doc-
tor regius artis obstetriciae, confiliarius
chirurgorum, eiusdemque praepositus
mense martio Parisi.

Lib. BARO ION. HAPT. CLYDOU, de
Praefectorum senior et Nobilium praefectorum
nensium, Eques ordinis regii et militis, Sancti
donici, dux exercitus Helvetiae Iomni, Confiliarius
intimus et legatus principis et Episcopi
socius Academiae regiae, scholasticus et artium
vodonensis, societatis rei naturalis Tigurinae
societatis Bernensis et Solothuriensis, mortuus
1784: egregia scripta botanica edidit et
philanthropiam ac poësin magnam nominis ge-
rosissimi celebritatem consecutus est, et
et perfecit.

FRANCISCUS ANTONIUS HERARDUS, Med-
icus Argentoratensis, princeps medicorum
sum regis, et inspector nosocomiorum militum
et pharmacopolorum Aftasiae, d. 21 mart. 1716
Parisi.

JOSEPH. NAULIN, Doctor medicinae, consiliarius regius et archiater, collegii regii medicorum Nanceianorum socius honorarius, Censor et censor regius, societatis regiae Londinensis, academiarum literarum elegantiorum scientiarum et artium Burdegalensis, Rothomagensis, Catalaueensis et Arcadicae Romanae, et aquarum mineralium in Francogallia inspector, die 13 apr. 1784.

Parisiis die 15 novembr. 1783, **JOSEPHVS STEPHANVS BERTIER**, academiae regiae scientiarum Parisiensis litterarum commercio iunctus, et societatis regiae Londinensis sodalis, natus erat an. 1710 Aquis sextiis in Prouincia, philosophicis et physicis maxime studiis se deuouit: Scriptorum suorum praecipua sunt: *Dissertation, où il examine si l'air passe dans le sang: des Lettres sur l'électricité: la physique des corps animés: et la physique des minéraux*. Caeterum animi probitate humanitateque moribus, qui eum noverant, probatus erat ac laudatus.

Die 8 iulii anni 1784 **TORBERNVS BERGMAN**, chemiae, metallurgiae et pharmaceut. in academia Upsaliensi Professor, Eques auratus regii Ordinis de Wasa, Acad. Imp. N. C. regiarum academiarum et societatum, Paris. medicae Paris. Montispeff. Diuionens. Vpsal. Stockh. vtriusque, Londin. Götting. Berol. Taurin. Gothoburg. Lund. sodalis, dum ad acidulas Meduenses, in Ostrogothia, adflictus dum valetudini quaerebatur solatium. Ereptus est igitur patriae, bonorum omnium, cognatorum et amicorum amplexibus, vti etiam erudito orbi vir longe celebratissimus, post expletos XXX annos.

Cl. WILHELMET, Demonstrator chymiae et botanices Nanceianus, nouum plantae genus, opera **Cl. DE NECKER**, botanici Electoralis Manhemensis produ-

productum, detexit, cui nomen suum indidit *Willmetia*. Characteres huius plantae generis sunt: calyx communis, oblongus, monophyllus, usque ad diuisiones, segmenta aequalia, conuoluta recuruataque usque ad florum extrema. Corolla composita, vniformis, flores in vno ordine peristylis dispositi ac aggregati. Corolla particularis monopetala, lingulata, fistulosa, truncata, dentata, rae ad instar in suis summitatibus. In medio florum quinque stamina filamentosa breviter mucosantur, et antherae in cylindrica siliqua oriuntur. Fructum stillum ex ouario longo constat, stilus filiformis, qui in duo abit stigmata. Semina sunt fertilia, summitas eorum lateralis quinque membranis parvis breuibisque terminatur, in quorum medio exurgit stilus, simplex, capillaris vni pediculo innatus. Receptaculum in superficie et extremo est nudum. Haec planta semiflosculosis, qui syngenesiam polygamiam aequalem constituunt, est accensenda atque Hieracio addenda, quae classi. 19. methodi sexualis Linneanae est inserta. Hucusque species haec tantum cognita est *Willmetia Hieracioides* NECKER, cuius breuem exhibemus descriptionem. Caulis vnum et dimidium pedem altitudine aequat, rotundus, fistulosus, leuiter striatus, in summitate paululum hirtus, interdum vno foliolo instructus, quod quatuor flores flauos pedunculis inaequalibus producit. Folia sunt ovalia, oblonga, petiolata, in basi attenuata, in apice punctata, in inferiore parte palida, in superiore pulcre viridia, in duobus lateribus splendentia et in apice leuiter dentata. Calyx oblongus, in superiore parte nigris pilis circumdatus, stylo obtektus. Flos flauus, constans ex segmentis vtrinque lanceolatis, recuruis. Bractea lanceolata sessilis versus interiora semper sita in pedunculo.

duculorum basin. Semen maturum, oblongum, fuscum, Fructificatio terminalis. In Austria haec planta reperta est, et Cl. IACQUIN, Professor Botanicus Vindobonensis in Vol. III. *Florae Austriacae* fig. 293. illam nominavit *Hieracium stipitatum*. Huic plantae subnexum est fragmentum historiam naturalem *NECKERIAE capnoides* SCOPOLI illustrans auctore Cl^o WILLEMET. Ad hanc *NECKERIAM* refert 1) *NECKERIAM capnoides*, 2) *Fumariam capnoidem*, 3) *Fumariam semperuirentem* et *florantem* flore albo, 4) *Capnoidem*, 5) *Neckeriam*, 6) *Fumariam capnoidem*. Sed inter botanicos magna circa hanc plantam est confusio. LINNEVS *fumariam capnoidem* Corydalim GALENI esse censet, de quo MATHIOLVS et plurimi veteres Botanici loquuntur. DALECAMPIVS, BAVHIN et alii appellant *Fumariam flauam* montanam, sed haec species a *Neckeria* probe discernenda est. LINNEVS in Mantissa vocat *Fumariam luteam*, MURRAY V. Cl. adiecit huic nomen HERMANNI. ADANSON *Capnoidem* TOURNEFORTII et SCOPOLI *Neckeriam Capnoidem*. FABRICIVS *fumariam* cum *Neckeria*, quae *Fumaria semperuirens* est descripta ad IACOBO CORNVTI. *Neckeria* autem sponte provenit in Canada et Virginia. Facile in nostris colitur hortis. BOERHAAVE in horto Lugdunensi, SPIELMANN in horto medico Argentino eam coluit. Virtute gaudet neruina, antinephritica, anticolica, et fere omnes proprietates *fumariae* officinalis ipsi competunt. AETIVS eandem aduersus obstructions hepatis et ad stomachi confortationem laudat.

Cl. REM. WILLEMETI (*analyse chymique de la mousse*) analysi historiae muscorum Cl. HEDWIGII in diariis collegii medicorum Nanceianorum exstat. In litteris ex Francogallia datis haec in laudem

HEDWIGII sunt scripta: *Ipsius pulcherrima inuenta omnino adopto, quanquam adhuc contradicant HÄCKERVS, qui ad Academiam Petropolitanam pro se contra HEDWIGIVM scripsit, sed frustra, ut videtur.*

Cl. WILLEMET Iun. Med. D. Nanceianus propediem HIEROPHILI SOPHISTAE de alimentis libellum editurus est, qui graecus hucusque tantummodo in codice manu exarato in Bibliotheca regia Parisina fuit asseruatus, quem, dum Lutetiae commorabatur Cl. WILLEMET, descripsit eo consilio, ut suis observationibus auctum locupletatumque prodire iuberet. Speramus, imo certo confidimus, fore hanc editionem non solum gratam, sed etiam quam maxime utilem viris doctis, quam ex eius dissertatione de frigoris usu intellexerimus. Doct. WILLEMET in hoc litterarum genere esse versatissimum.

Cl. IO. CHR. GOTTL. ACKERMANN edet proxime, impensis bibliopolii I. G. Mülleriani, Lipsiae, in linguam Germanicam translatus tractatus Celeberrimi LORRY de alimentis, additamentis et emendationibus auctum. De autographo ipso in proxima horum commentariorum parte referemus.

Eodem in bibliopolio prodibit versio germanica libri, quem nuper Cl. CAROLVS WHITE edidit de natura et causis tumorum in extremitatibus inferioribus, puerperis contingentium, de quo ipse itidem proximo vberius disseremus.

XIX.

Continuatio indicis scriptorum physico-medicalium, quae anno 1778 prodierunt.

P. V. VICATS materia medica. *Auszug aus der Herrn VON HALLERS historia stirpium Helvetiae*

- tiae, Lipsi. 8. (v. comm. nostr. Vol. XVI. p. 635.
vbi HALLERI historiam stirpium indigenarum
Helvetiae recensuimus. Prodiit autem anno
MDCCLXXXII. Germanica versio huius mate-
riae medicae a Cl. VICAT auctae.)
- WINCKS *Abhandlungen über das Wiederkäuen des
Rindviehes und die jetzt wüthende Viehseuche, Leipz.
8. mit Kupf.*
- La pharmacopée de Lyon, ou exposition métho-
dique des médicaments simples & composés
par Mr. VITET, à Lyon & à Paris. 4 mai.
- re. VIZE diss. de ascite, Edinb. 8.
- Strombau am Lech und Wertach, oder Beschreibung
der Backwerke, Archen und Kästen, wie auch eini-
ger Wasserröhren, wie solche in beyden Flüssen
erbauet worden sind, von LVC. VOCH, Augsb. 8.
- EVUSD. Unterricht zu Aufreißung der fünf Säulen-
ordnungen nach dem zwölftheiligten Modul, ib. 8.
- EVUSD. erste Gründe zu Gartenrissen nach Mustern
in 24 Kupfertafeln, jungen Gärtnern und andern
Liebhabern zum Besten entworfen, ib. 8.
- ADOLPH FRID. VOGELS chirurgische Wahrnehmungen,
1ste Sammlung (v. dec. III. Suppl. 3. p. 468)
- V. A. VOGELS ausgesuchte kleine Schriften patholo-
gischen, praktischen und chirurgischen Inhalts. Aus
dem Lateinischen, 2ter Theil. Lemgo. 8. (v. comm.
nostr. Decad. secundae Suppl. p. 640.)
- G. H. VOGLER diss. de maculis corneae. Gotting. 4.
- A. VOLTA'S Briefe über die entstehende entzündbare
Sumpflust; oder seiner physikalischen Schriften
1ster und 2ter Theil. Aus dem Italienischen, Win-
terthur. 8. Id. lib. Zürich. 8.
- EVUSD. Briefe nebst noch drey Briefen von eben dem
Versaffer, aus einem Mayländischen Journale, und
einem Kupfer von C. H. K. Strasb. 8.

Beschreibung von vier bunten Taubentäuchern und der Eidergans, von I. I. WALBAUM, Lübeck. 8.
Die Frankenberger Versteinerungen, nebst ihrem Ursprunge, von I. G. WALDIN, Marburg. 4.

I. G. VALLERII meditationes physico-chemicae de origine mundi, imprimis geocosmi eiusdemque metamorphosi, Vpsal. 8.

XIVSD. *physische Chemie, 1ster Theil, mit Anmerkungen und Zusätzen von E. F. WEIGELN, Leipzig. 8.*

XIVSD. *systema minerale, Tomm. II, Vindob. 8. (v. comm. nostr. Vol. XIX. p. 437. et Vol. XXIV. p. 414.)*

XIVSD. *dissertationum Academicarum fasciculus primus continens chemico mineralogicas et metallurgicas. Holmiae et Lipsiae 8. c. f.*

I. G. WALTHERI historia monstri bicorporis, duobus capitibus, tribus pedibus, pectore pelnique concreti: curae renouatae de anastomosi tubulorum lactiferorum: concrementa terrestria; venae capitis et colli, cum figuris ad viuum expressis. Berol. in fol.

Epistola anatomica ad GVIL. HUNTER de venis oculi summatim, et in specie de venis oculi profundis, retinae, corporis ciliaris, capsulae lentis, corporis vitrei, et denique de arteria centrali retinae. Auctore I. G. WALTER, Berol. 4. c. f. (Ibidem eodem anno prodiit Germanice haec epistola.)

XIVSD. *Geschichte einer Frau, die in ihrem Unterleibe ein verhärtetes Kind 22 Jahre getragen hat; vorgelesen in der K. A. d. W. zu Berlin, ib. 4.*

XIVSD. *Abhandlung von trocknen Knochen der menschlichen Körpers zum Gebrauch seiner Zuhörer und derjenigen, die sich in der Zergliederungskunst üben auf dem anatomischen Theater zu Berlin, 2te verbesserte Auflage, Berlin. 8. m. K.*

ZIVSD. *mytologisches Handbuch zum Gebrauch derjenigen, die sich in der Zergliederungskunst üben*, Berlin. 8.

Z. WASSERBERG *institutiones chemiae in usum eorum, qui scientiae huic operam dant*. Vienn. 4.

C. G. F. WEBER *Prol. de vi et auctoritate praeceptorum medicorum in educatione liberorum ingenua*, Lipsi. 8.

ZIVSD. *Prol. de erroribus matrum in lactatu*, Lipsi. 8.

D. A. WEBERS *neuentdeckte Natur und Eigenschaften des Kalkes und der ätzenden Körper, nebst einer ökonomisch-chemischen Untersuchung des Kochsalzes und dessen Mutterlauge*, Berlin. 8.

GEOR. HENR. WEBER *spicilegium florum Göttingensis, plantas imprimis cryptogamicas Hercyniae illustrans cum iconibus aeri incisis*, Goth. 8.

P. A. WEBERI *opuscula semiologica. Primum, de signis ex sputo*, Vlm. 8.

Vermischte medicinische Schriften von M. A. WEICKARD, 1stes Stück, Frankf. a. M. 8.

G. E. WEIGELS *Grundriß der reinen und angewandten Chemie, 2ter Band*, Greifswalde. 8.

IDEM *de lotii arenulis*, ibi. 4.

C. G. WEINLINGS *Abhandlung vom Eisen*, Berlin. 8.

P. A. WEIZ *neue Ausgabe aus Dissertationen für Wundärzte, 8ter Band*, Leipz. 8.

FR. WENDT *progr. de pulsus mutatione quadam insigni*, Erlang. 4.

J. F. WERNERS *Erfahrungen von dem Gebrauch der Magnethadel, und wie vermittelst derselben am füglichsten eine Feldmefskunst angestellet werden mag*, Berlin. 8. m. K.

JAC. WERNISCHEK *systema medendi naturale tractat. I. completitur naturam et ceteras potentias in corpore sano*, Vienn. 8.

Suc-

Succincta medicorum Hungariae et Transilvaniae biographia. Centuria altera. Pars prima, scripta ex aduersariis STEPH. WESZPREMI. Vindob. 8. (Primam centuriam v. in comm. nostr. Vol. II. p. 638.)

An inquiry into the original state and formation of the earth, deduced from facts and the laws of nature, to which is added an appendix containing some general observations on the mines in Derbyshire, by JOHN WHITEHURST, Lond. 4.

Tal om de nyaste Förklaringer af Norrländska JAHAN CARL WILKE, Stockholm. 8. (*varia aurora boreali auctorum hypotheser narrat.*)

* WILKES von der Wasser sucht, nebst H. D. FACHS Bemerkungen über eben diese Krankheit. Aus dem Englischen. Leipz. 8.

IO. WILLIS diss. de ictero, Edinb. 4.

An Account of the Experiments made of Electrotheon, on the Nature and use of Conductors &c. read at the meetings of the Royal Society. By BENJ. WILSON, Lond. 4.

C. G. WINKLERS neuester Blumenfreund, eine praktische, physikalisch-botanische Gartenschrift, in 8. diffn. 8.

FR. DE PAULA WINTERHALTER diss. situm viscerum thoracis naturalem et praeter naturalem tractans, Ingolstadt. 4.

WIRTENSOHN vid. FOHR.

Herrn DE WITT, neueste Methode den Staar auszuziehen, Gießen. 8. m. K.

PH. L. WITTWERI delectus dissertationum medicarum Argentoratensium, Vol. II. Norimb. 8.

WOLFENS Versuch über die innere Mischung einiger Mineralien etc. (v. comm. nostr. Vol. XIII. p. 476.)

L' WOLIN von der *Verfälschung des Weins durch Bleigliätte*. Aus dem Lateinischen übersetzt. Alzenburg. 8.

WORTHINGTON *diff. de natura et usu tartari*. Edinb. 4.

MR. AVG. WRISBERG *observationes de venarum duplici aliisque huius venae varietatibus*. Gotting. 4.

WIVSD. *de testiculorum ex abdomine in scrotum descensu* cet. ib. 4.

WÜRZ *mappa geographica medicamentorum*, (v. *comm. nostr. Vol. XXIII. p. 252.*)

VON ZANTHIERS *Sammlungen der theoretische und praktische Forstwesen betreffend*, Berlin. 8. mit Kupf.

De Gorteriana vitatilate *miseriis hominum reluctantae propositiones psychologico-medicales*.

Auctore PETR. IGNAZIO ZECCHINI, Ferrarae. 4.

L. A. W. ZIMMERMANN *geographische Geschichte des Menschen und der vierfüßigen Thiere, nebst einer hierzu gehörigen zoologischen Weltkarte, 1ster und 2ter Theil*. Leipz. 8.

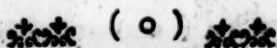
WIVSD. *über die Verbreitung und Ausartung des Menschengeschlechts*, ib. 8.

L. C. ZOLLIKOFER *diff. de abusu venae sectionis in sanandis inflammationibus*, Gotting. 4.

IOH. FRIEDR. ZÜCKERT. *von den Speisen aus dem Pflanzenreiche, oder zweite Fortsetzung seiner Abhandlungen von den Nahrungsmitteln*, Berlin. 8.

Contenta in hac parte.

- I. Kongl. Vetensk. Ac. Handl. for 1779. Vol. XI. 879
 II. Histoire des animaux d'Aristote par Mr. CARUS 589
 III. CAR. PET. THUNBERG diff. de Gardenia 637
 IV. EIVSD. diff. de Protea 639
 V. EIVSD. diff. Oxalis 640
 VI. EIVSD. noua genera plantarum. Pars I. H. III. 641
 VII. Journal de médecine, chirurgie etc. Tome LV. LVI. 642
 VIII. *Vermischte chirurgische Schriften von* JOH. LE-
 BER. SCHMUCKER *Drisser Band* 330 643
 IX. ANT. MICHELITZ *scrutinium hypotheseo-phi-*
rum animalium 674
 X. Essay sur la nouvelle theorie du feu elementaire
 par J. H. DE MAGELLAN 678
 XI. Synopsis nosologiae methodicae: editio AV-
 LIELM. CVLLEN edit. 3tia. 682
 XII. GVIL. BATTIE *aphorismi de cognoscendis et*
curandis morbis, latine editi a DAV. SAM. DE
 MADAI 684
 XIII. Inflammationis therapia diff. Prael. G. M. CAR-
 TENHOF: Resp. Andr. Jac. Varnhagen 687
 XIV. MICH. SANCONE *von des Kinderpockens: a. d.*
Ital. v. LEBER. FRID. BENI. LENTIN 689
 XV. CARL. IOH. DAMILANO *Abhandlung über den*
Friesel: a. d. Ital. v. L. F. B. LENTIN 696
 XVI. Observations on Madnets by TH. ARNOLD 699
 XVII. Mémoire sur la nature de l'air par Mr. THOMAS
 VENEL 702
 XVIII. *Anleitung zum Aderlassen von* J. L. H. BUCKING 706
 XIX. CHRIST. GOTTER. GRUNERS *Anleitung Arz-*
neien zu verschreiben 708
 XX. Tractatus pathologicus de catalepsi, auctore
 GOTTL. LEBER. FARRI 709
 XXI. WIL. HEWSON *von Blase* 711
 XXII. HIER. DAV. GAVES *Anfangsgründe der Krank-*
heiten Lehre des Menschen 712
 XXIII. Noua physico-medica 713
 XXIV. Continuatio scriptorum physico-medicorum,
 quae anno 1779 prodierunt. 721

INDE X.

- A**bdominis tumor, ex quo
pus, lumbrici et pili ex-
iere 673. tumoris et ten-
sionis quinque annorum cu-
ratio 222
- Abcessus**, eos setaceo ape-
riendi prae incisione prae-
stantia 33. ad hanc metho-
dum instrumentum aptum
34. in musculo lumbari in-
terno 30
- Absorbentium** vsus contra ve-
nena acida 660
- Achard**, Franc. Car. acad. reg.
scient. Berolinens. mem-
brum et physicae classis
Director 176
- Aceti** vsus externus in gan-
graena 33
- Acidum** arsenici 86. citreo-
rum malorum vid. *Citrei*
mali. formicarum vid. *For-*
micae. pingue, de eius na-
tura et ortu monita 79. ve-
getabile naturale et ferment-
atum quid? 65. cum va-
riis eius generibus instituta
experimenta 66
- Ackermann**, Ioh. Frid. acad.
Chiloniens. Quaestor 171
- Ackermann**, Ioh. Chr. Gottl.
edidit versionem Arnoldi
de infaniae natura etc. 699
edet Lorry de alimentis 728
- Aconiti** extracti vsus et effe-
ctus in variis morbis, de iis
experimenta et cautela
63. vsus in landularum colli
tumoribus scirrhis 27. in
paralyfi et asthmae ib.
- Acrel**, Olov a Sueciae Rege
nobilitatus 171
- Acus** cataractae operationi in-
seruientis descriptio 333.
triquetrae emendatio 34
- Adamas**, de eius combustio-
ne obseruata 91. eius ter-
ra nobilis 94
- Aegopricon**, nouum planta-
rum genus 115
ter, eius specierum variarum
notio 441. genera varia in
aquis contenta 441 seqq.
annorum 1781 et 1782 eius
indoles 232. et efficacia
in corpore animali 703.
eius puritatem in urribus
et domiciliis seruandi ratio
317. atmosphaerici analy-
sis 703. eius vis in corpus
animale 704. purus, quan-
tum eius in atmosphaerico
contineatur 580. antizy-
miacus, quid? 442. con-
densatus, super eo insti-
tuendis experimentis ap-
paratus idonei descriptio-
ni praemium expositum
562. fixus, eum obtinendi
modi 52. eius analysis 704.
eum in aquis disquirendi
modus 440. qua in quan-
titate cretae, fixis volatili-
busque alcalibus insit? 53.
eius effectus in humano
corpore ib. vsus in morbis
putridis et putredine cor-
rigenda ib. in cachexiis et
viceribus phagedaemicis 54.
in nonnullis ventriculi mor-
bis

- bis ib. in renum et vesicae calculis dubius 54. eius effectus noxii 55. hepaticus aquarum thermalium quid sit? 442. mephiticus, eius in metallifodinis genera 508 seq. usus in phthisi pulmonali 45. putridus, eius in aquis ratio 443
- Aerostaticarum machinarum ratio et inventores** 558. eas ex arbitrio dirigendi methodi expositioni praemium constitutum 559
- Aether acetosus, cum parandis ratio** 81 sq. **acidi citri** 91. **formicarum** 85. **vitriolicus**, de eo observata et monita 80 seq. eius usus 82
- Aethiops martialis, eius praeparatio** 527 sq. 530. quomodo **acidi nitrosi** ope parandus? 265
- Affinitates animalium** 456 seqq. **animum** 459 seqq.
- Agaricus visiformis, fungus** 272
- Agri, eos foecundos reddendi ratio et methodus** 93
- Agricultura, de ea observationes** 579
- Aitken's, John, systematic Elements of the theory and practice of Surgery** 416. **Elements of the theory and practice of Physic and Surgery. Vol. I. et II.** 418
- Aitonia, notum plantarum genus** 652
- Alabastrum elegans** 138
- Alcali fixum vegetabile, de eius generi et ortu monita** 83 seq. **mineralis et lixivii naturae expositioni praemium constitutum** 554
- volatile crystallatum cum terra calcarea sublimatum cur pondere crescat?** 85. de eo cum mercurio experimenta et observata 86. **volatilis fluidi naturae negata** 3
- Algerothi pulvis** vid. **Pulvis**
- Alix, Matth. Franc. mortuus** 176
- Aloe optima ex quaenam specie paratur?** 113
- Alstonia, novum plantarum genus** 112
- Alumen, cum eo eimpariter instituta experimenta** 61. 68. **Granchhollum**, eius ratio et pondus ratio 83. **Romanum**, eius natura 82
- Aluminosa terra, de ea observata** 445
- Amalonia, novum plantarum genus** 113
- Ambrae griseae ordo** 113
- Ambroma, novum plantarum genus** 114
- Americae septentrionalis clima et morbi ibi solentur** 403 seq.
- Ammoniacum sal cum terra calcarea sublimatum cur pondere crescat?** 85. de eius alcali volatili cum metallis experimenta 86. in aceto solutum, eius usus in gangraena et sphacelo 34
- Amphibiorum affinitas inter se et cum animalibus et piscibus** 469 seqq.
- Amputatio membrorum, de ea observata** 217. **brachii sine ligatura** 530

Amyli vis irritans et noxa 502
seq. vsus in phthisi pulmo-
nali 44

Amyris ambrosiaca, planta,
eius vsus insignis 118. num
ex ea ambra grisea? ib.

Anacardii succi nigri vsus
117

Anas gloucians ex Sibiria 579.
anarum affinitas cum reli-
quis auibus 462 seq.

Anatomicarum figurarum li-
gno incisarum antiquitas
485

Anatomico-pathologicae ob-
servationes 143. anatomi-
co-practicae observationes
248. 476 seq. 487. 526.
579.

Anchyloses ossium, de iis ob-
servationes 655. 660

André, John, Abhandlungen
über den venerischen Tripper
und die venerischen
Krankheiten überhaupt 228

Aneurisma arteriae cruralis
673. arteriae stomachicae
ruptum mortis subitae caus-
sa 8. brachii, de eius ortu
et curatione observata 216
seq.

Anginae membranaceae seu
polyposae signorum et cu-
rationis expositioni prae-
mium constitutum 341

Ani fistula vid. *Fistula*

Animal exiguum rarum Afri-
canum 202

Animalculorum marinorum,
portatores iridis dictorum,
structura nervea 320

Animalium inter se affinita-
tes 456 seqq. mammalium
compendium 290

Tom. XXV. Pars IV.

Anthilliria nouum plantarum
genus 109

Anthoceros laevis, muscus
277 seq.

Antiloparum species, t' Gnu
dicta 581. Hartebeest di-
cta 583

Antimonii effectus in colica
noxius 6

Antispasmodicorum remedio-
rum classes et species 47.
quoad vires differentia et
vsus 48.

Apactis, nouum plantarum ge-
nus 653

Apes, de iis obseruata et mo-
nita 587 de earum regina
obseruata 72

Aphyteja, nouum plantarum
genus 113

Aponogeton, nouum planta-
rum genus 111

Apoplexia, eius causa et di-
stinctio 684. ab ulcere pe-
dum consolidato orta et sa-
nata 668

Aquae calor, de eo experi-
menta 679. frigidae vsus
externus in variis morbis
483. 485 seq. 488. frigidae
glacialis vsus externus in
grauida 661. calcis vsus
in curatione calculi velicae
dubius 203 seq. marinae
ex profundo haustae natu-
ra et examen chemicum
195. marinae inter Sue-
ciam et Chinam grauitas
specifica varia experimen-
tis declarata 68. medicina-
les calidae, eas arte paran-
di modus 398. minerales,
eas examinandi methodus
noua 438 seqq. eas parandi
A a a modus

- modus 524. in alium locum sine dispendio particularum transferendi modus 439 seq. fontis *Saulchoir* 528 seq. fontium *Launay-Quinas* et *Veau-garni*, earum analysis 659. Prouincia, earum partes constituentes 263 seq. niuis et glaciei, foli cretacei et gypsei qualitatibus insalubrium et agendi modi expositioni praemium constitutum 342 seq. pluuiatilis examen chemicum 446. vegeto mineralis vis resolvens 658
- Aquila leucocephala*, noua species 103
- Aquilarum* et *falconum* diuifio 103
- Aquisgranenses* aquas arse parandi modus 398 seq.
- Argilla*, de ea experimenta 61
- Aristorelis* historia animalium cum versione gallica per *Camus*. Tom. I. II. 589. eius versiones et editiones variae 593 sq. codices 594 sq. commentatores 596 sq. in varia eius loca monita et emendationes 597 sqq.
- Arnicae* florum vsus varius 476 sq. 484
- Arnold* Th. observations on Madness 699
- Arsenici* acidum 86. vsus internus 482 seq. vsus et actio insignis in cancro 394. 421. 476. vsus in cancro noxius 251
- Arteriae* femoralis vulnus et aneurysma ligaturis tantum 197
- Arteriarum* aberrationes 149
- Articulorum* hydrops seu tumores albi, eorum natura et distinctio 39 sq. curatio nis methodus 40
- Artificum* morbi 500 seq. subtilia artificia extenuatio morbi 507
- Arum* musciuum, planta 126
- Ascarides* lambricoideae, de iis earumque fasciculorum ratione obseruati 67. 75. 587 seq.
- Ascites* urinae educatione h. natus 668
- Asphyxia*, in ea remedia 263
- Assae* foetidae vsus et effectus in variis morbis 662
- Asthma*, eius species et remedia 685. causae et curationis modus 406. 408. de demortui sectio 408. montanum, morbus 510
- Atmosphaerae* telluris theoria 158
- Atramenta* sympathetica quid 92. ea praeparandi methodi variae ib.
- Aucuba*, nouum plantarum genus 653
- Auditum* perditum restituendi modus 668. 672
- Aues*, earum inter se affinitas et nexus 459 seqq. cum mammalibus nexus per conspersionem et struthionem 459. vocis varietas unde? 464 seq. migrantes, de iis obseruata 74
- Aureliae* Gall. Societatis regiae physicae et artium primus conuentus 729
- Anat.

Aurifabrorum morbi 513
Aytonia, nouum plantarum
genus 113

B.

Bacher, facultat. med. Parisinae Doctor regens 345
Badensium thermarum aquae
natura 139

Bajulorum morbi 506

Baldinger, Ern. Gotfr. Principis Hassio-Cassellani medicus, med. pract. prof. et med. rerum Director 171.
Neues Magazin für Aerze
II—5ter Band 474

Balneorum ex aqua, in qua ferrum in grana redigitur, vsus 485. antisepticorum vsus in morbis putridis 498

Balsamus peruvianus ex quam arbore oriatur? 118

Banks, Ioseph. reliquiae Houstonianae 310 seq.

Banksia, nouum plantarum genus 109

Barbaut Antg. Franc. obiit 724

Barth Andr. Kil. anatomiae professor in Acad. Lundinensi 723

Barnadesia, nouum plantarum genus 114

Barometro altitudines mensurandi praeceptorum expositioni praemium constitutum 554

Barringtonia, nouum plantarum genus 651. speciosa, de ea obseruata 119

Basaltici montes, eorum natura et origo vulcanica 314 sq. 319

Battie, Guil. aphorismi de co-

gnoscentis et curandis morbis nonnullis 684

Baumer, a societ. reg. med. Parisina praemium accepit 166

Baumes, a societ. reg. med. Parisina praemium reportauit 339

Belladonnae vsus ad reprimendum lac in puerperis 672

Bell's, Beni. Treatise on the Theory and management of ulcers 32

Benzoës flores parandi methodi 87. florum cum camphora mixtorum vsus in peripneumonia 438

Berchermann, Io. Phil. obiit 565

Bergmanni Torb. mors 725

Bernoulli, Dan. obitus 175

Berolinensis societ. naturae scrutatorum thes. et praem. ad ann. 1784. 335

Berthelon de St. Lazare ab acad. scient. Montalbanensi praemium accepit 560 *Die Elektricität aus medizinischen Gesichtspunkten betrachtet* 56

Bertier Ios. Steph. obiit 725 *Beschreibung der Epidemien im Frühjahr des 1782sten Jahres* 232

Bexon Scip. obiit 724

Bezoar equinum 388

Bilguer, Ioh. Ulrich *Versuche und Erfahrungen über die Faulfieber und Ruhren* 495

Biliofa febris epidemica vid. *Febris. complicatio cum variolis pessima* 427

Biliofi morbi anomali, eorum distinct.

- distinctio 425. 429. de iis
observata et monita 429
seqq.
- Bladhia, novum plantarum
genus 647
- Bloch, Marc. Eliezer, societ.
naturae scrutatorum Geda-
nenf. socius 170
- Bonn, Andr. commentatio de
humero luxato 422
- Bonnefoy, Io. Bapt. ab acad.
reg. chirurg. Parisina prae-
mium accepit 336
- Bonté, a societ. reg. med. Pa-
risina praemium accepit
339
- de Bordenave, Touffaint, ob-
iit 175
- Borowski, societ. oeconom.
Lips. socius 345
- Bortolazzi, Giov. diff. sopra
una cieca nata guarita 408
- Bose, Ern. Gottlob, Decanus
facult. medic. Lips. et Prof.
therap. 713
- Botanicae observationes 122
seqq.
- Botanicum dictionary 95
- Boum peripneumonia, mor-
bus 531
- Bourdelin, Ludou. Claud. bre-
vis vitae descriptio 256
- Bouteille, a societ. reg. med.
Parisina praemium accepit
338
- Brandau, F. oculorum morbo-
rum prof. Cassell. 172
- Brathys, novum plantarum
genus 112
- Brouffoner, P. M. Aug. Ich-
thyologia 306
- Budensium aquarum analysis
chemica 438. 446 seq.
- Bücking, J. I. H. *Adlung
zum Aderlassen* 706
- Bulbus plantarum, quid sit
323
- Bumalda, novum plantarum
genus 653
- Busch, Ioh. Dav. med. prof.
extraord. Marburg. 174
- Butyri cacao analysis chemica
et proprietates 39 seq. et
nucibus cocos praeparatis,
natura et usus 122
- C.
- Cacao, eius butyrum vid.
Butyrum.
- Cactus opuntia vid. *Opuntia*.
- Caecitas congenita operatio-
ne sanata 409
- Caesareae sectionis feliciter
peractae casus 526. 667
usus post vieri graviditatis
pturam 531. super ea diff.
anatomico-practicae 667
- Calami aromatici usus in cae-
buto 436 seq.
- Calcariorum morbi 514
- Calci aquae usus in febribus
436 seq.
- Calculi, de eorum generis et
operatione observata 54
seq. de eorum curatione
monita 686. fellei, de eo-
rum curatione monita 207.
in carne cruris hominis
podagrici casus 148. ab
officula cerasti in natibus
nati casus 671. renum et
vesicae irregularis figurae,
de iis observata 143. Ser-
corales, de iis observatio-
nes 657. vesicae vitruvianae,
de iis eorumque curatione
observata 203 seq. *sereni
examin*

- examen chymicum 75 seq.
 extractio vid. *Lithotomia*.
 Calculosi morbus singularis et
 sectio 248 seq.
 Callenfels, M. G. W. a societ.
 scient. Vlissingensi prae-
 mium accepit 344
 Calodendrum, nouum planta-
 rum genus 651
 Caloris corporum theoria no-
 va et distinctio 678 seq.
 super eo experimenta 679.
 animalis ratio et ortus 680
 Caluae depressio magna sine
 operatione sanata 10
 Camelorum vrina, de ea ex-
 perimenta 8
 Camphorae species et ortus
 650, vsus in inflammatione
 688. in variolis 437
 Camus, Histoire des Animaux
 d' Aristote, Tom. I. II. 589
 Cancer, morbus, eius antido-
 tum 394. venereus, de eo
 obseruata 229
 Cancrosis vlceribus medendi
 modus 420 seq.
 Canis rabidi morsus sanatus
 203
 Cantharidum vsus in vrinae
 incontinentia 655
 Cantorum morbi 507
 Capilli in ventriculo et inte-
 stinis reperti 267
 Capitis laesio singularis le-
 thalis 666. vulnus post bi-
 nos menses insectatae ma-
 lae sequae 668
 Caprimugi ob suctionem ne-
 xus cum mammalibus 467
 seq.
 Carbones, eorum vaporum
 effectus noxii 515. fossiles
 vid. *Lithanthracis*.
 Carbunculorum malignorum
 cura 655
 Caries ossium, eius species et
 curatio 215 seq. species no-
 va 257. femoris lethalis 11
 Carl, Ioseph. Anton. artis ob-
 stetric. ac botan. prof. In-
 golstad. 170
 Caro fungosa vlcerum, eius
 origo et curatio 36
 Carolinarum thermarum a-
 quam arte parandi modus
 398
 Carolineae, nouum plantarum
 genus 113. 119
 Caroxylon, nouum plantarum
 genus 650
 Calcarillae vsus et effectus in
 febre biliosa 583
 Castilleja, nouum plantarum
 genus 113
 Castores, ad eos capiendos
 machinae 71
 Castratio, post eam haemor-
 rhagias sistendi metho-
 dus 11
 Casuarina, nouum plantarum
 genus 652
 Catalepsis, eius causae 266.
 711. cum trismo complica-
 ta sanata 390. de ea tracta-
 tus 709. eius differentiae
 710
 Cataleptici obseruatio 70 seq.
 Cataracta, eius operationis et
 per depressionem et pet
 extractionem difficultates
 et commoda 332 seq. de-
 pressionem aptarum acuum
 descriptio 333. vna altera-
 ve operatio in quo casu et
 quando suscipienda 334.
 conuata extractione sanata

- 409 seq. membranacea feliciter sanata 581
- Catarrhalis epidemia vid. *Febris*.
- Catarrhus, eius species et causae 224 epidemicus a. 1782 in tota fere Europa grassatus 331 490. 493. eius historia et symptomata 331. curatio 332. vesicae, morbus 262
- Catechu, terrae ortus 121
- Caudor, a societ. reg. med. Parisina praemium accepit 338
- Cautica corporum vis et natura quid et unde? 79 seq.
- Cauticum vitrum, de eius in metalla aliaque corpora effectibus tentamina 89
- Cellulosae membranae degeneratio singularis 144 seq.
- Cephalalgia ab insolatione sanata 662
- Cerae usus in dysenteria 437
- Cerasorum nucleorum deglutorum noxa II. 266. 267
- Cerebri structura et usus 156 seq. commotio trepanatione curata 671
- Cespes bituminosus ad Turicum effusus 138 seq.
- Chaetodon, piscis, eius species quaedam 309
- Chamira, novum plantarum genus 652
- Chandler's, Geo. Treatise on the diseases of the Eye and their remedies 411
- Chara inermis pellucida, filix 274
- Chartier a societate medica Parisina praemium accepit 715
- de la Chaume, Thion a societate medica Parisina praemium obtinuit 715
- Chelonographia 97
- Chemiae ortus et progressus 79
- Chemicorum morbi 513
- Chenolea, novum plantarum genus 647
- Chirurgiae elementa 417. 419
- Chirurgicae observationes 29
- Cholera congestionis lacteae accedens lethalis 524
- Chorea S. Viti rusticatione curata 7
- Chymici vid. *Chemici*.
- Cicutae herbae in pulvere usus praestantior 486. effectus in cancro mammae et oculorum affectibus 27
- Cimex paradoxus 200
- Circumcisionis antiquitates usus medicus 472 sq. extinctionis opera, causae et modus apud Iudaeos 473 sq.
- Citreorum malorum loci acidi natura 90. de eo experimenta et observata 66. ex eo et alcali sal medium parandi methodus 90. eius cum absorbentibus terris coniunctio 91. in metalla effectus ib. aetherib.
- Clavaria, fungus 271. terrefistulosa 275
- Cleome felina, planta 124
- Cleyera, novum plantarum genus 654
- Clupeae, piscis, species quaedam 309 sq.
- Clysteres irritantes, eorum usus in hydrope 490. reporosi, iis applicandis inserviens machina 474. et rus aptus corporis 475
- Coactiliariorum morbi 516 sq.

- Cocos butyraceae nuces, ex iis
butyrum parandi modus
122
- Coctio quid sit? 327
- Coelibatus ecclesiastici, civilis
ac militaris noxae 244 seq.
- Coeruleum Berolinense, de
eius ratione, proprietaribus
et ortu obseruata 87 seq.
- Colchici autumnalis disquisi-
tio anatomica 318. 323
- Colcotharis sal quid? 68
- Colica, eius curatio 686. bi-
liosa in Fougères grassata
656. saturnina, eius causa
et cura 511
- Colli tumor insignis ligatura
sublatus 267
- Coma somnolentum 521
- Confruch, Io. Frid. Decanus
facultatis med. in acad.
Stuttgart 171
- Contagiosorum morborum ra-
tionis et curationis expo-
sitioni praemium constitu-
tum 340
- Conuoluulus scoparius an sit
lignum Rhodium? 116
- Conuulsui morbi ab onania
curatio 250. a vegetabili-
bus stupefacientibus orti
curatio 11
- Cor sub diaphragmate collo-
catum 5. ossificatum 391.
putridum et ruptum 671.
eius suppuratio 149. ven-
tricoli sinistri vusnus 488.
eius fabrica in testudini-
bus 98 seq.
- Corallinae vsus insignis con-
tra vermes 265
- Coriariorum morbi 501. 516
- Cornu cerui calcinati vsus in
morsu serpentis 657
- Corporum naturalium gra-
dationis expositioni prae-
mium constitutum 560 sq.
- Costarum fractura cum vulne-
re sclopetario 30 seq.
- Cothenius, Director collegii
superioris medici Berolin.
564
- Cranii fracturae, de iis ob-
seruata 8. 10. 267
- Crell, Laur. acad. reg. scient.
Berolinens. membrum 564.
- Diff. historiam catarrhi epi-
demici a. 1782 sistens 331
- Cremoris tartari vsus et esse-
tus insignis in hydropse 50
- Crinones, infantum morbus
486
- Crucianella latifolia, planta
281
- Crurum vlcera vid. *Vlcera*
- CrySTALLUS montana, cum ea
facta tentamina 61
- Cubearum ortus 116
- Cucurbitularum siccarum vsus
in haemorrhagiis 51
- Culinaria vasa, de eorum in-
ductione emendationi ten-
tamina 585
- Cullen, Guil. synopsis nosolo-
giae methodicae. Edit. 3.
Tom. I. II. 682
- Cuprea vasa parantium mor-
bi 515
- Cupri albi praeparatio et vsus
62
- Curculio granarius, ab eo fru-
menta liberandi modus 73
- Cussonia, nouum plantarum
genus 110. 647
- Cutaneorum morborum clas-
ses 223
- Cutaneus morbus vsu externo
mercurii sublimati sanatus
223. in Russia epidemicus
et lethiferus 484
- Aaa 4
- Cutis

Cutis inflammatio et suppura-
tio sanata 260

D.

Dalbergia, nouum planta-
rum genus 113. lanceo-
laria 124

Damilano Carl Ios. *über den
Irisel* 696

de Datchkow, acad. imperial.
scient. Petropolitanae Di-
rector 163

David, Observations sur une
maladie d'os connue sur
le nom de nécrose 422

Deglutitionis impeditae casus
eaeque demortui sectio 579

Dentes incisores et caninos
extrahendi methodus 527

Deutzia, nouum plantarum
genus 648

Diabetes, de ea obseruata 49.
ei medendi methodus 662

Diaetetica publica 246 seq.

Diariae febris character et cu-
ra 154

Dictionary botanicum 95

Didier Henr. obiit 724

Dilatris, nouum plantarum ge-
nus 108

Dimsdale's, Thom. *Schriften
über die Einpfropfung der
Blattern* 226

Difa, nouum plantarum ge-
nus 114

Disandra, nouum plantarum
genus 111

Disdier, Franc. Mich. obiit
174

Diuionensis acad. scient. et
artium thesis et praem. ad
ann. 1784 et 1785. 556 sq.

Dobson's, Matthew, Medical
commentary on fixed air 52

Dodecas, nouum plantarum
genus 111

van Doeveren, mortuus 565

Doraena, nouum plantarum
genus 653

Dorcas, animal in capite bo-
nae spei 583

Dryandra, nouum plantarum
genus 653

Dulcamarae usus in rheuma-
tismo 484

Duncan's, Andr. medical ca-
ses with remarks 222

Duroia, nouum plantarum ge-
nus 110

Dysenteria epidemica, de ea
obseruata 524 eius causas
4 autumno a. 1779 in Cel-
lenti regione grassata 480
putrida, eius stadia et sym-
ptomata 520

E.

Ebeni ligni natura et ortus
211

Ecchymoses in pectore vi
signa 264

Echinus aculeis sceptrisomi-
bus 321

Ehrharta, nouum plantarum
genus 110. 585. 648

Ehrmann, Ioh. Christ. med.
et praxeos clin. prof. ord.
Argentorat. 172. 345

Ekebergia, nouum plantarum
genus 587. 651

Elater segetis, insectum 587

Electrica materies, eius in sa-
guine humano natura et

ortus 18. phaenomena, et-
rum explicatio 196. 198

Electricitas, eius natura, effica-
cia et effectus in corpus hu-
manum 56 seq. usus solo-
bis

- bris 57. vsus in variis mor-
bis 57 seqq. in paralyti 6.
8. 60. 225. de eius vsu me-
dico cautelae 4. 6. 59 seq.
eam applicandi methodi et
machinae 59. atmosphae-
tae, eius disquirendae mo-
di expositioni praemium
constitutum 561
- Electrometri optimi expositio-
ni praemium dicatum 561
- Elementa corporum quatenam
sint? 93
- Elixirii guaiacini volatilis vsus
in rheumatismo, de eo mo-
nita 224
- Elser, *Christoph Friedrich*,
Beiträge zur Fieberlehre.
1-3tes Stück 208
- Emetica, eorum vsus in mor-
bo spasmodico convulsivo
539. de eorum vsu moni-
ta 428 seq.
- Emphysema cum hernia in-
guinali curatum 10
- Ephemera febris 210
- Epidemia catarrhalis a. 1782.
vid. *Febris*.
- Epidemiarum causae et or-
tus 211
- Epidemica febris biliosa vid.
Febris.
- Epidemici morbi aestivi a.
1778 grassati 476. morbi
biliosi in ditione Calma-
riensi 1778 grassati causae
et curatio 582 seq. catar-
rhales vid. *Catarrhus*.
- Epilepsia a retentione men-
struorum, eius curatio 10.
verina sanata 664
- Epileptici, de iis observata
28 seq.
- Equorum morbi cutanei 11.
morbus catarrhalis 529
- Erica Sparmanni, planta 387
- Euca avenae grana excavans
402
- Erysipelas, eius denominatio-
nes variae et definitiones
417 seq. inoculationem se-
cutum 10
- Escallonia, novum plantarum
genus 109
- Eschenbach, Christ. Gouthold,
societ. oeconom. Lips. mem-
brum 171. de liquoribus
salinis officinarum eorum-
que medicis virtutibus 543
- Esper, Eugen. Ioh. Christ.
prof. extraord. Erlangens.
172
- Espling, Ol. a Lipsica Iablo-
now. societate praemium
obtinuit 714
- Essentiae dulcis praeparatio
482
- Euclea, novum plantarum ge-
nus 115
- Eurya, novum plantarum ge-
nus 654
- Exanthematicarum febrium
theoria 211
- Exanthematum percussio-
rum symptomata graviora 9
- F.
- Fabae S. Ignatii virtus medi-
ca 117
- Fabri, Gottl. Leber. tractatus
de catalepsi 709
- Fabrorum morbi 516
- Faciei tumor saccosus singu-
laris 395 seq.
- Fagraea, novum plantarum
genus 650
- Falco-

- Falconum et aquilarum diu-**
sio 103. falconis bruni cha-
racter ib. seq.
- Falkia**, nouum plantarum ge-
nus 110. 648
- Febres**, earum classis et cha-
racter 153. continuæ, ea-
rum ordo, genera et cura-
tio 154. intermittentes et
remittentes, earum cum
morbis biliosis conuenien-
tia 522. nervosæ, in iis
remedia 42. putridæ, ea-
rum causa proxima 496.
causæ remotæ ib. signa
497. curatio ib. seqq. per
balnea 498
- Febris** natura, ratio et effe-
ctus 209. vniuersalis eius-
que species ib. seq. muta-
tio eiusque causa 209 seq.
biliosa epidemica 429. eius
stadia 426 seq. symptoma-
ta singularia 427. crisis et
medendi methodus 428 sq.
continuæ aut intermitten-
tis signorum, ex quibus,
vtrum ea futura sit mali-
gna, cognosci queat, expo-
sitioni præmium constitu-
tum 556. epidemica ca-
tarrhalis a. 1782 grassata,
eius natura et curatio 230
sq. 233 sq. epidemica
scarlatina vid. *Scarlatina*:
intermittens in epilepsiam
mutata 250. lenta, ei me-
dendi methodus 664. ex-
ulceratione pedis sublata
7. miliaris ortus et ratio
492 seqq. diuisio 259. 261.
epidemica, de ea observa-
ta 258 sq. 261. in terris
pedemontanis 696. puer-
- perarum, de ea institutio
523. puerperalis, eius na-
tura et causæ 45 seq.
- Femoris** caries lethalis 71.
tumor permagnus lach-
rymaticus 663
- Ferber**, acad. imperial. Pen-
pol. membrum et præ-
mineralogiae 345
- Ferri** præparata, de in me-
nita 527
- Figulorum** morbi 514
- Filicis** radices vsus antebel-
ticus 389. 492
- Finke**, Leonh. Lud. de mor-
bis biliosis anomalis 425
- Fischer** Gottingæ Med. Præ-
723
- Fistula** ani, de ea motio 10.
lacrymalis, de ea observatio
32
- Flessingensis** societas scien-
tiarum vid. *Vlissingensis*
- Floræ** Russicæ institutio
ac editio indicatur 345
- de Florencourt**, a societ. reg.
scient. Gottingensi præ-
mium accepit 554
- Floyer's**, Ioh. *Abhandlung von
der Engbrüstigkeit* 406
- Fomentationum** frigidarum
capitis vsus in apoplexia
474
- Fonticuli** vsus in ulceribus 35.
39
- Forcipes** in arte obstetricia
vsus dubius redditus 519
521
- Forficis** incisoriae vsus re-
et variarum formarum que
ad operationes expellendi
præmium constitutum 377
- Formicæ**, earum acidi præ-
paratio

paratio et proprietates 84
 seq. aether 85. in spinis
 mimosae habitantes 121
 Forstera, nouum plantarum
 genus 114
 Forbergilla, nouum planta-
 rum genus 112
 Frank, Ioh. Peter, med. prof.
 Gotingenf. 564. *Systen der*
medicinischen Policey 1-3ter
Band 243
 Franzius, Ioh. Geo. Fr. editu-
 rus est Flav. Vegetii mulo
 medicinam 349. item Q. Ser.
 Samonici de medicina prae-
 cepta ib. item Aemil. Ma-
 cri de herbarum virtutibus
 ib. Collegii medici Nan-
 ceiani socius 723
 Frisi, Paul. ab acad. imperial.
 scient. Petropol. praemium
 accepit 550
 Frontis os vid. Os.
 Frumenta a curculione gra-
 nario tuendi modus 73.
 eorum conseruationis et
 aduersus insecta defensio-
 nis optimi modi expositio-
 ni praemium constitutum
 560
 Fuchs, med. prof. extraord.
 Ienens. 564
 Fürtiensium acidularum ana-
 lysis et vsus 447 seq.
 Fulguris effectus singulares
 10
 Fulmina, qua ratione circa ea
 versandum? 60. ea auer-
 tendi artificium ib.
 Fungi, de eorum disquisitione
 monita 272 seq. eorum
 esus noxii historiae 258 sq.
 Forni chemici noui structura
 et vsus 159 seqq. 323 seq.

G.

Gabler, Matthias, physic. et
 oeconom. prof. Ingolstad.
 170
 Galaxia, nouum plantarum
 genus 652
 Gallinarum affinitas cum pe-
 coribus 466
 Gallisch, Frid. Andr. med.
 prof. extraord. Lipsiens.
 174 obiit 176
 Galopina, nouum plantarum
 genus 646
 Gangraena, in ea remedia 34
 Gardenia, nouum plantarum
 genus 110. eius character
 genericus 637 seq. specie-
 rum enumeratio 638. Roth-
 mannia 62. 638
 Gattenhof, G. M. Inflammatio-
 nis therapia diss. inaug. 687
 Gatterer, Chph. Wilh. Iac.
 breuiarium zoologiae. P. I.
 290
 Gaubs, Dau. Hier. *Anfangs-*
gründe der Krankheitenleh-
re des Menschen 712
 Gehler, Io. Car. professor pa-
 thologiae publ. ordin. 713
 Gemelli monstrosi 10
 Genae tumor singularis sana-
 tus 4
 Generationis theoria 656
 Genistae cinerum vsus in hy-
 drope 8
 Genitalium virilium abscissio
 feliciter sanata 671
 Gentiana saxosa, planta 199
 Genu tumores albi, eorum na-
 tura, distinctio et ortus 39
 seq. iis medendi methodus
 40. de iis observatio 217
 Geihyllis, nouum plantarum
 genus 110. 647

- de Ginetti, Wilh. Iof. anat. et
physiol. prof. Colon. Agripp.
172
- Giseke, Paul. Dieter. societ.
oeconom. Lips. socius 345
- Glafer, Ioh. Frid. metallicarum
rerum Consiliarius Gothan-
nus 172
- de Gleichen, Russworm dictus,
Guil. Frid. eius obitus 347.
scriptorum index ib.
- Glirium ordo, genera et spe-
cies 101 seq. 293
- Gobius strigatus et ocellaris,
piscis, eorum differentia
specifica 308
- Gomozia, nouum plantarum
genus 109
- Gonocarpus, nouum planta-
rum genus 652
- Gonorrhoea venerea, de ea
monita 225. eius species
250
- Gossypii carminatio cur insa-
lubris? 503. 516
- Gottingensis societ. reg. scient.
theses et praemia ad
annos 1783, 1784 et 1785
169. 554
- Gratiolae vsus in febre inter-
mittente 490
- Grauiditas singularis 251. va-
ginalis 256. innuptarum,
eius iura 246
- Greding, Ioh. Ernst, *Vermisch-
te medicinische und chirurgi-
sche Schriften* 24
- Grimm, Ioh. Friedr. Carl, Hip-
pocratis *Werke übersetzt,
1ster Band* 325
- Gruner, societ. scient. Vlis-
sing. socius 564 *Anleitung
Arzneyen zu verschreiben*
708
- Gualandris, Angela, Latron
odeporiche 136
- Gummi guaiaci vsus in pod-
gra 251
- Gustaia, nouum plantarum
genus 113. 119
- Gutturis morbus periodicus
quotannis rediens 657. eius
curatio 659
- Gypsariorum morbi 514
- H.
- H**aartmann, Io. L. Sciagra-
phiae morborum Paris
IV 150
- Haase, Io. Gottlob, Cerebri
nervorumque corporis hu-
mani anatome repetita 233
Prof. Anatomiae publ. or-
din. factus 713
- Hafniensis societ. reg. scient.
thes. et praem. ad an. 1783
168
- Haller, Albert. de partium cor-
poris humani praecipuo-
rum fabrica et functioni-
bus Tom. III 11
- Harger, Io. a societ. scient.
Seelandica Vlis-
sing. pro-
mum accepit 344
- Harlemensis societ. scient. the-
ses et praem. ad ann. 1783.
1785. 1786 et 1788. 560
seqq.
- Harmant, collegii med. reg.
Nanceiani praefes 344
- Hartogia, nouum plantarum
genus 109
- Hebenstreit, Ern. Beni. Gent.
societ. oeconom. Lips. mem-
brum 171
- Hedin, Swen Andr. Affili-
collegii med. Holm. 172

- Hedwig, Io. societ. oeconom. Lipsiens. membrum 170. ab acad. imperial. scient. Petropol. praemium accepit 164. fundamentum historiae naturalis muscorum frondosorum, Pars I. II 282
- Hedysarum vespertilionis et gyrans 125
- Heidentam, Regis Suec. archiater 172
- Heis, Io. Wilh. med. Hippocraticae prof. Colonienf. 172
- Hellebori albi radices fibrarum corticis vis et efficacia in melancholico - maniacis et epilepticis morbis 25 sq.
- Hellfeldt, med. prof. extraord. lenenf. 564
- Hemimeris, nouum plantarum genus 112
- Hennert, Io. Frid. ab acad. imp. scient. Petropol. praemium accepit 550
- Hepatis magna pars abscissa sine ulla noxa 669
- Hermann, Io. chem. botan. et materiae med. prof. Argentor. 563. Tabula affinitatum animalium 456
- Hermaphrodita viris addenda 476
- Hernia abdominalis incarcerationa sanata 401. inguinalis congenita, eius historia, ortus et icones 237 seq. herniarum incarcerationum observationes 670 seq. spuriarum species 220. herniae singularis spuriae operatio 670
- Herpetis species diuersae et natura 37 seq.
- Hewson, Will. vom Blute 711
- Hippocratis Werke übersetzt von Ioh. Friedr. Carl Grimm, 1ster Band 325
- Hippopotamus, de eo veterum cognitio 633 seq. amphibius, animal 401
- Hirundinum affinitas cum reliquis aulbus 466 seq.
- Hoffmann, Ant. eius obitus 171 seq.
- Hoffmann, Chph Ludwig, vom Scharbock, von der Lustseuche etc. 432
- Home's, Francis Clinical experiments, histories and dissections 41
- Hornstedt, iter in Indias orientales historiae naturalis causa instituit 349
- Houenia, nouum plantarum genus 647
- Houstoun, Gul. plantarum in America collectarum icones 310
- Hudsonia ericoides, planta 387
- Humeri luxati modi seu ratio et diagnosi 423 seqq. ea de re observationes variae 424 seqq. musculorum actio 423
- Hunter, Guil. mortuus 346
- Hydnora, nouum plantarum genus 649. africana 198
- Hydrocele caustico sananda 388. cystica, de ea observata anatomico - practica 24 seq.
- Hydrocephali interni genera et curatio 225 seq. observatio 479
- Hydrophobia, ei medendi methodus 670. medendi methodi

methodi expositioni prae-
mium constitutum 338. de
ea eiusque curatione mo-
nita et obseruata 547 seq.
confectaria 201. in ea re-
media varia 948 remedium
specificum 548 seq. intra
duos dies funesta 200 seq.
Hydrophylax, nouum planta-
rum genus 109
Hydrops, eius casus et cura-
tio 661. in eo remedia 50.
a steatomate omenti 218.
cerebri 480. articulorum
vid. *Articuli*.
**Hygrometri emendationis mo-
do praeium constitutum**
168
Hymen in grauida occlusum
partus difficilis causa 5
Hyperfarcolis vid. *Caro fusi-
gosa*.
**Hypochondriacorum affectu-
um causa** 520

I

Icteri causae 220
Ignatia, nouum plantarum
genus 109. amara, eius vir-
tus medica 117
Ignis, eius naturae expositio
ni praeium constitutum
169. theoriae expositioni
praeium dicatum 561. vt
elementum, de eius effecti-
bus coniecturae 94. ele-
mentaris, eius theoria no-
ua 678 seqq.
Index scriptorum phys. medic.
anni 1778 352
Indicis script. phys. med. in
ann. 1775. suppl. 179. 350
**Indias orientales iter facien-
tium sanitatem conseruandi**

modi expositioni praeium
constitutum 362
Infans de formis 344
Infantium educatio physica
246. educationis physicae
in Gallia optimae methodi
expositioni praeium con-
stitutum 341. infantum non
natos tractandi ratio 483.
neonatos, mortui viles, ad
vitam reuocandi methodus
II. 263
Inflammatio, eius causa pro-
xima 684. therapia 697.
indicationes generales et
speciales ib. seq. de eius
cura monita 33
**Ingolstadiensis acad. professores
medicinae** 170
Inocarpus, nouum plantarum
genus 651
**Inoculatio variolarum deman-
ta** 478. defensa 487. eius
praestantia 328. eius po-
stantia scripta variis aet.
seq. de ea obseruatio singu-
laris 261
Infantia, de eius natura, spe-
ciebus, causis et prae-
uatione 699
**Insecta radices cerealium in-
rodentia** 74. cerealibus pro-
pullulantibus eorumque
dicibus insecta 196. 314
587
**Intestinatorum vulnus post in-
flammationem praegressam
sanatum** 670
**Journal de medecine, chirur-
gie, pharmacie et. Tome**
XLIX et L. 3. Tome LII et
LII 254. Tome LIII et LIV
518. Tome LV et LVI 691
Ipecacuanhae radix sum. et
phys.

psychotria emetica? 116.
an ex aliis plantis? 120
britabilitatis distinctio 208
lchias, eius diagnosi, causae
et curatio 48 seq.
lchuriae species, de iis mo-
nita 49

lun annua, planta 275
lugin Americae borealis et
alta, de iis obseruata 400
luggermannia pusilla seu bar-
bata, mucus 279 seq. pal-
mata 280

languia, nouum plantarum ge-
nus 114

luniperi baccae, ex iis spiri-
tum obtinendi modus 73
lunamond's, I. O. Account of
the methods pursued in
the treatment of cance-
rous and scirrhus disor-
ders cer. 420

K

Kamnegieser, Gottlieb Henr.
Contiliarius status Chilo-
ni 171

Kempe, Jo. Christl. de hy-
drophobia eiusque specifi-
co, meloë maiali et pro-
scarabaeo 547

Keura, nouum plantarum ge-
nus 649

Klofner, Cosm. Damian. pra-
xeos med. prof. publ. In-
golstadt. 170

Knappe, Chph. anat. prof. in
collegio medico chirurg.
Berolin. 564

Koestlin, Car. Henr. mortuus
348

Kongl. Svenska Vetenskaps
Academiens Handlingar för
Aor 1776. Vol. XXXVII

61. för Aor 1777. Vol.
XXXVIII 195. för Aor 1778.
Vol. XXXIX 387. för Aor
1779. Vol. XL 579

Krause, Car. Christ. Facult.
medicae Senior 714

Kriebelkrankheit 531 seq.

Kühn, Car. Gottl. Prof. medic.
P. Extraordin. 714

Kurze Nachricht von der epi-
demischen Schnupfenkrank-
heit 1782 230

L

Labium leporinum congeni-
tum duplex et complica-
tum 146

Labri scari piscis ruminatio du-
bia 472

Lactae congestionis lethalis
casus 524. depositionis chro-
nicae sanatae casus 528

Lactei tumores, de iis obser-
uationes 672

Lanae carminationis insalubri-
tas 503

Landaïs, a societ. reg. med.
Parisiensi praemium accepit
166. 338

Landriani, acad. reg. scient.
Parisiensis membrum 345

Langguth, Gen. Aug. obiit
175

Languth, Io. Frid. Diss. histo-
riam catarrhi epidemici a
1782 sistens 331

Lanionum morbi 501. 516

Lapidum cancrorum vsus con-
tra venena acida 660. citra-
torum vsus exiguus seu nul-
lus 66

Lapis mutabilis vid. *Oculus
mundi*.

Laryngis

- Laryngis** structura in aubus
464. vulnus sanatum 669
de St. Lazare, Berthelon vid.
Berthelon.
- Ledi palustris** vsus in lepra
585 seq.
- Leipziger Magazin zur Natur-*
kunde, Mathematik und
Oekonomie. Jahrgang 1781
u. 1782 313
- Lentin, Poliater Lüneburgens.**
565. vertit Sarcone *von den*
Kinderpocken 689. et Da-
milano *vom Friesel* 696
- Leonhardi, Joh. Gotfr. anat.**
et botan. prof. publ. Wir-
tenberg. 173
- Lepus. animalium** genus, eius
species 296 seq. species
nouae 293. variabilis, eius
descriptio et patria ib. seq.
tolai 295 seq. lepores hy-
bridi in Russia 294. leporum
quorannis bis velleris muta-
tionis ratio et causae 294
seq.
- Leske, Nathan. Godofr. com-**
mentarios hos continuatu-
rus 177. edit promptuarium
Lipficum 313
- Leveling, Henr. Palmat. anat.**
chir. et institutt. med. prof.
publ. Ingolstadt. 170
- Lewis, Wilh. mortuus 174**
- Lexicon chemicum 77**
- Licuala, nouum plantarum**
genus 654
- Lienis fissurae vt causa mor-**
tis subitae 64
- Lieutaud's, Joseph. Zerglie-**
derungskunst I u. 2ter Band
240
- Ligna colubrina, eorum diffe-**
rentia 117
- Lignum Rhodium** nouum a con-
voluolo scopario? 116.
stercoris; eius in Juna visus
649 seq.
- Lindera, nouum plantarum**
genus 653
- Lingua stupendae molis 149**
eius tumor cysticus exis-
tens 673
- a Linné, Car. termini botani-
ci, per Paul. Dietz. Ge-
seke 104. Supplementum
plantarum systematis Ve-
getabilium Editionis XIII
106
- Lipicae societ. scient. philo-**
nouianae theses et praesentia
ad ann. 1782 et 1783 169
334. ad ann. 1784 714
- Liquor salinus Hoffmanni**
eius praeparatio et indoles
543 seq. vires et effectus
545. Ludwigi, eius praeparatio
et visus 545 seq.
- Lithanthracum in Anglia**
ita 63. 72. eos elidendi
modus 67. 75
- Lithonriptica remedia 51**
- Lithotomia, de ea obferunt**
54 seq. 667. eius methodus
263
- Lobelia columnnea et semp-**
nea 126
- Lobstein, patholog. prof. ac**
gentor. 563
- Lolium temulentum vt causa**
morborum 542. eius effectus
ib.
- Lophius barbatus, nouus species**
585
- Lorry, Car. mortuus 14**
eius scripta ib.
- Lotricum morbi 502**

Lucis natura et virtutes ad visum 413

Lugdunensis acad. scient. et artium thesis et praem. ad ann. 1784 559. thesis in annum 1785 720

Ludwig, Christ. obiit 566

Ludwig, Christ. Frid. Progr. de suffusionis per acum curatione 332

Luxatio humeri vid. *Humerus*.
Lymphaticorum vasorum pericillorum sanatio 216

M.

Macquer, Peter Joseph. mortuus 566. *Chemisches Wörterbuch. Uebersetzt und vermehrt von Leonhardi 1ster Theil* 77

de Magellan, J. H. Essay sur la nouvelle theorie du feu elementaire et de la chaleur des corps 678

Magistratuum cura circa gravidas et infantes spurios 246. circa alimenta ib. seq.

Magnesia nigra, eius natura 88 seq. nitri, de ea observata 200

Magnetismi animalis ratio 527

Manimae, aduersus earum scirrhum et abscessum remedia 421. carcinomaticae, de iis observata 217

Maniacae sectio 249. 253

Maniaci, de iis observata 27 sq.

Maniae definitio et causae 685. a frigore ortae casus ib.

Mannings, Henry, modern improvements in the Practice of Surgery 419

Manus digiti medii extensor proprius 146

Manuutipratio, eius antiqui-
Tom. XXV. Pars IV.

tas 473. puellarum iuniorum 475

Marchantia polymorpha, muscus 271

Marcus, Israel, Consiliarius aulae et archiater Bambergens. 172

Maret a societate medica Parisina praemium accepit 716

Margaritaria, nouum plantarum genus 115

Marggraf. Andr. Sigm. obiit 176

Marigues, a societ. reg. med. Parisiensium praemium accepit 166

Massiliensis acad. scient. theses et praemia ad ann. 1773. 1774. et 1775. 164

Massonia, nouum plantarum genus 110. 651

Mauritia, nouum plantarum genus 115. flexuosa 126

Materialien für Gottesgelahrtheit und Religion. 1ster Band 472

Matrimonia ineundi ratio, de ea monita 245

Maxillae inferioris spasmus lethalis 482

Medicamentorum emendationes variae 405

Medicinae status Monasterii emendatior 433. clinicae elementa 328

Melaene, morbus 45

Melancholici, de iis observata 27 seq.

Meloes maiialis vis stimulans 482. eius et proscarabaei vsus et effectus in hydrophobia 547 seqq. iis vtendi modus 549

Menstruorum suppressio, in ea remedia

- remedia eorumque effectus 51
- Mercurialium vsus in hydrophobia 548. noxa in cancro 394. vaporum noxa et curatio 512
- Mercurius, eius vsus in colico morbo noxius 6. eum in morbis venereis adhibendi methodi variae 254 seq. 257. eius in venereis exfudationis signa 229. dulcis, eum via humida praeparandi modus 390. eius vsus in morbo spasmodico convulsivo 540. sublimatus, eius vsus externus in morbo cutaneo 223 seq.
- Merrem, Blasius, *vermischte Abhandlungen aus der Thiergeschichte* 100
- Merfa post quatuor horas in vitam reuocata 10. merfos in vitam reuocandi ratio 485. 488
- Metallifollorum morbi eorumque causae 508 seqq. curatio 511 seq.
- Metallum Sinense (*Pak Fong*) 62
- Metzgers, Joh. Dan. *Vermischte medicinische Schriften I und 2ter Band* 248
- Meyers, Joh. Chph. Andr. *Abhandlung vom Gehirn, Rückenmark und Ursprung der Nerven* 156
- Mezler a societate medica Parisina praemium accepit 715
- Micheliz, Anton. scrutinium hypotheseos spirituum animalium 674
- Miliaris materiae et febris ortus 492 seqq.
- Milites, eos ad petras imbos praedisponentes causas 496 seq.
- Millingtonia, novum plantarum genus 112
- Mimolae species variae, de iis earumque vsu observatae 121
- Mineralium collectiones variae 140 seq.
- Mineralogicae observationes 321 seq.
- Mnium pellucens, muscus 270
- Mönch, Conrad. botan. prof. Cassell. 172. *Bemerkungen über einige einfache und zusammengesetzte Arzneymittel* 405
- Moennich, Leonh. Frid. Consiliar. superior rerum montanisticarum Berolin. 464
- Mohrenheim, Russ. Imper. Consiliar. sulcius, prof. chirurg. et artis obitetr. 564
- Molybdaenae examen 586. natura 142. membranaceae nitentis examen 399
- Monro, Alexand. sen. brevis vitae descriptio 213 seq. *Sämmtliche Werke praktischer und chirurgischer Lehren* 212
- Monspeliensis societatis regiae scient. thesis ex praemio in. ann. 1785. 721
- Monstra bina 253
- Monstrosi gemelli 10
- Montalbanensis acad. scient. thesis et praem. ad ann. 1783. 560
- Montes, eorum harum trorum ope dimensio 181 seq. circa Blankenburgum siti, eorum natura et memorabilia 321 seq. in duobus

tu Koburgensi, eorum stru-
ctura 324. varii marchiae
taruinae 137. basaltici,
eorum ortus vulcanicus 314
seq. stratosi, de eorum na-
tura monita 317. montis
ad pagum Friedelshausen
in ducatu Meiningensi na-
tura vulcanica 319

de Montgolfier, fratres, ma-
chinarum aërostaticarum
inventores 558 seq.

Montinia, nouum plantarum
genus 115. 649

Morbi, eorum classes et or-
dines 151 seqq. noui ortus
causae 211 seq. singularis
historia 526. nigri obser-
uatio 486. nigri Hippocra-
tis distinctio, diagnosi et
causae 45. sedes et crisis
46. curationis ratio ib. bi-
liosi anomali vid. *Biliofi*

Morbilli, de iis monita et re-
gulae 45 seq. iis demortui
casus et sectio ib. seq.

Morbus singularis dolores acu-
tos faciei vagos sistens 7.
de eo monita 9

Morgenbesser, Mich. obiit
565

Mortis subitae inter febrem
secutae bini casus 64

Morus rubra Americae septen-
trionalis, eius vsus 67

Moschi vsus in spasmodis 488

Müllera, nouum plantarum
genus 114. moniliformis
124

Mumfen, *Nachricht von der epi-
demischen Schnupfenkrank-
heit* 1782. 230

Murray, Jo. Andr. Reg. so-
ciet. med. Parisiens. et acad.
scient. Nanceiens. socius

170. Consiliar. ab aula Re-
gis Angliae 172

Mus, animalium genus, eius
ordinum seu phalangum et
specierum expositio synopti-
ca 297 seqq. species variae
mutatae 102. mures cicules
eorumque fertilitas 103.
cauda conpati ib.

Musca pumilionis in culmis se-
calis 399 seq.

Muscarum laruae ex homine
expulsae 389

Musci, eorum definitio 287.
distinctio 288. frondoli,
eorum florum, fructuum et
seminalis propagationis ra-
tio 283 seqq. generum dispo-
sitiio methodica 288 seqq. se-
minum ratio 287. corfici
vsus anthelminticus 525

Musculorum hominis historia
234 seq. caui oculi recen-
sio 236

Musculus lumbaris internus,
de abscessibus in eo obser-
uatis 30. vteri orbicularis
479

Murisia, nouum plantarum ge-
nus 114

Myristica, nouum plantarum
genus 112

Myrosma, nouum plantarum
genus 108

Myroxylon, nouum plantarum
genus 111

N.

Nanceiani collegii reg. medi-
ci thesis et praem. ad ann.
1784 342

Nandina, nouum plantarum
genus 648

Narium haemorrhagia, in ea
Bbb 2 liga-

- ligatura extremitatum periculosa 523
 Natrum, de eo obseruata 7
 Naturae vires in abigendis morbis 7
 Naturalis historiae status post Aristotelem 595 seq.
 Naturalium rerum collectiones variae 140 seq.
 Nebel, Christ. Ludov. obiit 176
 Needham, Joh. Tuberville obiit 176
 Nephritis ulcerosa sanata 672
 Nerueum fluidum, eius in encephalo secretio negatur 675. num ex motu musculari cognoscendum? 676. num electricae sit naturae? 677
 Nervi, eorum anatome 238 seq. structura et vsus 156 seq. intercostalis in homine descriptioni optima praemium constitutum 555. eiusdem in animalibus, v. c. simia, cane cet. descriptioni praemium dicatum 555. thoracis et abdominis, eorum tabulae 242
 Nervosae febres vid. *Febres*
 Nervosi systematis ratio et functiones 522
 Nielen Per. Matth. a societate medica Parisina praemium accepit 715
 Nigrina, nouum plantarum genus 653
 Nitrum, de eo obseruata 199. in puteo reperiundum 200. depuratum, eius vsus in vlcere dubius 36
 Nosologici systematis vtilitas et ratio 682 seq.
 Nürnberger, Christ. Frid. anat. et botan. prof. ord. Wittenberg. 173
 Nutritionis phaenomenorum explicationi praemium constitutum 162

O.

 Oculorum anatome 412
 canicularis musculi 236. morbi eorundemque remedia 411. 414 seq. morbus singularis scabie infusa sanatus 69 seq.
 Oculus mundi, lapis 207
 Oehme, Car. Ioseph. obiit 176
 Oesterreicher, Ioseph Maria, analyses aquarum Budensium 438
 Oleum amygdalarum, de eo monita 406. ricini, eius virtus purgans et anthelmintica 4. 5. terebinthinae vid. *Terebinthina*.
 Olliff, Thom. a societate medica Paris. praemium accepit 715
 Omenti steatoma causa hydropis 218
 Opificum morbi 501 seq.
 Opii vsus et effectus in leu venerea 402 seq.
 Opuntiae foliorum vsus in doloribus podagricis 260
 Orixia, nouum plantarum genus 653
 Ossis frontis laesiones, de his obseruata et monita 396
 Ossium incrementum per magnum 258. morbi ad chylosin vergentes 655 necrosis, de ea obseruata 422. faciei in animalibus variae structurae vis in intellectu 143

Oalgiae ab ulcere veteri sic-
cato sanatio 668

Othera, nouum plantarum
genus 652

Ouium morbi quidam eorum-
que remedia 316. morbo-
rum aestatis tempore oriun-
dorum iisque medendi me-
thodi-expositioni praemium
constitutum 167

Ouum gallinae, de eo obser-
uatio singularis 8

Oxalis, planta, eius specie-
rum enumeratio 644 seq.

P.

Pallas, Petr. Sim. nouae spe-
cies quadrupedum e gliri-
um ordine 292. Floram
Russicam et Sibiricam edi-
turus est 348

Pallasia, nouum plantarum ge-
nus 111

Palpebrae superioris laxitas,
in ea vnguentum 414. pal-
pebrarum excoariatio et
exulceratio, in ea remedia
ib. seq.

Paludes vsui oeconomico ap-
tandi modus 65

Panaritium siccum arthriticum
251

Paracentesin instituendi mo-
dus 218

Paralytis, in ea remedia 48

Pariinae acad. reg. chirurg.
theses et praem. ad ann.

1784 et 1785. 336 seq.

acad. reg. scient. theses et

praem. ad ann. 1783 et

1785. 165. 555 seq. facul-

tatis medicae praemium

ad annum 1784. 718. socie-

tatis reg. medicorum theses

et praem. ad ann. 1782 et

1784. 166 seq. ad ann.

1783, 1784 et 1785. 338.

340 seq. 556. 715 seq.

Partus difficilis, de eo obser-
uatio 4. ob vaginam hyme-
ne occlusam 5

Pectoris ecchymoses vt signa

264. vulnus sclopetarium

30 seq.

Penis inferius perforatus num

ad generationem aptus?

252

Pericranium, sub eo extraua-

latio sanguinis 31

Periplocae indicae radix ipe-

cacuanhae substituenda 637

Peruianus cortex, eum in

febris intermittenibus

exhibendi rectum tempus

42. eius vsus antispasmodi-

cus et antepilepticus 4. 8.

vsus in hemicrania periodi-

ca 8. ruber, eius vsus et

effectus 330. vsus in febi-

bus intermittenibus 329

seq.

Pestis, de ea obseruata 481.

contactu propagatur ib.

Petropolitanae acad. imperial.

scient. theses et praem. ad

ann. 1783 et 1784. 161 seq.

550. ad ann. 1785. 550

seqq.

de la Peverriere obiit 723

Pfeffinger, Ioh. obiit 174. eius

scripta 723

Phalli mukulim natura et vsus

122

Pharmacologicae obseruatio-

nes 489

Pharmacopoea Suecica 155

Pharmacopolarum morbi 515

Bbb 3 Phle-

Phlogiston quid sit eiusque effectus 94. eius in aquis rationem et praesentiam detegendi modus 441

Phthisis, eius signum et causae 685. curatio per venaesectiorem 218. pulmonalis, eius natura 7. ad eam dispositionem indicantium signorum expositioni praemium constitutum 339. in ea remedia diiudicata 44. pulmonalis montana 510. tuberculosa, eius curatio 262

Pistorum morbi 514

Pierre obiit 724

Pili ex abdominali tumore extracti 673. albi cur animalibus quibusdam hieme succrescant? 295

Pinus abies, eius morbus singularis 63 seq. viminalis, arbor 205

Piper cubeba, planta 116

Pisces, eos dimetiendi ratio 307. eorum species nonnullae novae 308

Pistorum morbi 502. 516

Planer, med. prof. Erfordiens. 345

Plantarum genera nova constituendi regula 107. genera nova eorumque characteres 108 seqq. 646 seqq. genera mutata 127 seqq. species novae 115 seqq. 132. mutatae 131 seqq. icones 268. in America meridionali collectarum icones 312 seq. cognitio qualis ad soli indolem cognoscendam deligenda? quaestionis explanationi praemium constitu-

tum 335. partium medicarum vera origo 318. pabularium cultura 315. 318. pabularium culturae optima expositioni praemium dicatum 336. Saeciae vinum adustum praebens 73

Platel, Car. Godofr. obiit 346

Platina, eius natura 206 seq. cum ea instituta experimenta chemica 206. super eius solutione et fusione experimenta chemica 141 seq.

Plaz, Ant. Guil. mortuus 566

Pleuritidis spuriae symptomata, ortus et remedia 42

Pleuronectes mancus, piscis 308

Ploucquet, Wilh. Gottfr. med. prof. ord. Tubingens. 174

Plumbago vid. *Molybdaena*

Plumbi vaporum noxa 511

Plumbifusorum morbi 516

Politiae medicae systema 244

Polia, novum plantarum genus 647

Polynemus plebeius, piscis 309

Polyporum in sanguine ortus et natura 17

Polypus vteri permagnus 3

Pommereulla, novum plantarum genus 109

Portatores iridis, animalcula marina 320

Pringle, John, mortuus 175

Prochaska, Geo. anat. prof. Pragens. 171

Proteae, plantae, character genericus 639. specierum enumeratio ib. seqq. species noua *sceptrum Gustavianum* dicta 196
Prunorum flauorum effectus noxii 526
Psychotria emetica an sit *ipecacuanha*? 116
Prisanae *Caraibensis* vsus in morbis venereis 519
Pubis ossium symphyseos sectio vid. *Synchondrotome*
Puerperarum febris vid. *Febris*.
Pulmonis suppuratio 660. substantiam penetrans vulnus sclopeterarium sanatum 30 seq.
Pulsus peculiaris ratio in asthmatico 220
Puluerem *Algerothii* praeparandi modus 393
Pupillae *synizesis* 401. artificialis ratio ib. 581 seq.
Pus, de eius ortu monita 23. in abdomine puerperae inventum ex lacte repulso oriundum 672
Putredinis animalis causae, natura et effectus 21
Putridae febres vid. *Febres*
Putridorum morborum causae et effectus 21. in militibus causae praedisponentes 496. signa 497. curatio ib. seq. per balnea 498
Pyrophorum conficiendi methodus 6 seq.

Q.

Quassiae amarae vsus, de eo monitum 119

Quercinum lignum optimum ad aedes obtinendi modus 67
Quernorum teneriorum corticum vsus antisepticus 498. 501. 516

R.

Rabies canina, de ea observata 658
Radermachia, nouum plantarum genus 72. 649
Radix plantarum, de eius notione monita 323
Raiarum cum squalis affinitas et singularia 470 seq.
Ramazzini, Bernh. *Abhandlung von den Krankheiten der Künstler und Handwerker: I und 2ter Band* 500
Ranula duplex connata et sanata 32. calculum continens sanata 531
Ratel, animal 198
Raulin Ios. obiit 725
Raymond, a societ. reg. med. *Parisina praemium accepit* 339
Reconualescentia quid? 8. de ea monita 8 seq.
Reichel, Io. Dan. mortuus 177
Reitomeier, a societ. reg. scient. *Gottingenfi praemium accepit* 554
Reneaimia, nouum plantarum genus 108
Renaudin *Frang. Ant.* obiit 724
de Retberg, Ionas Christ. a societ. reg. scient. *Gottingenfi praemium accepit* 169
Retzia, nouum plantarum genus 109. 646
Rbb 4

Retzius,

Retzius, Andr. Ioh. histor. natural. prof. Lundinens. sub-
stirurus 172

Reus, C. F. Dictionarium bo-
tanicum 95

Reuß, Aug. Christ. *Beschrei-
bung eines neuen chemischen
Ofens* 159

Reuß, W. mortuus 174

Rhabarbarum ob gypsum no-
xium 406 martiatum, eius
praeparatio et usus 480 seq.

Rhetorum morbi 507

Rheum martiatum vid. *Rha-
barbarum*

Rheumatismus epidemicus
a. 1782. in Flandria grassa-
tus 521

Rhinoceros bicornis 400

Rhododendri usus in dotori-
bus rheumaticis 664. chry-
santhi usus dubius. 47

Richter, Gottlieb Aug. Con-
siliar. ab aula Regis Angliae
172

Ricini oleum vid. *Oleum*

Ridiger, Anton. obiit. 565

Roederer, anat. et chir. prof.
ord. Argentor. 563

Roloff, Decanus collegii su-
perioris medici Berolin.
564

Rothmannia Capensis, nouum
plantarum genus 62 seq.

Rothomagensis acad. reg.
scient. theses et praem. ad
ann. 1783. et 1784 557
seq.

Rothöllia, nouum plantarum
genus 109

Rouffeau, Ludov. chem. et hi-
storiae natural. prof. Ingol-
stad. 170

Roux, a societ. reg. med. Pa-

risina praemium accepit
338

Rubiae tinctorum vis in men-
struorum suppressione 51

Rupinia, nouum plantarum
genus 115

Russelia, nouum plantarum
genus 110

Russicus morbus vid. *Febris
epidemica*

Russworm vid. de *Gleichen*

S.

Sabadillae seminis usus et
dosis aduersus vermes 666
usus in epilepsia ib.

Sabinae usus in scorbuto 436
seq.

Sal marinum decomponendi
et ex eo alcali purum ex-
trahendi modi expositioni
praemium constitutum 165.
555. ammoniacum vid. *Am-
moniacum*

Salamandra aquatica degluti-
ta 262

Salia, eorum in aquis natura
445 seq. noxa in ventricu-
li inflammatione 686. men-
tra, de eorum decomposi-
tione ope calcis et facti
experimenta 584

Salini liquores officinarum
vid. *Liquor*.

Sanchez, mortuus 565

Sandisort, Eduard. observa-
tiones anatomicae patholo-
gicae Liber IV. 143. de

scriptio musculorum homi-
nis 234. icones herniae
inguinalis congenitae 27

Sanguinis in vasib. vici homi-
nis et animalis fluxus
quantitas et indoles ib.

In 12 seq. arteriosi a venoso differentia dubia 13. coloris in homine et animalibus discrimen 13 seq. ex vena emissi coagulationis ratio 15 seq. in variis morbis in vasis coacti et dissoluti ratio 16 seq. calor varius 17. electrica materies, eius natura, ortus, effectus et usus 18. cruoris particularum et motus ratio 19. cruoris globulorum indoles et figura 20. elementa 20 seqq. alcaliscentis seu putrescentis causae, natura et effectus 20 seq. acoris ratio et effectus 21 seq. feri differentia et coagulationis ratio 22. crustae pleuriticae originis ratio 22 seq. sero affines succi animales eorumque natura 23. extravasatio sub cranio sine fissura vel fractura eiusdem 671. profluvium per vethram 31

Sanguis draconis, resina arborum 120

Sanguisugarum usus 656. in parte affecta applicatarum usus in morbis variis 518. 530

Santalum rubrum ex quam arbore? 120

Sapo, eius usus in curatione calculi vesicae dubius 203 seq.

Sapones acidi, de iis optimae tractationi praemium constitutum 342. 557

Sarcone Mich. von den Kinderpokken 689

Sarcophyte sanguinea, planta parasitica 74

Sartorum morbi 505. 518

Saturninorum usus externus in gangraena dubius et noxius 33

Saunders, Will. Elements of the practice of physic 328. Observations on the superior efficacy of the red peruvian bark in the cure of agues and other fevers 329

Saxa, eorum methodi naturalis expositioni praemium constitutum 552 seq.

Saxifragae usus aduersus calculum 686

Scabies, ei medendi methodus 494. vnguenti ope curanda 669. eam insitiendi modus 69 seq. per eam oculorum morbus sanatus ib. seq.

Scarlatina epidemica in Wetteravia grassata 475 Guestphalis endemia, eius causa et cura 430

Scheibel, Ioh. Ephr. a societ. scient. lablonouiana praemium accepit 169

Schisti strata obliqua obseruata 322

Schmidel, Casim. Chph. icones plantarum et analyses partium, Manip. I 268

Schmuckers, Ioh. Leber. *vermischte chirurgische Schriften*, 3ter Band 665

Schneider, Ioh. Gottlob, *allgemeine Naturgeschichte der Schildkröten* 448

Schöpf, Ioh. Dav. *von der Wirkung des Mohnsaftes in der Lustseuche* 402

Bbb 5 Schubart,

- Schubart, I. C. ab acad. reg. scient. Berolinensi prae-
mium accepit 336
- Schwarts, Car. Traugott, de
hydrophobia eiusque spe-
cifico 547
- Schwedisches Apothekerbuch*
155
- Scirpus globiferus, planta 123
- Scirri theoria 33
- Sciurus erythraeus, noua spe-
cies 305. striatus, eius hi-
storia, ib. volans, eius hi-
storia naturalis et species
303 seq.
- Scopolia, nouum plantarum
genus 114
- Scorbuti causae 250. causa
proxima 433. natura et dia-
gnosis 434. periodi et sym-
ptomata 435. causae occa-
sionales 436. curatio ib. seq.
- Scriptorum phylico medico-
rum, quae anno 1775 pro-
dierunt, indicis supplemen-
tum 179 seqq. quae anno
1776 prodierunt, indicis
supplementum 187. 350.
de anno 1778 index 352.
566 seqq.
- Scrophulorum humorum et
sanguinis natura et signa
529
- Secale corruptum et cornu-
tum vt causa morbi spas-
modico conuulsui 533. 538
seq. eius diuersitas 538
- Semecarpus, nouum planta-
rum genus 110. anacardium
vid. *Anacardium*.
- Semicupiorum vsus in deli-
riis 527
- Semperuiuum hirtum, plan-
ta 276
- Sensus vnus externi defectus
quomodo aliorum maiore
perfectione suppleatur 195.
198
- Serici praeparatio et carni-
natio quatenus insalubris
503
- Serpentum morsum sanandi
modus 392
- Setacei vsus in aperiendis ab-
cessibus 33. in tumoribus
albis articulorum 40. in tu-
moribus chronicis 34. vsus
eximius in viceribus 35 seq.
- Siennensis acad. reg. scient.
thesis et praem. ad ann.
1784 344 seq.
- Silex, de eo eiusque terra ex-
perimenta 61
- Siluri, piscis, fabrica singula-
ris 471
- Simarubae cortex vnde eius-
que vsus 119
- Sinum compressionis prae-
stantia prae incisione 525
- Skimmia, nouum plantarum
genus 653
- Smaltae ex cobalto praepar-
atio quatenus insalubris 511
- Solander, Dan. mortuus 175
- Solani tuberosi cultura et vsus
202. farinam et puluerem
seruari posse experimentum
probatum 77
- Soni distinctio a tono 316
- Sorneratia, nouum plantarum
genus 111
- Sparmannia, nouum planta-
rum genus 112. 123
- Spasmodico conuulsui epide-
mici morbi a. 1770 et 1771
in Cellensi regione graui-
ti historia 532 seqq. anti-
quitas et scriptores 533
symptomata

- symptomata et periodi 534
 seqq. causae 537 seq. cu-
 ratio 539 seq. de eo expe-
 rientiae 541 seq.
 Specillorum constructionis va-
 riae vsusque expositioni
 praemium constitutum 336
 Speluncae Baumannianae or-
 tus et singularia 321 seq.
 324
 Sphacelus, in eo remedia 34
 Spielmann, Iac. Reinbold.
 obiit 348
 Spiritus animales vid. *Ner-
 veum fluidum*.
 Squalorum cum raiis affinitas
 et singularia 470 seq.
 Stannifusorum morbi 516
 Stannum, eius minerae variae
 140. id vitro speculari infe-
 rentium operariorum mor-
 borum naturae et curatio-
 nis expositioni praemium
 constitutum 556
 Stebler, Franc. Ant. Ferd.
 med. forens. prof. publ.
 Ingolstadt. 170
 Sterilitatis noxa et causae
 245
 Stobaeus, Kil. artis obstetric.
 professor in acad. Lundin.
 722
 Stramonii seminum vsus no-
 xius 475
 Struthionis affinitas cum
 mammalibus 459
 Strychni potatorum fructus
 vsus ad aquas purificandas
 116 seq.
 Suecicae acad. reg. scient. acta
 Vol. XXXVII. 61. Vol.
 XXXVIII. 195. Vol. XXXIX.
 387. Vol. XL. 579
 Sues, quibus animalibus et
 plantis vescantur 71 seq.
 Sulphurariorum morbi 513
 Sulphuris in aquis praesen-
 tiam detegendi modus 441
 Surditas a frigore pedum orta
 et sanata 672
 Sutorum morbi 505
 Symphonia, nouum planta-
 rum genus 113
 Synchronotome, eius an-
 tiquitas 660. vsus dubius
 144. de ea obseruata 3. 5.
 6. 10. eius feliciter peractae
 casus 251. 253
 Syncope causae proxima 684
 Synochi character et cura
 154. 210
 T.
 Taenia, de ea obseruata 588.
 ex tumore abdominis ex-
 tracta 663. hydatigena in
 hepate muris musculi 104
 Tamarindi, de eorum acido
 experimenta 66
 Tartari emetici vsus et dosis
 in morbo spasmodico con-
 vulsiuo 539 seq.
 Taube, Ioh. *Geschichte der
 Kriebelkrankheit* 531
 Teganium, planta 276
 Tektona, nouum plantarum
 genus 109
 Telluris atmosphaerae theo-
 ria 158. super origine, for-
 matione et mutatione theo-
 riae expositioni praemium
 constitutum 334. motus di-
 urni vniformitatis rationum
 expositioni praemium con-
 stitutum 161 seq. 550
 Tendinis achillis ruptura 7.
 dissecti curatio 661

Terebinthinae eiusque olei
vſus et effectus in iſchiade
48 ſeq.

Ternſtrömia, nouum planta-
rum genus 111

Terra elementaris an vitrefci-
bilis? 94. nobilis, de ea ob-
ſeruata ib. ſeq. pyriticoſa
aquarum quid? 443 ſeq.

Terrarum fertilitatis ratio
eamque obtinendi media
93. vitrefcentium chara-
cterum diſtinguentium ex-
poſitioni praeſtium dica-
tum 558

Terroris effectus ſingulares
477

Teſtudinis carettae varietas
98 ſeq. in ea cordis fabri-
ca ib. ſeq. macropodis et
verrucofae ſigna et diſſe-
rentia 99

Teſtudinum hiſtoria naturalis
448. familiae ib. partium
deſcriptio anatomica 449
ſeq. maxillae dentibus in-
ſtructae 450 ſeqq. ſpecies
452. ſpecierum nomina mu-
tata 453. affinitas cum qua-
drupedibus et lacertis 455.
cum auibus 456

Textorum morbi 504 ſeq.
517. in magnis officinis
morbi 507

Thelypteris, filix 273

Therapiae elementa 419

Thermae Badenſes vid. *Ba-
denſes*.

Thermometri noui deſcriptio
681

Thouinia, nouum plantarum
genus 108

Mémoire ſur l'air etc. par M.
Thouvenel 702

Thunberg, Car. Per. med.
prof. extraord. Vpſal. 171.
Diſſ. de Gardenia 637. Diſſ.
de Protea 639. Oxalis Diſſ.
botan. 644. Noua genera
plantarum, Pars I. II. III
646. Flora iaponica indi-
catur 349

Thunbergia, nouum planta-
rum genus 112. 648

Tigurini inſtituti medici et
chirurgici ratio et methodus
173

Tinctorum morbi 514

Tiſſot, ab acad. reg. chirurg.
Pariſina praeſtium accepit
336

Tolai, leporum ſpecies 295
ſeq.

Tomex, nouum plantarum
genus 653

Toni diſtinctio a ſono 316

Tonſilla permagna et ven-
ſcirrhoſa ſentim exſtirpata
32

Tophi aquarum natura et di-
uerſitas 443 ſeq.

Tracheae ſtructura in auibus
464 ſeq.

Tragacantha Maſſilienſis, plan-
ta, num ex ea verum gum-
mi off. obtineri poſſit?
quaefſtionis ſolutioni prae-
ſtium dicatum 164

Transpiratio inſenſibilis, quo-
nam eam augeant minuant-
que 397. ſuppreſſa vt cauſa
affectuum hypochondriacorum
520 ſeq.

Trendelenburg, Caſp. Phyſi-
cus Carliſhauniensis 171

Trepanationis vſus in com-
mouione cerebri 671

Trichia, fungus 281

Tricha-

Tichulium, fungorum genus 282
 Triller, Dan. Wilh. mortuus 175
 Tromsdorf, Wilh. Bernh. obiit 176
 Tronchin, Theodor. obitus 174
 Tschudi, Io. Bapt. Lud. obiit 724
 Tumor insignis circa collum sanatus 659. colli insignis ligatura sublatus 267. genae singularis sanatus 4. magnus in ilio exstirpatus 4 seq. saccosus faciei singularis 395 seq.
 Tumores albi articularum vid. *Articuli*
 Turmalini fusci, de iis experimenta et observationes 586
 Tympanites cum ascite coniunctus sanatus 665. ex frigore ortus funestus 260. hystericus, eius curatio 530

V.

Vagina vteri vid. *Vterus*.
 Vahlia, nouum plantarum genus 650
 Valerianae virtus antepileptica et vernisfuga 3. vsus in hydrophobia ib.
 Vallea, nouum plantarum genus 112
 Valmont de Bomare, Hilar. Robert. obitus 175
 Vaporosorum morborum causa 520. 525. curatio per vesicatoria 525
 Variolarum eruptionem a facie arcendi modus 437. naturalium post inoculationem

secutarum historia 492. de necessitate earum exstirpationem tentandi 690 sq.

Variolosi morbi inoculationem variolarum secuti historia 4

Venae, earum aberrationes 149

Venaesectionis abusus in gravidis et abortu praecauendo 663. vsus et abusus in febre biliosa 429 sq. in morbo nigro Hippocratis 46. vsus in pleuresi 525. ad eam institutio 706

Venerea lues, de eius exstirpatione monita 437

Veneri morbi, eorum diuisio et curatio 229. de iis obseruata 250. iis ope mercurii medendi methodi variae 254 seq. 257. naturam epidemicam inducentes, eorum causa 261

Ventorum theoriae expositio-
 ni praemium constitutum 557

Ventriculi inflammationis curatio 686. ruptura aliique morbi 147

Veratrum vid. *Helleborus albus*.

Vermes, de iis eorumque genesi obseruata 67. 75. 587 seq. eorum in hominibus ortus 666. aduersus eos remedia 389. 666. quibus intestina adhaerent 587 sq. per vrinam excreti 484. marini naues infestantes, eorum specierum et aduersus eos remediorum expositioni praemium dicatum 164

Vermi-

Verminosi morbi observatio
525

Vermis in hepate muris musculi habitans 104. e tumore hypogastrii egressus 264

Vesica, eius catarrhus, morbus 262. *urinaria* vid. *Vrinaria*.

Vesicatoriorum usus in hydrocephalo 226. in vaporosis morbis 525

Viguerie, ab acad. reg. chirurg. Parisina praemium accepit 336

Vinum, de eius in sacra coena usu cautela 489. adustum, id praebentes plantae Suecicae 73. Burgundicum, eius usus in marasmo post suppurationem et vlcera gangraenosa 522

Viperarum morsum sanandi modus 392

Virecta, novum plantarum genus 109

Visnea, novum plantarum genus 111

Visus theoria et causa materialis 412 seq. imperfecti species 413

Vitrum causticum vid. *Causticum*.

Viverra mellinora, animal 198

Vlcera, eorum distinctio 34. classes 35. causae et prognosis 35. de eorum curatione monita ib. seq. eorum callositatum cura 36. cancrofa, iis medendi modus 420 seq. carcinomatica, eorum causae et medela 37. carie coniuncta, eorum cura 37. crurum antiqua, de iis eorumque sanatione mo-

nita 490. 493. cutanea, eorum species et ratio 37 in. sinuosa et fistulosa, eorum ortus et cura 36. venerea et scorbutica, de eorum natura monita 38

Vlissingensis societ. scient. thes. et praem. ad ann. 1764.

344

Vnguentum in scabie salutare 669

Vnona, novum plantarum genus 112

Vnixia, novum plantarum genus 114. camphorata, eius vis medica 120

Vogel, Adolph Friedrich chirurgische Wahrnehmungen 2te Sammlung 29

Voigt, Io. Car. Guil. societ. oeconom. Lips. socius 345

Volrelen, chem. prof. in acad. Lugdun. 565

Vreterum morbi 219

Vrethra, ex ea fluxus sanguineus observatus 31

Vrina, de ea experimenta et observata 76. in eius incontinentia remedium 657. eius sedimentum coeruleum 478. camelorum, de ea experimenta 8.

Vrinariae vesicae catarrhus, morbus 262. morbus punctura sanatus 6. calculi vid. *Calculi*.

Vterus, eius defectus 253. destructio singularis 674. prociencia in puella 3 annorum lethalis 219. polypus vid. *Polypus*. gravidus, ad eum metastasis humorum singularis 262. eius ruptura sectionem caesaream ex-

polo
coar
Vtricu
Valne
fer
vol
ris
Vulp
an

W
fo
zu
Wa
n
r
Wa
W
W
W
W

poscens 531. eius vaginae
coalitus causa 672

Viricularia minor, planta 279

Valnera sclopetaria, de iis ob-
seruationes 668. 671. 673.
valnus sclopetarium pecto-
ris 30 seq.

Vulpes minimus Saarensis,
animal 202

W.

Walbaum, Ioh. Iulius, Che-
lonographia oder Be-
schreibung einiger Schildkrö-
ten 97

Walter, Io. Gottlieb. tabulae
nervorum thoracis et abdo-
minis 242

Wargentini, Petr. obitus 565

Weickard, Russ. Imperatricis
archiater 564

Weigela, nouum plantarum
genus 646

White Car. eius de natura et
causis tumorum libri Ger-
manica versio prodibit 728

Willemet, acad. scient. et ar-
tium Diuionens. socius 345
societatis Aurelianens.
membrum 723. nouum
plantae genus detexit 725.

eius analysis historiae mu-
scorum 727

Willemet, iunior, Hierophili
Sophistae de alimentis lib.
edet 728

Willemetis, nouum planta-
rum genus 726

Witsenia, nouum plantarum
genus 650

Wittwer, med. prof. et facul-
tat. med. adfessor Altdorf.
564

Wünsch, Christ. Ern. mathes.
et physie. prof. Francof. ad
Viadr. 565. Neue Theorie
von der Atmosphäre und Hö-
henmessung mit Barometern
158

Wurmbea, nouum plantarum
genus 648

X.

Yerbua, animalium genus
393. capensis 392

Z.

Zamia, nouum plantarum
genus 115

Zeher, mortuus 565

Zinci florum vsus internus an-
tispassmodicus 268

Zoologiae breuiarium 290

E M E N D A N D A

- P. 36. lin. 11. laudans lege laudentem.
 p. 61. lin. 3. Vol. XXXV lege Vol. XXXVII.
 — lin. 7. XXXV lege XXXVII.
 p. 62. lin. 27. *Macronemo* lege *Macrocnemo*.
 p. 80. lin. 18. elementales lege elementares.
 p. 103. lin. 11. lectioni lege descriptionum *lectioni*.
 p. 164. lin. 1. tractui lege tractatui.
 p. 167. lin. 26. omnibus lege militibus.
 — lin. 30. eadem lege iidem.
 p. 169. lin. 14. demonstratur lege demonstratur.
 p. 181. lin. 18. ceintures lege ceinturae.
 p. 182. lin. 15. 18 lege 8.
 — lin. 23. *Strickbusten* lege *Streckbusten*.
 p. 192. lin. 44. 161 lege 179.
 p. 202. lin. 15. commemoraretur lege commemoratur.
 — lin. 28. mentum lege meatum.
 p. 203. lin. 15. e lege et
 p. 212. lin. 12. inflammatorium lege inflammatorium.
 p. 283. lin. 28. quae lege quas.
 p. 285. lin. 4. nullae lege nulli.
 p. 299. lin. 5. nullis lege nullis.
 p. 307. lin. 14. anatis lege analis.
 p. 344. lin. 19. qui lege quae.
 p. 351. lin. ult. ferre lege ferro.
 p. 376. lin. 12. LIVETAUD lege LIEVTAUD.
 p. 396. lin. 5. enixam lege enixum.
 p. 419. lin. 13. SALVAGIO lege SAVVAGERIO.
 p. 426. lin. 16. sunt lege sint.
 p. 445. lin. 14. aliae lege alius.
 p. 448. lin. 12. XIII lege XVI.
 p. 471. lin. 28. radiis lege radius.
 p. 512. lin. 13. operum lege operam.
 p. 536. lin. 19. anafarca lege anafarcam.
 p. 538. lin. 20. adorem lege odorem.
 p. 539. lin. 4. orte lege orta.
 p. 579. lin. 3. Vol. L. lege Vol. XL.
 p. 584. lin. 4. calicis lege calcis.
 p. 605. lin. penult. quae lege quas.
 p. 663. lin. 12. quam lege quem.
 p. 664. lin. 26. iusquiami lege iusquiani.
 p. 679. lin. 31. in hac lege in hoc.
 p. 686. lin. 26. auiculae lege aniculae.

SCI

N

TERT

APV

Londini a
Fratres La
Pasqu
I